



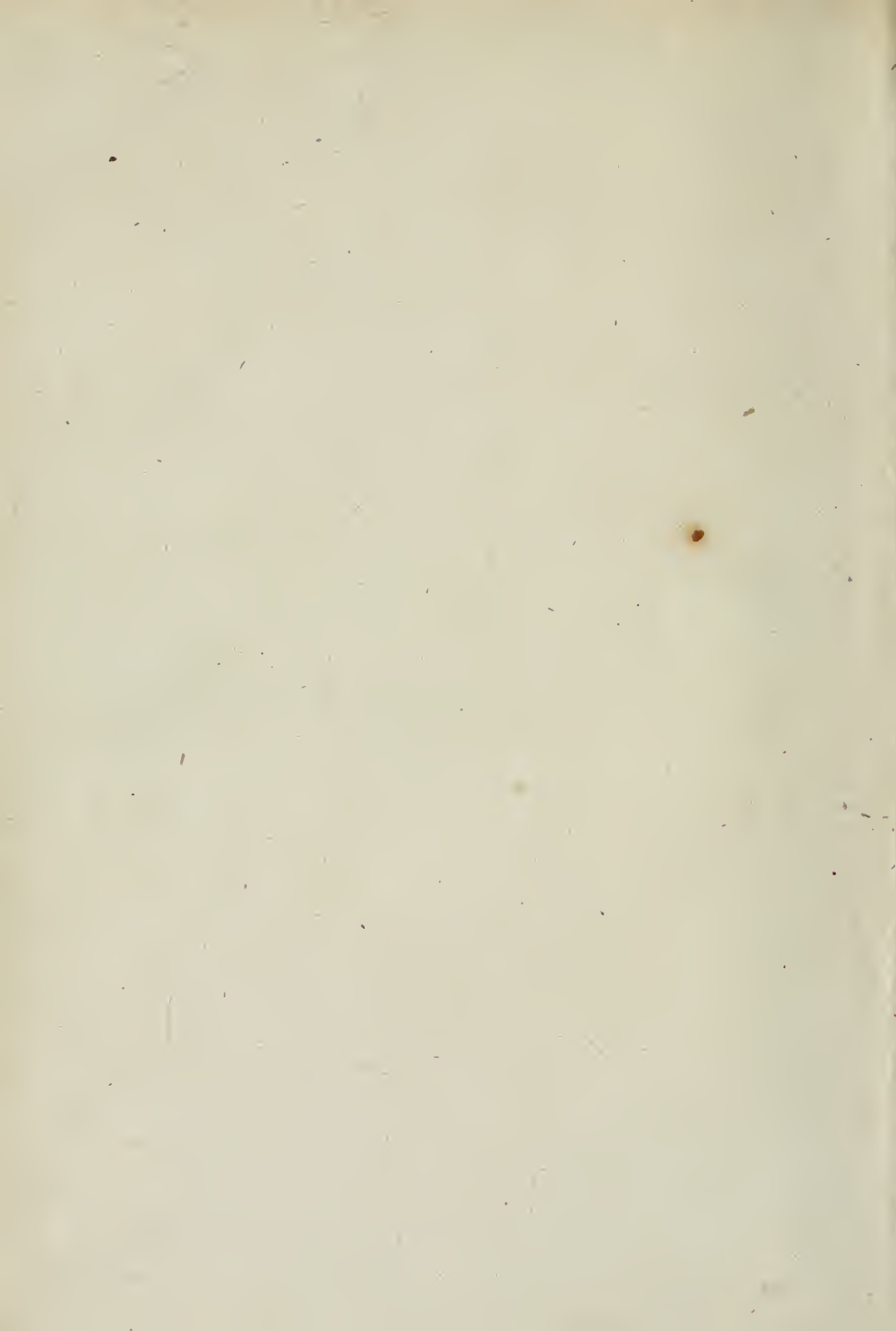
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

Emblems
096.1
B469i
1580

Rare Book & Special
Collections Library








1^{re} édition -

traduction française en 1881.



Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

I C O N E S.

id est

VERAE IMAGINES

VIRORVM DOCTRINA SIMVL

ET PIETATE ILLVSTRIVM, QVORVM PRÆ-
cipuè ministerio partim bonarum literarum studia
sunt restituta, partim vera Religio in variis orbis Chri-
stiani regionibus, nostra patrùmque memòria fuit in-
staurata; additis eorundem vitæ & operæ descriptio-
nibus, quibus adiectæ sunt nonnullæ picturæ quas
EMBLEMATA vocant.

Theodoro Beza Auctore.



CENEVÆ,
APVD IOANNEM LAONIVM.

M. D. LXXX.
N.



IN VTRVNQVE PARATVS.

blems
96.1
3469i
580

RBX



SERENISSIMO PER DEI
GRATIAM SCOTIÆ REGI
IACOBO EIVS NOMINIS SEXTO,
THEODORVS BEZA GRATIAM AC
PACEM A DOMINO.



*V*IRTUTEM laudari boni omnes libentissimè, nemo, nisi malus audit inuitus. Itaque sicut Regiæ tuæ Maiestati bonis que omnibus non iniucundum, ita solis malis displiciturum hunc meum laborem spero, quo præcipua virtutis, id est vera pietatis, non amicos modo & fautores, sed etiam conciliatores, si non pro rei & personarum dignitate, (quis enim hoc præstiterit?) at certè pro viribus laudare constitui. Quisquis autem ex aduerso, non quidem institutum hoc meum reprehenderit, sed impietatis potius damnandos existimauerit, quos ego ceu pietatis magistros celebro, errore sanè suo fruitor, nisi ampliari iudicii hac de re diem sustinere malit. Sed erunt fortassis ex nostris nonnulli, qui præteritas imagines vel eam ob causam mallent, ne aduersarius, quos idololatriæ accusamus, calumniandi occasio præbeatur: Istis verò illud ipsum respondeo, quod minimè ignorant, neque picturam videlicet, neque calaturam, ceterasve artes eiusmodi, per se reprehendi, quarum

* ij.

28
D
50
K
o
t
e
r

E P I S T O L A.

multiplicem esse vtilitatem constet. Certè si viua vox audientes magnopere afficit, nemo merito inficietur, quum non nisi presentes audiamus, plurimum etiam ipsorum hominum cōspectu nos commoueri, ad eò quidem vt magnos viros etiam tacentes reuereamur. Quid igitur vetat quominus sicut scripturæ beneficio doctos & pios homines, quāuis mortuos, quasi nobiscū adhuc loquentes audimus, ita quoque ex veris illorū imaginibus quos studiose viuis obseruauimus, hoc cōsequamur vt eos ipsos adhuc intueri & amplecti videamur? Quod si qui vel in colendis viuis modū non tenent, vel mortuorū imagines temerè & contra Dei mandatum in sacris locis collocatas tandem etiam superstitiosè, atque ad eò impiè venerantur, atque ad eò suas mutas imagines libros esse idiotarum nugantur, quid hoc ad nos, qui nedum vt tale quicquam admittamus, Christianorum quoque templa diligenter ab his sordibus repurgamus? Ne quidem certè testari possum tantorum hominum non modò libros legentem, sed etiam expressos vultus intuentem, haud multò aliter affici, & ad sanctas cogitationes impelli, quàm si coram adhuc ipsos docentes, admonentes, increpantes his oculis aspicerem. Hanc igitur causam habui cur istas (non omnium quidem, quod iusta fortasse reprehensione non careret, sed praestantissimorum, & quidem mortuorum dūtaxat, ne viuis adulatus videar) imagines partim iam nactus, partim adhuc nancisci sperans, vacuo nondum repertis spatii relicto, alteras, addita breui singulorum vitæ ac studiorum descriptione, edendas putarem. In his autem digerendis hunc sum ordinem sequutus, vt Centium & Ecclesiarum, in quibus floruerūt, seruata distinctione,

EPISTOLA.

Etione, ipsis & doctis eorum παρουστάταις, utpote quorum mi-
 nisterio nostra patrūque memoria Ecclesie bonaeque literae
 sunt instaurata, primum hunc locum tribuerim: altero Regi-
 bus, Principibus, & ciuitatum Magistratibus, Ecclesie nutri-
 tiis, militaribus denique fortissimis viris seruato, qui pro tuen-
 da vera religione sanguinem etiam profuderunt. Horum au-
 tem recensioem quum differre me plurimae grauisimae cau-
 sa cogant, vehementer interim eos rogo quibus hic meus la-
 bor non displicebit, ut missis saltem eorum veris Iconibus, quos
 hanc laudem mereri existimauerint, adiuuare meum hunc
 conatum non grauentur. Quod autem iis quos nunc comme-
 moro, nonnullos in ipso praesertim Galliae vestibulo adiunxi,
 quorum nonnulli pietatem ipsam, non tamen certa (ut arbi-
 tror) improbitate, sed ignorantia oppugnarunt, alii religio-
 nem cum populo colere quam suae conscientiae rationem habe-
 re quantam oportuit maluerunt, nullus ut spero indignabi-
 tur, qui mei consilii causam ex ipsis eorum elogiis cognouerit. Sub-
 iunxi praeterea EMBLEMATA quadraginta & quatuor,
 quae, quod graues & pias sententias complectantur, eruditissimis le-
 ctoribus non ingrata fore mihi persuasi. Sunt autem, opinor, sic
 appellata, quod imagines eiusmodi sententiosae opere tessel-
 lato parietibus aut vasis inferi consueuerint. Ceterum
 cur Regia tua Maiestati meum hunc qualemcunque
 laborem audeam consecrare, iustissimam, ni fallor, causam
 habui. Quum enim te constet ab ipsa pueritia, diuino quodam
 impulsu (adscitis etiam eruditissimis illarum doctoribus, D. Geor-
 gio Buchanano, quem mihi liceat omnis liberalioris eruditio-
 nis ac praesertim poetices parentem appellare, & D. Petro

EPISTOLA.

Iunio, eximia quoque doctrina prædito linguarum & bonarum artium studia tanta mentis contentione tantoque successu amplexum, ut, fauente Deo, veterum illorum, tum rebus fortiter gestis tum etiam eruditione clarissimorum Regum memoriam nostro seculo renouaturus videre: atque adeo illos propemodum omnes in eo superaturus, quod te verae pietatis, quæ illis plerisque defuit, studiosissimum re ipsa in primis ostendas: cui tandem existimauerim gratiorem fore virorum & doctrina & pietate præstantissimorum commendationem? Ad hæc & illud accedit quod quum Christi regnum quanto maximo animi ardore fieri potest apud Scotos tuos promoueas, usque adeo ut ad extremas usque terras huius tuæ singularis pietatis fama permanarit, sit autem huius Christi regni pars etiam aliqua Geneuensis hæc Ecclesia, putauit mei esse officii memetipsum tuis populis aggregare, & gratam communis tanti beneficii memoriâ Regiæ tuæ Maiestati qua possem ratione testificari. Præterea (quod citra inuidiam dictum sit) quum, per Dei gratiam, hæc Ecclesia partem sibi vendiceret non pœnitendam beneficii in Scotia regnum, maximorum virorum D. Ioannis Cnoci Scoti & D. Christophori Gudmani Angli ministerio collati: & peculiari quodam communis non modo confessionis, verum etiam Ecclesiasticæ & traçias vinculo videri possint Ecclesiæ Scoticæ cum Geneuensi cõiunctæ: sic quoque mutuam hanc in Christo connexionem testari, ac veluti sancire, consilio minimè, ut arbitror, reprehendendo studei. Quid plura? quum ad Gallicæ usque gentis ministros Geneuæ non ita pridem, Religionis causa, exulantes, Scotica-

rum

E P I S T O L A.

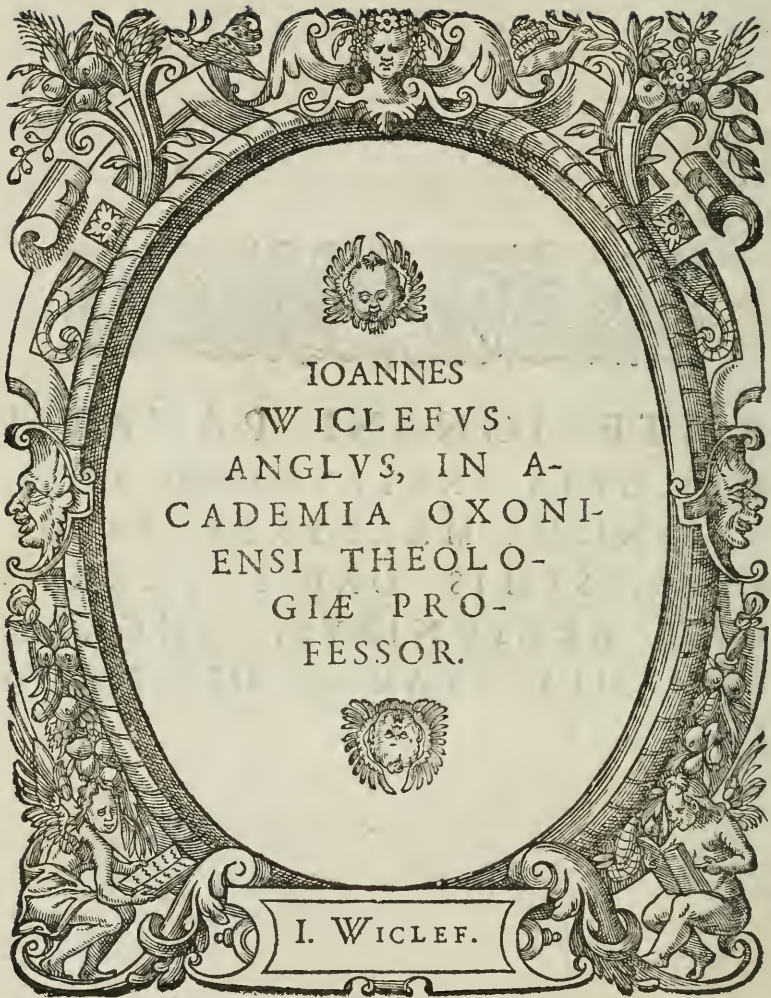
rum Ecclesiarum beneficentia redundarit, & hanc scholam non pauci Scoti multis modis exornarint, veluti Henricus ille Scrimgerus, eruditissimus apud nos iuris civilis professor, in-tempestiua nobis morte sublatu: Andreas Melvinus nostri non ita pridem, nūc autē vestri gymnasii singulare ornamento: insignis denique generis adolescens Georgius Keytus ab illustri patre Scotici regni Marefcallo, ad nos usque studiorū causa missus: ac nunc quoque regie familie iuuenem Dominum Franciscum Stuardum, Illustrem Comitem à Botuel, singulare nobis in tenera etate maximarū virtutum exemplum præbentem cernamus, quānam istam non referendorū quidem, sed agnoscendorum beneficiorum occasionem prætermissem? Accipe igitur, Serenissime Rex, munus hoc meū, per exiguū quidē illud, si quidquid in eo meum est spectetur, sed pulcherriorum exemplorum plenum, quibus utinam, frustra repugnante Satana, Scoticum tuum regnum magis ac magis florere atque redundare conspicias. Faxit, inquam, Rex ille Regum, ut quæ Regie tuæ Maiestati maximarum virtutum semina tam liberaliter infudit, felicissimè tecum adolescant, & quam de te expectationem in orbe toto Christiano concitasti, non modo sustineas, sed etiam longè latè que superes. Genevæ Cal. Martii, Anno ultimi temporis C I O. I O. L X X X.

The first part of the book is a history of the
 world from the beginning of time to the
 present. It is written in a simple and
 plain style, and is intended for the
 use of children. The second part of the
 book is a history of the British
 empire, from the reign of King
 George the First to the present time.
 It is written in a more elegant and
 polished style, and is intended for the
 use of the general reader. The third
 part of the book is a history of the
 American colonies, from the first
 settlement to the present time. It is
 written in a simple and plain style,
 and is intended for the use of
 children. The fourth part of the
 book is a history of the French
 empire, from the reign of King
 Louis the Fourteenth to the present
 time. It is written in a more elegant
 and polished style, and is intended
 for the use of the general reader.

H. K. H. H.



ANTESIGNANI PATRVM
MEMORIA INSTAVRANDI CHRI-
STIANISMI MARTYRES, EX DI-
VERSISSIMIS ORBIS TERRA-
RVM REGIONIBVS, ANGLIA,
BOHEMIA, ITALIA, DIVINITVS
SELECTI.



IOANNES
WICLEFVS
ANGLVS, IN A-
CADEMIA OXONI-
ENSI THEOLO-
GIÆ PRO-
FESSOR.

I. WICLEF.



IOANNES WICLEFVS.

SIT hoc tuum in primis verum & immortale decus, Anglia, quâuis à te postea cōmaculatum, quòd Ioānem Wiclefum edideris, primum ausum, post multa secula, Romanæ meretrici securè inebriatis Europæ regibus illudenti, bellū palam indicere: idque tanto successu, vt iam tum vulnus gladio verbi diuini abs te vibrato inflictum acceperit, quod, vt ad tempus sanatum videri potuerit, semper tamé recruduit, ac tandem lethale, Dei beneficio, euasit. Supererat tanto athletæ martyrii corona, quam viuo frustra expetitam quadragesimo demum post mortem anno crematis ossibus tuis es adeptus, hoc vel vno scelere Antichristo sibi ipsi quidem perpetuam crudelitatis notam inurente, tibi vero tanto maius decus conciliante.

Floruit anno Domini, CIO. CCC. LXXII.

Obiit post varia certamina CIO. CCC.

LXXXVII.

Cremata sunt eius ossa Oxonia, anno Domini

CIO. CCCC. X.

A. ij.

IOANNES HVSSVS.

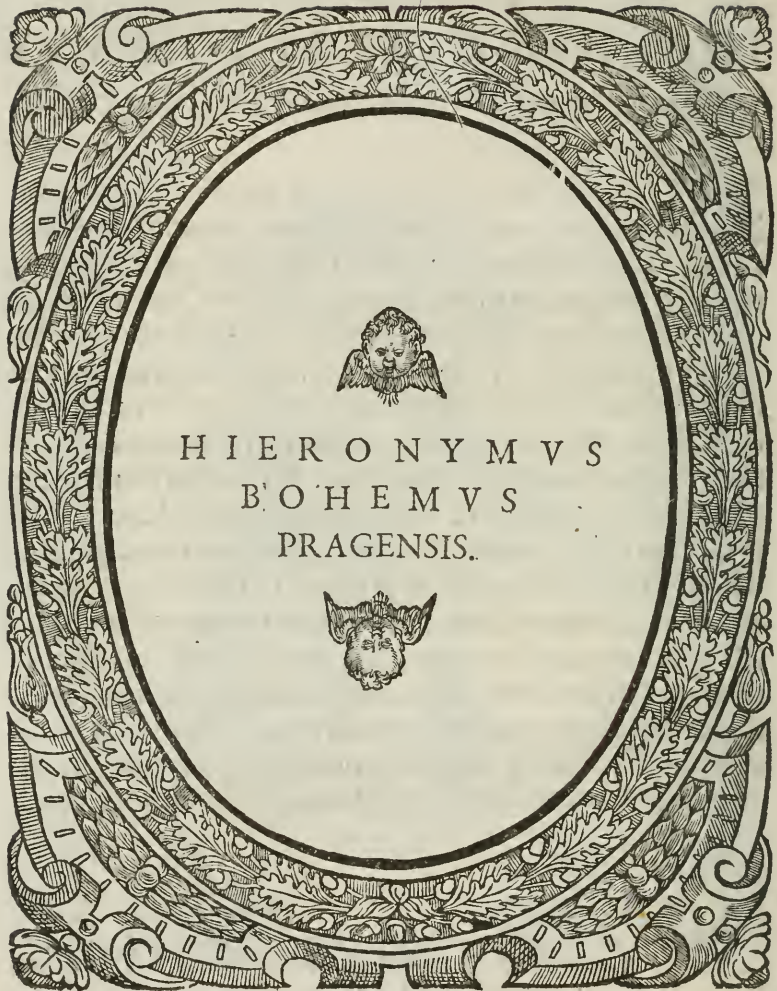




IOANNES HVSSVS BOHEMVS.
IN ACADEMIA PRAGENSI THEOLOGVS.

VIGILIS anseris hoc (enim patria Bohemorum lingua cognomētum illud sonat) minimè obstrepere, sed suauissimum, ac planè tempestiuum clāgorem! quo cœlitus potius quàm ex terra sonante, veterinosi tot seculis Christiani sunt excitati, non vt, anserum Capitolinorum exemplo, Tarpeia rupes aduersus inuafores seruaretur, sed contra vt immanis prædo ex illa eadem arce, partim astu, partim vi occupata, in Christianum orbem diu grassatus, deturbaretur. Vt autem illum idem iste perfidè correptum vstularit, quid aliud tamen efficit, quàm quòd tum sibi ipsi, tum aliis suis mancipiis indelebilem perfidiæ notam inussit, tu vero, Husse, quasi ex cauea in cœlum emissus ingrata terra relicta euolasti? Quin etiam (dictu mirabile) tot illos qui & iam tum sunt auditi, & nunc adhuc audiuntur, olores tibi succincentes, cur nõ meritò velut ex fœcundissimis tuis phœnicis potius, quàm anseris, cineribus (quod etiam diceris iam iam moriturus prædixisse) enatos dixerimus?

Creatus est viuus, violata publica fide Constantiæ ex pseudo-synodi decreto, anno Domini
CIO. CCCC. XV. VI Iulij.



HIERONYMVS
BOHEMVS
PRAGENSIS.



HIERONYMVS BOHEMVS PRAGENSIS.

QUORTEBAT scilicet coniuratos diuinæ veritatis hostes, duobus minimū testibus conuinci, vt nihil haberent quod obstinatissimæ improbitati, ne corā hominibus quidem, possent prætexere: & par erat fortes & constantes in eodem certamine socios, pari quoque vel potius eodem triumpho nobilitari. Sequutus es igitur, Hieronyme, Ioannem tuum, à quo ne morte quidem diutius diuidi sustinuisti. Qui verò fueris & qualem te ipsum in extremo præsertim certamine, in quo posita est victoria, præstiteris, æquum est vt ex teste minimè omnium fidei suspectæ audiamus, ex quo iudices iniquissimi fuisse qui te damnarunt coarguantur.

EX EPISTOLA POGII FLORENTINI ad Leonardum Aretinum, Constantiæ scripta, eadem die qua Hieronymus Pragensis crematus est, nempe IIII Calendas Iulias, CIO. CCCC. XVI. altero post Ioannem Hussum anno.

QVVM multa in hunc Hieronymū congesta essent quibus arguebatur hæresis, atque ea testibus firmata: tandem placuit vt publicè singulis, quæ sibi obiiciebantur responderet. Ita in concionem deductus, quum iuberetur ad illa respòdere, diutius recusauit, asserens se debere prius causam suā agere, quàm respòdere maledictis aduersariorum. Ita se prius pro se dicentem audiendum esse asseuerabat, tandem ad æmulorum suorum probra in se congesta deueniendum.

SE D quū hæc cōditio sibi denegaretur, tū stans in medio concionis: quænam est hæc iniquitas, inquit, vt quū CCC. XL diebus, quibus in durissimis carceribus fui

in fordibus, in squalore, in stercore, in compedibus, in rerum omnium inopia, aduersarios atque obtrectatores meos semper audieritis, me vnā horam audire nolitis: hinc est, vt dum illis singulorum aures patuerunt, atque in tam longo tempore vobis persuaferunt me hæreticum, hostem fidei, Ecclesiasticorum persecutorem, mihi autem me defendendi nulla datur facultas, vos me prius improbum hominem iudicaueritis in mentibus vestris, quā qui forē potueritis cōgnoscere. Atqui, inquit, homines non dii estis, non perpetui, sed mortales: labi, errare, falli, decipi, seduci potestis. Hic mūdi lumina, hic orbis terrarum sapientiores esse dicuntur: maxime vos decet elaborare nequid temerè, nequid inconsultè, neue quid præter iustitiam faciatis. Equidem ego homuncio sum, cuius de capite agitur: nec pro me hæc loquor qui mortalis existo: verum indignum mihi videtur sapiētia, aliquid tot viros aduersum me statuere præter æquitatem, non tam re, quā exemplo nociturum.

HÆC & multa præterea ornatè diserebat, strepitu & murmure plurimorum sermonem eius interpellante. Tandem decretum est, vt primū ad errores, qui in eum conferebantur, responderet: deinde loquendi quæ vellet, daretur facultas. Legebantur igitur ex pulpito singula capita accusationis, deinde testimoniis cōfirmantur: tum rogabatur an quid vellet obiicere. Incredibile dictu, quā callidè responderet, quibus se tueretur argumentis. Nihil vnquam protulit indignum bono viro, vt si id in fide sentiebat, quod verbis profitebatur, nulla in eum nedum mortis causa inueniri iusta posset, sed ne quidem leuissimæ offensionis. Omnia esse falsa dicebat, omnia crimina conficta ab æmulis suis.

INTER cætera quum recitaretur illum sedis Apostolicæ detractorem, oppugnatorem Romani Pontificis, Cardinalium hostem, persecutorem Prælatorum & Cleri, Christianæ religionis inimicum: tum surgens
quare-

9
quæ rebunda voce, & manibus porrectis: quò nunc me
vertam, inquit, patres cõscripti? quorum auxiliũ implo
rẽ: quos deprecet? quos obtestet? Vosne? At isti persecu
tores mei vestras mentes à mea salute abalienauerunt
quum vniuersorũ hostem me esse dixerũt, eorum præ
cipuè qui me sunt iudicaturi. nèpe arbitrati sunt, si etiã
quæ in me finxerunt, leuia viderentur, tamen vos ve
stris sententiis oppressuros communem omniũ hostem
atque oppugnatorem, qualem me isti falsissimè mentiti
sunt. Ita si eorum verbis fidem dabitis, nihil est quod de
mea salute sperandum sit. Multos salibus perstrinxit,
multos lædoriis, multos persepe in re mœsta ridere coë
git, iocando in illorum obiurgationes.

QVVM rogaretur quid sentiret de Sacramẽto, inquit
antea panem, postea verum CHRISTI corpus, & reli
qua secundum fidem. Tum quidam, aiunt te dixisse
post consecrationem remanere panem. Tum ille: apud
pistorem, inquit, panis remanet. Cuidam ex ordine
prædicatorum acrius inuehẽti: Tace, inquit, hypocrita.
Alij per conscientiam suam contra se iuranti, hæc, in
quit, tutissima est ad fallendũ via. Quendam præcipuum
aduersarium, nunquam nisi canem aut asinum appella
uit. Quum verò propter criminũ multitudinem ac pon
dus, res eo die transigi nequiret, in diem tertium est di
lata. Qua die cum singulorum criminum argumenta
recitata essent, ac subinde plurimis testibus adfirmaren
tur, tũ surgens ille: Quoniam, inquit, aduersarios meos
tam diligenter audistis, conueniens est vt me quoque
dicentem æquis animis audiatis. Data tandem est, licet
multis perstreptibus, ei facultas dicendi.

Hic primùm à Deo exorsus, deprecatus est eam sibi
mentem dari, eam dicendi facultatem, quæ in commo
dum ac salutem animæ suæ verteretur. Deinde, scio,
inquit, R. D. plures fuisse excellētissimos viros, indigna
suis virtutibus perpeffos, falsis oppressos testibus, ini

quissimis iudiciis condemnatos. Incipiens autē à Socra-
 te, quē iniuste à suis cōdemnatū retulit, nec, quum pos-
 set, euadere voluisse, vt duorum quę asperrima homini-
 bus viderentur, metū demeret, carceris scilicet & mor-
 tis. Tum Platonis captiuitatē, Anaxagoræ fugam, ac Ze-
 nonis tormenta: multo rumpræterea gentilium iniquas
 damnationes, Rupilii exiliū, Boetii simul & aliorū, quos
 ipse Boetius refert, indignam mortem commemorauit.

DEINDE ad Hebræorum exempla transit. Et pri-
 mum Mosen illum liberatorem populi & legumlatore-
 rem sæpissimè à suis calumniatum esse dixit, tanquam
 seductor esset aut contemptor populi. Ioseph insuper à
 fratribus venditum ob inuidiam, post, ob stupri suspi-
 cionem, in vincula coniectum recensuit. Præter hos E-
 saiam, Danielelem, & fermè Prophetas omnes tanquam
 contemptores Dei, tanquā seditiosos, iniquis circum-
 uentos sentētiis. Hinc etiam Susannæ iudiciū subiecit:
 multorum præterea, qui quum viri sanctissimi extitif-
 sent, iniustis tamen sententiis perierūt. Postea ad Ioan-
 nem Baptistam, deinde ad Saluatorem nostrum descen-
 dens, falsis testimoniis condemnatos inquit omnibus
 constare: deinde Stephanum à sacerdotum collegio in-
 terfectum, Apostolos autem omnes mortis damnatos,
 non tanquam bonos, sed vt seditiosos populorum con-
 citatores, contemptores deorum, & malorum operum
 effectores. Hæc disertè & magna cum omnium atten-
 tione disseruit.

ATQUE quum omne pondus causæ in testibus situm
 esset, multis rationibus docuit nullam his testibus fidem
 adhibēdam, præsertim quum non ex veritate, sed ex o-
 dio ac malevolentia & inuidia omnia dixissent. Tum
 odii causas ita explicuit, vt haud procul abfuerit à per-
 suadendo: ita erant verisimiles, vt (excepta fidei causa)
 parua illis testimoniis fides adhibita esset. Commotæ e-
 rant omnium mentes, & ad misericordiam flecteban-

tur.

tur. Addiderat enim se sponte ad concilium venisse, ad se purgandum & vitam suam, & studia exposuerat officiorum plena ac virtutum. Dixerat hunc morem priscis doctissimis viris ac sanctissimis fuisse, vt in rebus fidei sententiis discreparent, non ad pessundandam fidem, sed ad veritatem reperiendam. Ita Augustinum & Hieronymū dissensisse, nec solum diuersa sensisse, sed etiam contraria, nulla hæresis suspicione.

EXPECTABANT autem omnes, vt semel se purgaret retractando obiecta, vel erratorum veniam postularret. At ille nec se errasse asseuerans, nec se retractare aliorum falsa crimina velle ostendens, tandem descendit in laudem Ioannis Husli ad ignem damnati, virum illum bonum, iustum & sanctum appellans, & illa morte indignum: se quoque paratum quoduis supplicium adire forti animo & constanti, seque inimicis suis cedere & testibus impudenter mentientibus, qui tamen aliquando coram Deo, quem fallere nõ potuerint, essent rationem eorum quæ dixissent reddituri. Magnus erat circumstantium animi dolor: cupiebant enim virum tam egregium saluari, si bona mens adfuisset. Ille autem in sententia sua perseuerans, vltrò mortem appetere videbatur, laudansque Ioannem Hussum, ait, Nihil illum aduersus Ecclesiæ Dei statum sensisse, sed aduersus abusus Clericorum, aduersus superbiã, fastum ac pompam Prælatorum. Nam quum Ecclesiarũ patrimonia primò deberentur pauperibus, tum hospitibus, deinde ecclesiarum fabricis, indignum illi bono videri, dispendi illa meretricibus, conuiujs, equorum ac canum saginæ, cultui vestimentorum, & alijs rebus indignis religione Christi.

HIC autem maximi ingenii fuit. Quum interrumpetur sæpius oratio sua varijs rumoribus, laceffereturque à nonnullis sententias eius carpentibus, neminem eorum intactum reliquit, pariterque omnes vlcif-

scens, vel erubescere coëgit, vel tacere. Surgente murmure silebat, turbam quandoque increpans, postea orationem persequebatur, orans atque obtestans, vt se loqui paterentur quẽ non essent amplius audituri. Nunquam ad hos rumores expauit, mente firma atque intrepida.

I L L V D verò fuit admirabile memoriæ argumentum. CCC. XL. diebus fuerat in fundo turris foetida atque obscuræ, cuius asperitatem ipsemet quæstus est, asserens se, vt fortem & bonũ virum decet, non propterea ingemiscere quòd indigna perpeffus esset, sed mirari aduersus se inhumanitatem. Quo in loco, nedum legendi, sed ne videndi quidem habuit facultatem. Mitto anxietatem mentis, qua oportuit quotidie illum agitari, quæ omnem memoriã excutere debuisset. Tamen cum tot doctissimos & sapientissimos viros in testes suarum opinionum allegaret, tot doctores ecclesiasticos in medium protulit in sententiam suam, vt satis superque fuisset si toto hoc tempore, summo in otio, summa in quiete, sapientiẽ studiis operam dedisset. Vox eius suavis, aperta, resonans erat, quadam cum dignitate: gestus oratorius, vel ad indignationem exprimendam, vel ad commouendam commiserationem, quam tamen nec postulabat, nec consequi cupiebat. Stabat impavidus, intrepidus, mortem non contemnens solùm, sed appetens, vt alterum Catonem dixisses. O virum dignum memoria hominum sempiterna! Non laudo, si quid aduersus instituta Ecclesiæ sentiebat: doctrinam admiror, plurimorum rerum scientiam, eloquentiam, dicendi suauitatem, argutiam respondendi. Sed vereor, ne hæc omnia in pestem suam sibi à natura fuerint concessa.

D A T V M deinde spacium penitendi biduò. Multi ad illum accessere viri eruditissimi, vt ipsum à sententia sua dimouerent, inter quos Cardinalis Florëtinus eum adiit,

adiit, vt flecteret ad viam rectam. Sed quum pertinacius in erroribus perseveraret, per concilium hæresis damnatus, & igni combustus est. Iucunda fronte & alacri vultu ad exitum suum accessit: non ignem expavit, non tormenti genus, non mortis. Nullus vnquam Stoicorum fuit tam constanti animo, tamque forti, mortem perpeffus, quàm iste appetiisse videtur. Quum venisset ad locum mortis, seipsum vestimentis exiit. Tum procumbens flexis genibus veneratus est palum, ad quem post ligatus fuit: primùm funibus madentibus, tum cathena nudus ad palum constrictus fuit: ligna deinde circumposita, pectus tenus non minuscule, sed grossa, paleis interiectis. Quum flamma adhibita fuit canere cœpit hymnum quendam, quem fumus & ignis vix interrupit. Hoc maximum constantis animi signum, quum licitor ignem post tergum (ne id videret) iniicere vellet: huc inquit, accede, & in conspectu accende ignem. Si enim illum timuiffem, nunquam ad hunc locum, quem fugiendi facultas erat, accessiffem. Hoc modo vir (præter fidem) egregius cõsumptus est. Vidi hunc exitum, singulos actus perspexi. Siue perfidia, siue pertinacia hoc egerit, certè ex Philosophiæ schola interitum viri descripsiffes.

14
HIERONYMVS SAVONAROLA.





HIERONYMVS SAVONAROLA
ITALVS FLORENTINVS, CONCIO-
NATOR, EX DOMINICANORVM
ORDINE.

Vis verò non miretur tam miseris temporibus tantam in homine cucullato, & quidem sub Dominici, profecti iam olim piorum hostis, nomine, pietatem tanto cum zelo coniunctam, quanta hæc in te, Hieronyme Sauonarola, extitisse plurima tua scripta testantur? Sed & ipsa mors tibi laudatissimæ vitæ estimonium tribuit, teque facilè ab obiectis criminibus falsissimis absoluit: siquidem homini tam perditè scelerato quàm fuit Alexander ille Borgia, Romanus eius nominis Pontifex VI, vsque adedè displicuisse, vt non nisi te indignissimè damnato & cremato quiescere potuerit, maximum esse videtur singularis tuæ pietatis argumentum, quam meritò postea Marcus Antonius Flaminius, excellentissimus poeta, veribus istis optimis celebravit.

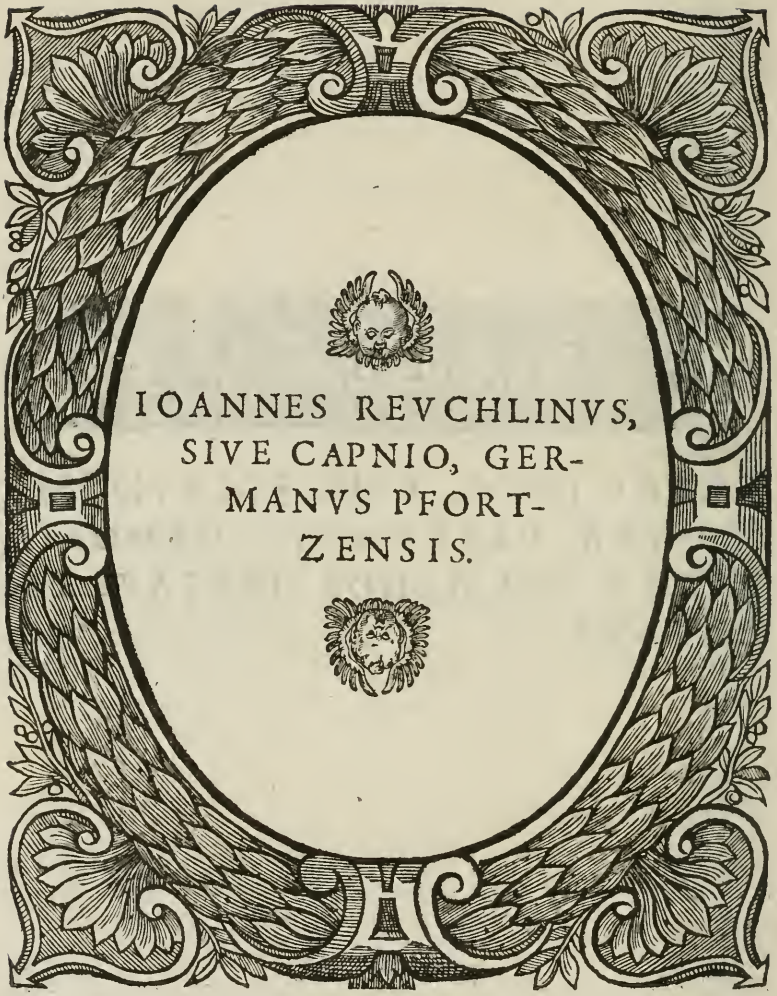
*Dum fera flamma tuos, Hieronyme, pascitur artus,
Religio sanctas dilaniata comas,
Fleuit, & ô, dixit, crudeles parcite flammæ,
Parcite, sunt isto viscera nostra rogo.*

*Strangulatus est ac postea crematus Florentiæ,
postulatu Pontificis Alexandri VI, maxi-
mo cum bonorum ciuium luctu, anno Domini*

CIO. CCCC. XCVIII.



PRAECIPVA CHRISTIANISMI,
NOSTRA PATRVMQVE MEMORIA,
INTER GERMANOS INSTAVRATI
ORGANA.




IOANNES REVCHLINVS,
SIVE CAPNIO, GER-
MANVS PFORT-
ZENSIS.



1)

IOANNES REUCHLINVS,
SIVE CAPNIO, GERMANVS. PFORTZENSIS.

ONTICVERAT integro penè seculo Pietas ad Constantiensis synodi perfidiam ac crudelitatem obstupefacta, quanquam aliquot subinde martyribus illam minimè interiisse frustra in medio flammarum supplicio sonore clamitantibus, quum Pfortza, Marchionatus Badensis ciuitate, prodiens Ioannes cognomèto Reuchlinus, (quem græcè Capnionè, latinè Fumeum possis vocare) incredibili cum successu hebreæ linguæ studia iam pridem consopita, coniunctis etiam græcis literis, excitauit: nèpe vt ex ipsis deinceps fontibus veritatem haurire posteris liceret. Istis verò tam Ecclesiæ necessariis, quàm superstitioni tunc grafsanti exitialibus conatibus sese tenebriones sophistæ, (Colonienses videlicet, Hocstrato quodam duce, Matæologi, huius fumi vi, tâquã alter Cacus ex antris suis exciti) mox tanta contentione opposuerunt, vt Romam vsque, ad Leonem decimum, tunc Pontificem, bonis literis non inimicum, causæ cognitio sit delata. Hic verò quis futurum credidisset, vt, eo sedente Iudice in quem potissimùm hoc telum torquebatur, vinceret veritas? Vicit tamen, damnatisque, Pontificis ipsius iudicio, sophistis, Capnio, & quamuis non claro prorsus igne, fumo tamen edito. qui superiorum temporum caliginem discuteret, sequuturæ mox limpidiissimæ pietatis flammæ viam præmonstrauit. Hic enim ille est ex cuius auditorio nominatim, præter innumeros alios minus celebres, Oecolampadius, Pellicanus, Munsterus prodierunt.

Obiit in patria magnis auctus honoribus, anno Domini 1518. cuius ἔτος δ'εωσιν Erasmus postea magnopere propterea Sophistis inuisus elegantissimè descripsit.

DESIDERIVS ERASMVVS.



DESYDERIVS ERASMVVS,
BATAVVS, ROTERODAMVS.

DESYDERIVM Erasmũ Roterodamum quantumvis
inexhausta ingenij vbertas, pari dicẽdi facultate,
ad summæ gloriæ fastigium nostra memoria euexerit,
mihi tamen quædam religio fuit vel in huius sacrarij
limine collocare, vt qui suum quoddam, vt in plerisque,
ita in religionis etiam negotio, iudicium sequutus, &
superstitiones ridendo carpere contentus, res ipsas vs-
que adeò, vel per se vel ab aliis discere recusarit, vt pes-
simæ quoque causæ patrociniũ suscepit. Quum ta-
men illi tantum bonæ literæ renascentes, quantum alij
ætatis illius nemini debeant, age, locus etiam illi in hoc
vestibulo, & qui dem hoc addito, elogio tribuatur.

*Ingens ingentem quem personat orbis Erasmum
Hac tibi dimidium, picta tabella refert.
At cur non totum? mirari desine, lector,
Integra nam tantum terra nec ipsa capit.*

In eundem.

Ἡμῖς τὴ πάντων πλείον ἔιν' Ἀσχαῖοι ἔειπεν,
Ἡμῖς δ' ὡς οἶμι τὸ το λοιπὸν ἄλλοι.

*Obiit Basileæ IIII. Idus Iulii, anno Domini
C10. CCCCC. XXXVI. annum
agens septuagesimum.*

MARTINVS LVTERVS,





MARTINVS LVTERVS,
GERMANVS ISLEBIVS, ANTICHRISTI ROMANI FLAGELLVM, WITTEBERGENSIS ECCLESIAE PASTOR.

HOC vultu fuit Martinus ille Luterus, Islebij in Mansfeldensium Comitum ditone natus, ore toto diuinitus afflatam animi magnitudinem, ipsamque aded pietatem, cum singulari zelo coniunctam testans: Euangelicæ lucis flammæ, è densissimis tenebris sensim proferendæ, præco à Deo Opt. Max. humani generis miserto excitatus, & quidem (dictu mirabile) ex media Satanæ sentina, pseudomonachorum videlicet Augustinianorum cœnobio, ad repurgandum Dei templum euocatus, eo ipso Antichristo occasionem ei præbente, quem arrepto verbi Dei flagello erat ex occupata Christi domo profligaturus: quem non Cæsares, non Reges, non fulmina ex arce Tarpeia vibrata, non vllæ innumerabilium Sophistarum phalanges, vel tantillum terruerunt: cuius denique laboribus Ecclesia instaurata, quantum à multis seculis vix cui quam debet, plura tamen debitura, si tantum in omnibus illum moderationis ac scientiæ retinere, quantum zeli vehementioris diuinitus ipsi concessum erat, peccata hominum, & discipulorum quorûdam turbulentum ingenium permissent: cui nos carmen hoc triumphale cecinimus:

Roma orbem domuit, Romam sibi Papa subegit,
 Viribus illa suis, fraudibus iste suis.
 Quanto isto maior Luterus maior, & illa,
 Istum illamque uno qui domuit calamo?
 I nunc, Alcidem memorato, Gracia mendax,
 Luteri ad calamum ferrea clava nihil.

Obiit placidè anno Domini CIO. CCCCC.
XLVI. Februarii die XVII, annum vitæ
 agens EXIII, quum anno ætatis XXXVIII,
 qui fuit annus Domini CIO. CCCCC.
XVII, Ecclesiam Christi cœpisset repurgare.

DEAN HUGHES' TESTAMENTARY



D. j.

PHILIPPVS MELANCHTHON.





PHILIPPVS MELANCHTHON,
GERMANVS BRETTENSIS, THEOLO-
GIÆ ET BONARVM OMNIVM ARTIVM
DOCTOR WITTEBERGÆ.

QUIS te verò, Philippe Melanchthon, Martino Lu-
tero diuinitus succenturiatum, pro dignitate
celebrauerit, singulare nostri seculi ornamentum: utpote
summam & eruditionis in omni disciplinarum ge-
nere, & tū in dicēdo ac scribendo perspicuitatis, tum in
docendo candoris laudem omnium eruditorum con-
sensu, consequutum? pietate, vitæ innocentia, ac in pri-
mis incomparabilis modestiæ exemplo, non modò cæ-
teris, verum etiam te ipso superiorē? quē denique odit
nemo nisi omnium odio dignissimus. Scilicet hoc tuis
laudibus vnum deerat, ut ingrati discipuli nonnulli,
qui te viuum pene adorabant, mortuum incesserēt: ad-
mirabili certē Dei prouidentia, ne quos ipsi sibi com-
menti sunt teterrimos errores, ex te, communi quādiu
vixisti omnium ferè gentium doctore, didicisse viderē-
tur. At nos contra, vel ipsa crepante inuidia, venerandā
memoriam tuam sic iuuerit celebrasse.

Et tu igitur tandem tumuli sub mole repostus,

Die ô Philippe, nunc iaces:

Et quam inuidisti viuis tibi tute quietem,

Cunctis quietem dum paras,

Ipsa tibi cura & sancti peperere labores,

Charum ô bonis cunctis caput.

At tu funde rosas, funde isti lilia tellus,
 Ut lilia inter & rosas,
 Quo nil candidius fuit & nil suavius unquam,
 Recubet Melanchthon molliter.
 Et grauis huic ut sis caueas, iuuenisve, senexve,
 Qui nemini vixit grauis.

Obiit Wittebergæ annos XLII Theolo-
 giam bonâsq; artes summa cum fide & e-
 ruditione & incredibili cum fructu professus,
 anno Domini 1560. Aprilis die XIX,
 quum annos vitæ LXIII & dies totidem
 vixisset.

GEORGIUS AMALTIUS



GEORGIUS ANHALTINVS,





GEORGIUS ANHALTINVS
ASCANIÆ PRINCEPS.

GEORGIVM illustrissimis Germaniæ principibus, familia antiquissime nobilitatis prognatú, nemo Theologis miretur annumerari, quum hoc ipse viuus sanctissimo zelo affectarit. Sit igitur hoc tanti Principis singulare & rarissimi à multis seculis exépli decus, quòd & optimi principis & diligentissimi pastoris munus obiit, vt felices illius subditi haberét, quem & in terris dominum agnoscerent, & vt ducem in cælum præeuntem sequerentur. Neque verò tam angustis limitibus cõtineri tot tâtaxque virtutes potuerút. Itaque & vicinæ & longius remotæ Ecclesiæ in tanti viri consiliis, quædam etiam in eius autoritate acquieuerunt, patéte ipsius domo bonis piisque omnibus, ac præsertim magno illi Philippo Melanchthoni, quem turbulétissimis illis Germanici ciuilibus belli tempestatibus cõseruatum debemus. Singularem denique omnium virtutum exemplum pius hic Princeps suppeditauit, quod vtinam pauculos saltem inueniat imitatores, qui videlicet eo sint iudicio præditi, vt quòd extructum volunt, ipsimet ab Ecclesiarum vastatoribus decepti non euertát. Salue tu verò Anhaltina nobilissima domus, adiunctúmque tibi splendidíssimum istud decus perpetuis seculis tuetor.

Obiit felicissima morte annum agens vitæ duntaxat XLVI, XV Cal. Nouembris, anno Domini CID. IO. LIII.

IOANNES BVGENHAGIVS PO-
meranus, Ecclef. Viteberg. Paftor.



*Quo doctore fidem profitetur Dania Christi:
Ieffæ Citharæ laus Pomeranus eram.
M. D. LIIIX.*

*Quæ fcriptura moris non dicitur in
viteberg. XV. Cal. Novemb. 1611.
in Dania. 171. 171.*



IOANNES BVGENHAGIVS,
GERMANVS, POMERANVS.

IOANNEM Bugēhagium, ex monasterii quoque cloacis erutum Luterus in pastoris munere collegam habuit, moribus quidem dissimilem, sed doctrina & vitæ instituto penitus concordem. Nam vt ille natura vehemens & asper, ita iste mansuetus & moderatus est semper habitus, quod & ipsius scripta testantur: in quo fuit hoc quoque eximium, quòd ab ambitione & auaritia prorsus alienus, quum ad altiora sæpe inuitaretur, in illa sua sorte totos annos triginta quatuor, summa tum fide tum diligentia vbique præstita, perseuerauit, placidè tandem, quum annum septuagesimum tertium ageret, viribus corporis paulatim deficientibus, inter charissimorum fratrum manus, beata sui memoria relicta, defunctus.

34
IVSTVS IONAS
S. Theol. D.



*Mystes Iuris eram: sacrorum denique mysten,
Iuris diuini sancta magistra, facit.*

M. D. LV.



IVSTVS IONAS, GERMANVS, SAXO, WITTEBERGENSIS ECCLESIAE PASTOR.

IVSTVM Ionam, iuris humani consultum, Theologia, iuris diuini magistra, sibi cōmodissimū restituendā in Saxonia Ecclesia, futurum adiutorem asseruit: in quo munere præstando, neque doctrinam neque prudentiam ipsi defuisse, vel illud ostendit, quod primis illis turbulentissimis instaurati Euangelii temporibus nihil insigne, nisi ipso conscio, & suas etiam partes agente, in Germania gestū fuit, vicinarum quoque Ecclesiarū, ac præsertim Hallensis Saxoniæ inspectore: in cuius etiam veluti sinu Martinus Luterus animam exhalauit.

Obiit autem in Ecclesia Eysfeldensi, magni illius principis Electoris Ioannis Friderici filiorum in acerrimis illis tempestatibus constantissimus comes, annum agens vita sexagesimum tertium, anno Domini CIV. 13. LXV.

IOANNES FORSTERVS
Hebræus Theologus.



*Patria sit quamvis Augusta & Sueuica tellus:
Arguit Hebræum me sacra lingua magis.
M. D. LVI.*



IOANNES FORSTERV S,
 GERMANVS, AVGVSTANVS, HEBRAI-
 CÆ LINGVÆ IN WITTEBERGENSI
 ACADEMIA PROFESSOR.

IOANNEM Forsterū Augusta Windelicorū, Wittebergæ Saxonum, vel Ecclesiæ tori poti⁹ genuit, Hebraicæ linguæ professorem longè doctissimum, vt lexicon eius linguæ ab ipso editum testatur: in quo sicut in ipsis rebus, sic etiam in vocibus non rarè cæcutiuisse Grámaticos hebræos contendit, qua in re vt non omnes habeat adstipulatores, sic tamen ad linguam sacram accuratiùs cognoscendam doctorum ingenia magnoperè excavit, iisdem studiis, quibus contentus vixerat, feliciter anno Domini CIO. IO. LVI immortalis.

CASPARVS CRVCIGER
S. Th. D.



*Lipsia dat patriam: cathedram dat Leucoris alma,
Ac tumulum: nomen crux mihi sancta Dei.*

M. D. XLIIIX. I ij



GASPAR CRVCIGER. GER
MANVS, LIPSIENSIS, ECCLESIASTES
WITTEBERGENSIS.

GASPARVM Crucigerum res ipsa demonstrauit
fuisse Martino Lutero, in opere domini confici-
endo, adiunctum: trium linguarum egregiè peritum, in-
genio acré, & miræ, vt aiunt, in exscribendis illius enar-
rationibus celeritatis: cuius etiam iudicio Luterus in
Germanica Bibliorum tráslatione fertur plurimùm vti
consueuisse. Fuit prætereà physices, tum geometriæ,
tum veræ illius Astronomiæ, atque adèò Medicinæ quo
que mirificè studiosus, adèò vt nisi Theologiæ profes-
sionem cæteris omnibus studiis sapiētissimè anteposuis-
set, in singulis illis excellere potuisset meritò iudicetur.

*Obiit autem in sua statione Wittebergæ, corporis
viribus tantum ingenium minimè adæquantibus,
florente adhuc ætate, anno vitæ videlicet con-
fecto quadragesimo quinto, anno autem à Chri-
sto nato CIO. IO. XLVIII. XVI,
Noouembris.*

IOACHIMVS CAMERARIVS.

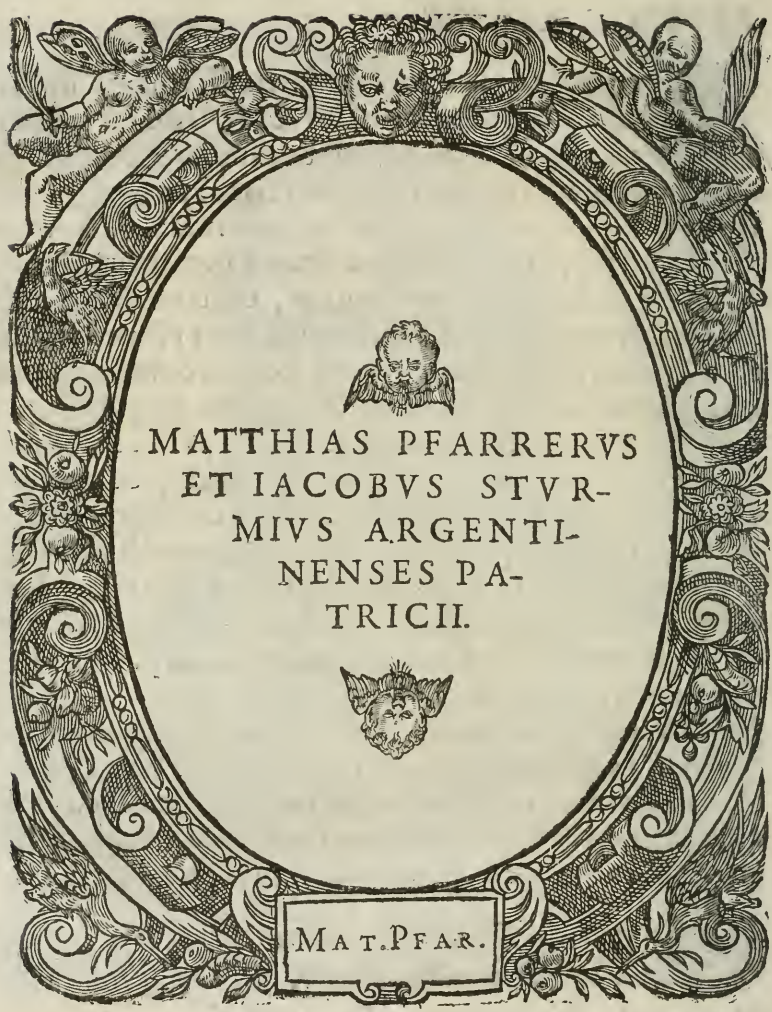


IOACHIMVS CAMERARIVS,
GERMANVS, PABEMBERGENSIS, GRÆ-
CÆ LINGVÆ ET PHILOSOPHIÆ PRO-
FESSOR LIPSIAE.

Quo plures eruditos homines Germania nostris
tēporib⁹ protulit, eò maior & illustrior est Ioachi-
mi Camerarii gloria, qui honorata familia Pabemberga
natus, quū literarum studia cæteris rebus anteposuis-
set, eò prouectus est eruditionis, vt, communi doctorū o-
mniū cōsēsu, peritiorē linguæ Græcæ neminē, in latina
verò lingua disertiores perpaucos, exactiorē autē nul-
lum scriptorem habuerit Germania, sicut plurima ipsius
monimenta testantur. Ad hanc autem in omnibus bonis
disciplinis eruditionem accesserat pietas singularis, pru-
dentia longo rerum vsu confirmata, quum etiam magno
illi Philippo Melanchthoni id ipsum esset quod Atticus
ille Ciceroni, tantum denique iuuādæ rei literariæ stu-
dium, vt, spretis dignitatibus omnibus, quas alioqui faci-
lè suis virtutibus consequi potuisset, in nobilissimis Aca-
demiis Wittebergēsi, Tubingensi, Heidelbergēsi docen-
do consumptis aliquot annis, Lipsiæ tādē positis sedi-
bus, in extrema senectā fortiter idem munus obiens, lu-
gētibus bonis piisque omnibus, & mox sequuturam re-
rum commutationem præfagientibus, in Domino placidè
obdormiuerit: hoc quoque beneficium à Deo cōse-
quutus, vt doctissimōs patrique simillimos liberos reli-
querit. Nos autē hoc epigramate sumus illū prosequuti.

*Extinctis olim, Musa, fleuistis alūnis,
Et vitam vestra restituiſtis ope.
Nos contrā vobis, Ioachimi in funere, Musa,
Has miseri extinctis soluimus exequias.
Namque omnes tecum, tecum, Ioachime, Camæna
Ut vixere simul, sic periere simul.*

INSTITVTVS CAMERARIVS
VNIERSITATIS
MAGNIFICENTIA

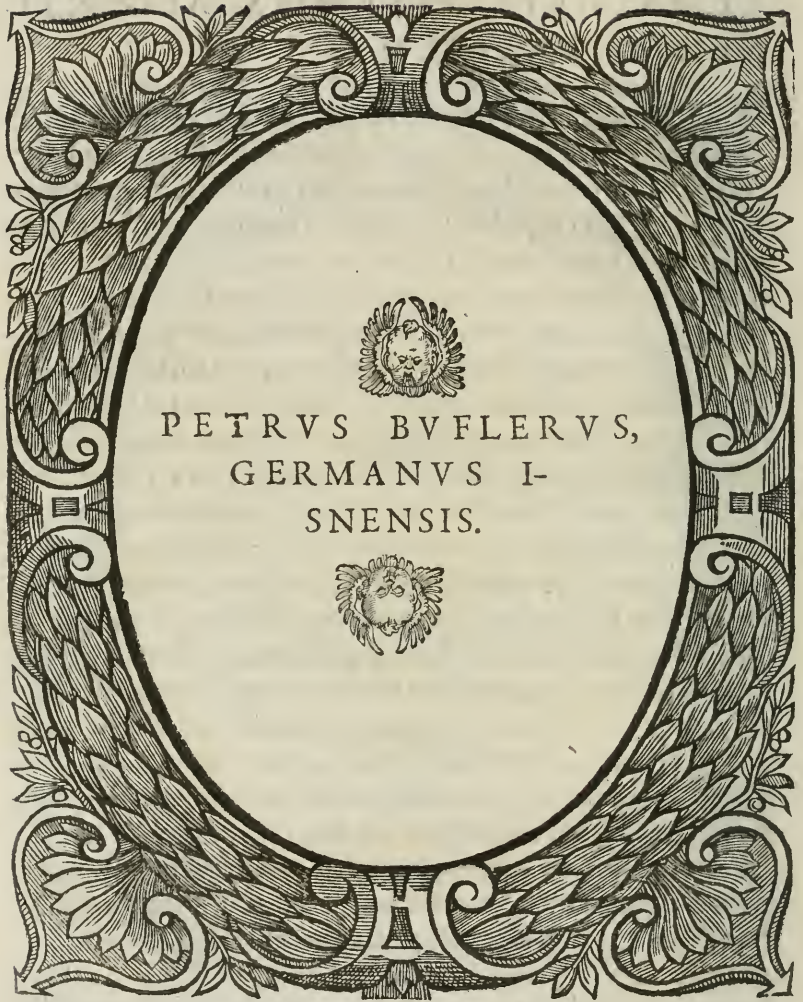


MATTHIAS PFARRERVS
 ET IACOBVS STVR-
 MIVS ARGENTI-
 NENSES PA-
 TRICII.

MAT. PFAR.

MATTHIAS PFARRERVS
ET IACOBVS STURMIVS ARGENTI-
NENSES PATRICII.

DVo illa non Argentinensis tantum reip. verum etiam totius Germaniae lumina, Matthiam Pfarrerum & Iacobum Sturmium, absit ut silentio praeteream: utrunque literis politum, ingenio magno, prudentia singulari, pietate eximia, studio in iuuanda patria indefesso. Hi sunt igitur quorum praecipue hortatu Christianismus in vrbe citra tumultum initio instauratus, & schola illa celebris, adhibito in consilium doctissimo viro Ioanne Sturmio adhuc superstite, fuit constituta: quorum denique consiliis Argentinensis resp. tum domi sapientissime gubernata, tum foris fortissime citra vim armorum, Iacobi praesertim Sturmii facundia, defensa, difficillimis asperrimisque temporibus stetit: adeo quidem ut quemadmodum olim Cicero vnus eloquentiae vi Ligarium Iulio Caesari vel inuito reconciliauit, haud paulo aliter Sturmii Caesari Carolo armato & victori occurrentis eloquentia omnem illius iram infregisse merito censetur. Itaque Pfarrerum ciuitas minimè ingrata (quod antea nemini concessum fuerat) septies consulem creauit, & quamuis penè octuogenarium mortuum, tamen non secus quam intempestiue sibi creptum luxit: & Iacobum Sturmium aliquoties eiuitatis magistrum (qui summus est illius reip. magistratus) declaratum, ac licet Pfarrero aetate iuniorem, priorem tamen, anno vitae videlicet LXIII, qui fuit annus Domini MD. LV, mortuum, ut patriae patrem maximo cum mærore sepeliuit. Istud tamen in Sturmio fortasse quispiam merito reprehenderit, quod in perpetuo coelibatu viuens, haeredem suorum virtutum patriae videri possit inuidisse. Sed quid si veritus est vetus illud & quidem re ipsa frequenter approbatum, Heroum filii noxae?



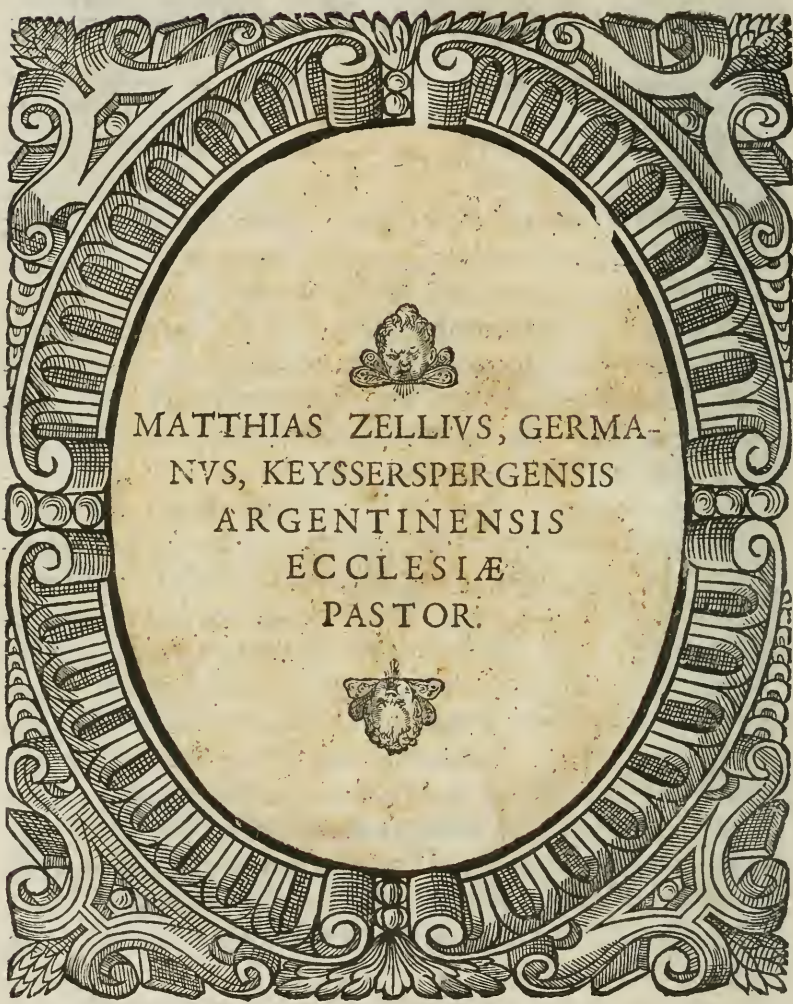
PETRVS BVFLERVS,
GERMANVS I-
SNENSIS.



PETRVS BVFLERVS, GERMA-
NVS, ISNENSIS.

Vo rariore Petri huius Bufler i mercatoris, & quidem locupletis, virtutes fuerunt, eò digniores sunt quarum exemplum omnibus proponatur. Certarunt igitur in hoc homine cum diuitiis, honesta mercatura partis, propagandæ veræ pietatis studium incredibile, charitas vera, liberalitas lógè maxima. Hic enim ille est qui Ambrosio Blaucero, domú suá perducto, Christianismi Isinæ instaurandi primus autor fuit: qui, Paulo Fagio suafore, officinam typographicá, accersitis etiá maximo sumptu doctissimis Iudæis, ad hebræos excudendos libros, nulla non modò lucri spe, sed etiam maximo dispèdio, Isinæ constituit: qui quum ex vicinis oppidis non paucis selectos adolescentes, quorum opera postea Ecclesiæ vterentur, Argentinam suis stipendiis erudièdos misisset, Senatum Argētinentsem sancta quadam æmulatione ad scholam illam nobilem instruendá erexit: cuius domus, vt Abrahami alterius, pauperibus semper patuit: cuius vxor vt altera Sara neque liberalitate, neque in suscipienda pauperum, præsertim ægrotá tium inspectione marito cessit: qui denique in ipsa morte sui similis, bonorum suorum trientem piis vsibus consecrauit, hoc etiam à Domino consequutus, vt qui piorú hominum multorum vitam fouerat, diutissimè quoque, annos videlicet LXXVI, viueret, anno demum Domini CIO. IO. LI, anima illi perplacidè reddita cuius gloriam omnibus opibus anteposuerat viuus.

F. iij.



MATTHIAS ZELLIVS, GERMA-
NVS, KEYSSERSPERGENSIS
ARGENTINENSIS
ECCLESIAE
PASTOR.





MATTHIAS ZELIVS, GER-
MANVS, KEYSSERSPERGENSIS, AR-
GENTINENSIS ECCLESIAE PASTOR.

MATTHIAM quoque Zellium, Dei providentia ex
Obscurissimis tenebris, Laurentiani videlicet tem-
pli in Argentinensi ciuitate parochum, ad illam admi-
rabilem Euangelii sui lucem euocauit: qui primus An-
tichristianæ doctrinæ in vrbe frequentissima & episco-
po suo addicta, palam, non sine magno vitæ discrimine,
aduersatus, certare pri^o non destitit quàm profligatis pla-
nè superstitionibus, Ecclesia, Bucero & Hedione adiu-
toribus, anno Domini millesimo quingentesimo vice-
simo nono, autore Senatu, constitueretur: homo non do-
ctrina tantùm, sed etiam christianis virtutibus, ac præ-
sertim modestia, temperantia, & charitate in pauperes
insignis. Docuit autè in Argentinési Ecclesia annos vi-
ginti sex, anno vitæ septuagesimo primo placidè mor-
tuus anno Domini **CIO. IO. XLVIII.**

MARTINVS BVCERVS.





MARTINVS BVCERVS, GER-
MANVS, SELESTADIENSIS, ECCLESIAE
ARGENTINENSIS PASTOR, ET DE-
MVM IN ACADEMIA CANTABRIGI-
ENSI THEOLOGIAE PROFESSOR.

Æc illa est Martini Buceri facies grauitatis comi-
tate temperatae speculum. Cui ex Dominicanorum
cloaca Lutheri voce Wormaciae coram Caesare li-
berè loquentis excito, variisque post insidiis appetito,
ciuitas Argentinensis restitutam apud se Ecclesiam de-
bet: cuius & eruditionem singularem, & zelum pietatis
eximium cum eccellente prudentia coniunctum, omni-
bus seculis testabuntur tum doctissimae ipsius lucubra-
tiones, & in publicis Imperii comitiis disputationes ha-
bitae, tum pro Ecclesiarum pace, quamuis non satis foeli-
ci semper successu, labores suscepti. Quæris quam tan-
dem mercedem retulerit: quam nimirum mundus per-
soluere piis Dei seruis consuevit. Illum igitur eadem il-
la tēpestas quæ Germanicas Ecclesias penè pessunde-
dit, in Angliam vsque expulit: vbi ab Eduardo sexto
religiosissimo Rege humanissimè except^o, & in acade-
mia Cantabrigiensi Theologiam summo cum docto-
rum piorumque omnium concursu circiter biennium
professus, quum placida morte pridie cal. Martias anno
Domini 1551, annum ætatis agens sexagesimum pri-
mum obiisset, quinto post anno, euerso post Eduardi
Regis obitum Religionis statu, & impio apostata Regi-
naldo Polo Cardinali, Mariæ Reginae temporib⁹ omnia
suo vnus nutu administrante, eruto crematōque ipsius

G. j.

in eadem academia cadauere anno domini 1556, die sexta Febr. martyrii palmam tulit: quarto rursus post anno admirabili rerum vicissitudine sub Elizabetha regnante, iudicio aduersus innocentem publicè rescisso, in integrum restitutus. cui sumus versiculis istis gratulati.

Natales, Bucere, tuos Germania iactat,

Natalibus felix tuis.

Quis verò & quantus fueris, tua scripta loquuntur,

Ad littus orbis vltimum.

De vita si quis rogitet, Germania dicet,

Inuita Bucerum expuli.

Ast ego sic pulsum (pia dixerit Anglia) fouis,

Tandemque texi mortuum.

Verùm mox eadem (factum ô immane) sepulcro

Flammis cremavit erutum.

Fallor ego, totus terrænæ fecis an expers?

Bucere sic calum tenes?



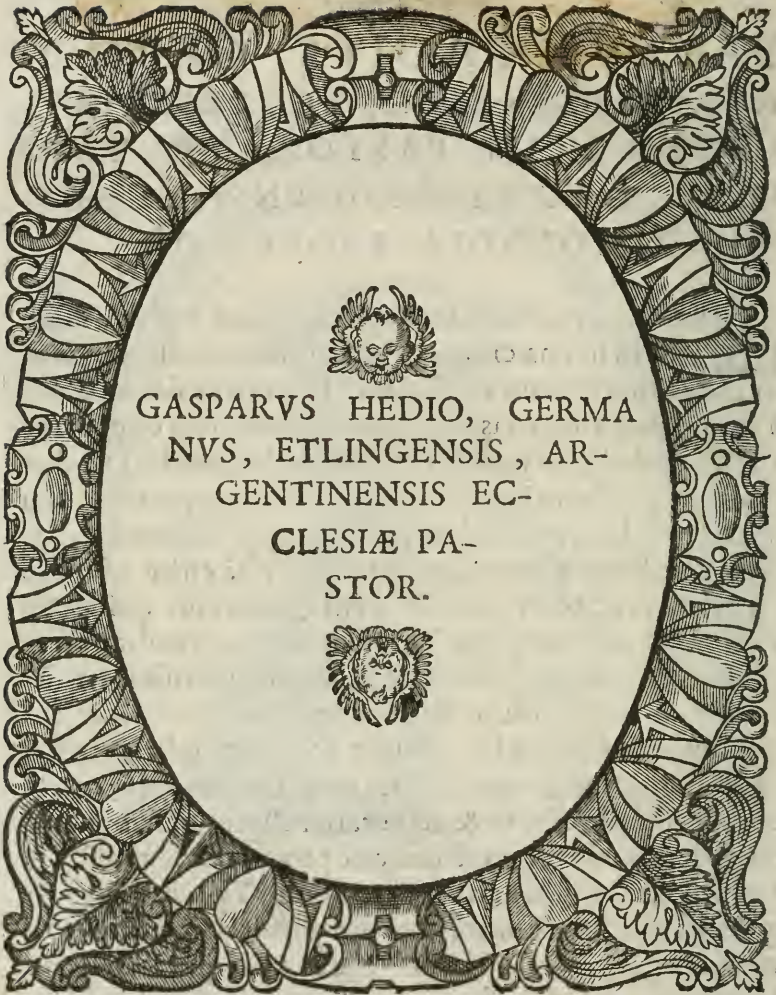
PAVLVS FAGIVS.





PAVLVS FAGIVS, GERMA-
NVS, TABERNENSIS, ECCLESIAE AR-
GENTINENSIS PASTOR, AC TAN-
DEM IN CANTABRIGIENSI ACADE-
MIA THEOLOGIAE PROFESSOR.

ABSIT vt mortuos seiungamus quos eadem fides,
eadem in vna ciuitate functio, idem exilium, idem
denique martyrium coniunxit. Hic igitur ille est Paul⁹
Fagius apud Tabernas Rhenanas, Palatinatus oppidú, na-
tus: Capitonis (cui postea successit) hebræam linguã Ar-
gentinæ profitentis tam diligens, quamuis premète pau-
pertate, auditor, vt tandem, ipsis quoque testantibus Iu-
dæis, eius linguæ peritissim⁹ euaserit. Isnã enim ad pasto-
ris munus accito, vt olim Origeni Ambrosius quidã, sic
Fagio diuinitus contigit Petrus Buserus, ex ordine illius
ciuitatis senatorio, cuius prõptissima sanctissimãque li-
beralitate fretus, illum Iudæorum à multis seculis do-
ctissimum Heliam ad se acciuit, & typographiam insti-
tuit hebræis excudendis libris, non illis fabulosis, impiis
& ineptis, sed vtilibus & ad veram religionem accõmo-
datis destinatã: maxima quoque proculdubiò præstitu-
rus, nisi difficultates aliæ obstitissent. Tãdem igitur Ar-
gentinam euocatum, ibique tum pastoris tum doctoris
munus egregiè sustinentem, eadem illa quæ Bucerum
hunc quoque tempestas in Angliam expulit: vbi vix sa-
lutata Cantabrigia, anno Domini 1555. pridie Idus No-
uembris, annum vitæ 45. agens mortuus, eandem quin-
to post anno cum charissimo collega Bucero martyrii
palmam Marianis temporibus tulit, simul postea cum
eodem, sub Eduardo rege, ipsius memoria in integrum
restituta.



GASPARVS HEDIO, GERMA
 NVS, ETLINGENSIS, AR-
 GENTINENSIS EC-
 CLESIAE PA-
 STOR.



GASPARVS HEDIO, GERMANVS
ETLINGENSIS, ARGENTINENSIS EC-
CLESIAE PASTOR.

GASPARVM Hedionem, honesta familia natum, & Basileæ, vix dum renata in Germania Euangelii luce, Matæologiae doctorem, ac deinceps Moguntinum Ecclesiasten creatum, ademerat nobis tēporū illorum infelicitas, nisi Dominus tum ipsius tum Ecclesiæ suæ miseratus, illum veritatis luce Illustratum, Argentinā, Matthiæ Zellio & Martino Bucero, tunc primū Argentinæ verum christianismum instaurantibus, adiutorem futurum extrusisset: vbi quum Concionatoris munere totos annos viginti tres, summa cum fide ac diligentia perfunctus esset, editis etiam nonnullis historicis scriptis, anno Domini **CIO. IO. LII, XVII.** Octobris, magno sui desiderio cunctis relicto, feliciter in Domino obdormiuit.



WOLFGANGVS FABRI-
CIVS CAPITO, GER-
MANVS, ARGENTI-
NENSIS ECCLESIE
PASTOR.





WOLFGANGVS FABRICIVS
CAPITO, GERMANVS, ARGENTINEN-
SIS ECCLESIAE PASTOR.

WOLFGANGI Fabricii Capitonis nomen eruditio
singularis in hebraicis praesertim literis, & eximia
pietas, nunquam interire patientur: quarum testimonia pau-
ca quidem, sed luculenta edidit, plura multo habituris
posteris, nisi quae verbis docebat, agendo potius quam
scribendo confirmare maluisset: in eo quidem felix, quod
ex hac vita prius euocatus quam Argentinensem Eccle-
siam bellorum tempestatibus exitio proximam videret, cha-
rissimis collegis Martino Bucero & Paulo Fagio, exilii
in Angliam comes non fuit, sed dux potius in caelum,
anno Domini M. DC. XLII, pestis lue sublatus,
praeviuit.

WOLFGANGVS MUSCVLVVS.





WOLFGANGVS MUSCVLVVS,
LOTHARINGVS, DV SANVS, IN EC-
CLESIA BERNENSI THEOLOGIE PRO-
FESSOR.

ACTENT alii nobiles natales quos nimiũ sæpe vi-
tiis insignibus contaminant: nobilitatẽ autem suã
eximiis plurimis virtutibus quod ipsa quoque augusta
facies testari videtur, inchoarit Wolfgangus Musculus:
quem Dufã, Lotharicã ditionis oppido, Alfatia pro-
ximo, patre tenuis admodum fortunã natum, neque
paupertas quominus honestis omnibus studiis incum-
beret, neque monachus pedicã (quibus tũc facile fuit
homines, pietatis & honesti otii specie, illaqueare) reti-
nuerunt, quominus agnita veritate, Pauli exemplum se-
quutus, extrinã etiam disceret, qua sese, quietus in do-
mo Dei permanens, nemini grauis, sustentaret. Sed la-
tẽre diutius non potuit quem Dominus ad res magnas
gerendas à tam paruis initiis destinarat. Itaque Argen-
tinã magno illi seruo Dei Martino Buccero pietate do-
ctrinãque sua approbata, designatus ab Augustana Ec-
clesia Urbani Regii doctissimi optimique viri successor,
tantum effecit, vt vrbs illa antea in vtramque partem
claudicã, Euangelicam doctrinã apertẽ amplecteretur:
& ipse tum concionando, tum sacras literas laboriosissi-
mis commentariis illustrando, tum Græcorum scripta
latinẽ interpretando, multis denique obitibus pro tuenda
vera religione in Imperii comitiis legationibus, clarissi-
mũ in Ecclesia Dei nomen meritò sit adeptus. Sed quæ

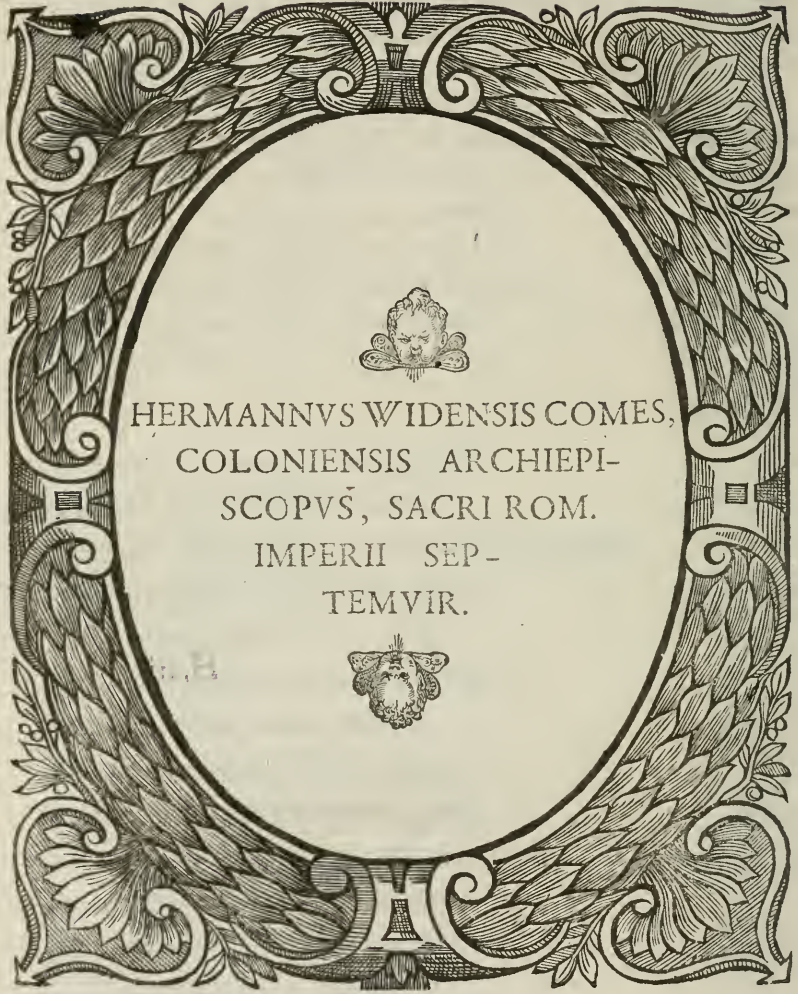
Bucerum & Fagium in Angliam expulerat belli tempe-
 stas, Musculum quoque frustra, summo etiam cum vitæ
 discrimine, in confirmandis suis Augustanis omnia ex-
 pertum, vrbe excedere cœgit: quæ benigne exceptum
 inclita Bernensium ciuitas sacros libros maximo cum
 ecclesiarum omnium fructu interpretatē totos annos
 quatuordecim fouit, donec videlicet annum agens vitæ
 sexagesimum sextum, placida morte, quemadmodum
 omnibus vtilis, nemini grauis vixerat, III. Cal. Sept. an-
 no Domini 1563, ad dominum migraret: hoc etiā à Deo
 beneficiū consequutus vt filium Abrahamum Musculū
 relinqueret, fidelem Ecclesiæ Bernensis Ecclesiasten, &
 in quo renatus meritò videri possit. Nos autem illi sic
 parentauimus.

*Magnum dicere musculum pusillum
 Quum sit auribus insolens latinis,
 Magnum hunc dicere Musculum quòd ausim,
 Quamuis puluere conditum pusillo,
 Si causam rogitas, viator: audi.
 Haud quaquam fuit iste mus pusillus,
 (Ipsum si libeat vocare murem)
 Illarum ex numero famelicarum
 Quæ felis rapidos verentur ungues:
 Sed qui ipsos potius catos rapaces,
 Quantumuis solitos potentiorum
 Ipsis cum dominis domos vorare,
 Vnius perculit, & suo pauentes
 Adhuc nomine territat sepultus.
 Immo quem tremuit quoque illa rupis
 Tarpeia arcibus incubans leana,*

*Orbis magnanimos vorans monarchas.
Magnum & dicere Musculum pigebit,
Quauis puluere conditum pusillo?*



H. iij.



HERMANNVS WIDENSIS COMES,
COLONIENSIS ARCHIEPI-
SCOPVS, SACRI ROM.
IMPERII SEP-
TEMVIR.

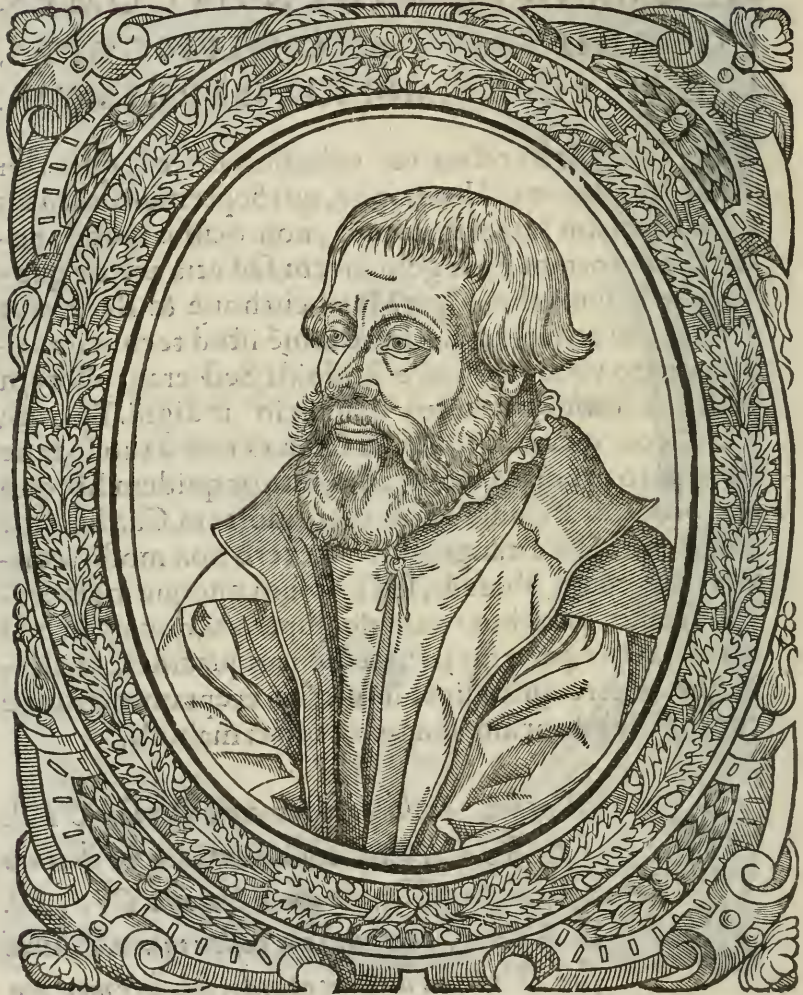


HERMANNVS, WIDENSIS COMES,
COLONIENSIS ARCHIEPISCOPVS,
SACRI ROM. IMPERII SEPTEMVIR.

Imaginis in rebus vel voluisse satis est, quæ tibi laus debetur, Hermanne, qui Septemviro- rum Ecclesiasticorum Imperii primus, non oculos modo aperuisti ad exortam Euangelii lucem, sed etiã accitis quoque doctissimis theologis Melanchthone & Bucero, vt omnes tibi attributæ Ecclesiæ lumẽ istud tecum intuerentur pro viribus efficere studuisti: Sed erant illorum plerique nimirum tanto beneficio indigni. Tu verò haud secus quàm olim à Iuda CHRISTVS à tuo Ioanne Groppero proditus quum esses, retulit quidem hic quoque proditor stipendium peccati mortem, Cardinalitii galeri vinculis strangulatus: tu verò non modo consciẽtiã tuã liberaisti, sed te ipsum quoque memorabili seculis omnibus exemplo superaisti, quum vltro vi maiori cedens, paternis bonis cõtentus, placidè Christianèque viuere, quàm licet immerito ereptam dignitatẽ tuorum subditorum sanguine tutari maluisti.

*Electus hic Archiepiscopus anno Domini C I O.
I O. X, Cesare Carolo vim alioqui illaturo
cessit archiepiscopatu anno Domini C I O. I O.
X L V I, placidissima postea morte, Biverni
sua Widensis ditionis oppido, feliciter mortuus
anno Domini C I O. I O. L I I.*

ANDREAS GERARDVS.





ANDREAS GERARDVS, FLANDER,
HYPERIVS, THEOLOGIÆ PROFESSOR
MARPVRGENSIS.

Hic ille est Andreas, Hyperius à patria cognominatus, quem Hyperarū ciuitas non tātūm Ecclesiæ & academiæ Marpurgensi, in qua theologiam vir citra controuersiam eruditissimus simul & diligentissimus, totos annos viginti duos docuit: sed vniuersæ potius Ecclesiæ christianæ genuit, vtpote quam ne mortuus quidem libris, scientissimè solidissimèque scriptis erudire desinat: plura etiam multò posteris relicturus nisi maiorem vtilitatis publicæ, quàm valetudinis curam gerentem intempestiua mors sustulisset, quem mortuum hoc carmine sumus prosequuti.

*Non Hyperis dedit hoc, Hyperi, tibi patria quondam,
Quod superis potius ducis cognomen ab oris:
Nec tibi fors olim tribuit temeraria nomen,
Andrea: at ipsa suo ornauit te nomine virtus.
Hoc sancti mores, teneris hoc omnis ab annis
Vita probat, superūm curæ calóque sacrata.
Ecquis enim melius, quisnam te fortius vno
Tarpeia aggressus depellere rupe tyrannum?
Certius an quisquam erranti per deuia turbæ
Commonstrauit iter superas quod ducit in artes?*

I. j.

Maeste igitur vertute, Hyperii, quem nec fera totum
 Mors domuit, totum nec servant claustra sepulcri,
 Quin superi meliore fouent iam parte receptum,
 Altera dum tumulo qua nunc pars clausa quiescit,
 Ex animis que licet iam caeli ad lumē anhelat,
 Enigilet felix: & quod tu diceris, illud
 Euadas, Hyperii, sum re, tum nomine totus.

Obiit Marburgi ubi annos XXII, & amplius
 theologiae professor est, anno Domini 1564, Cal.
 Februarii, annum vita agens LIII.



IOANNES SLEIDANVS
Historicus.



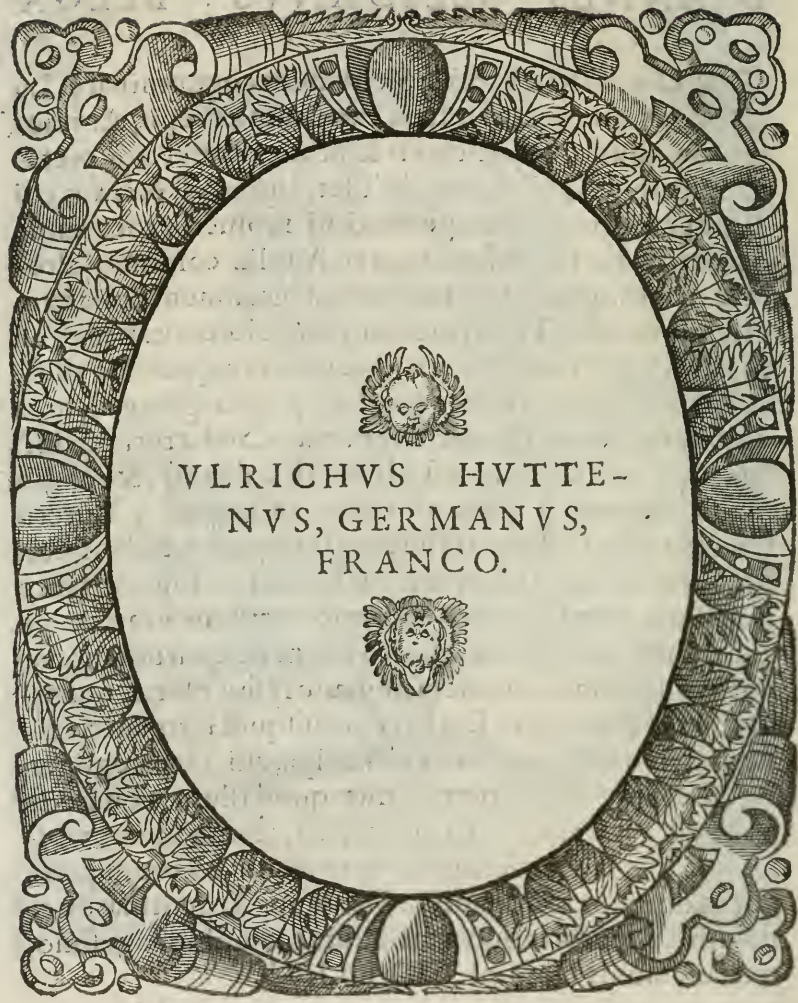
*Sleida dedit vitam: tumultum Argentina domumq̄:
Religio per me Teutona nota viget.*

M. D. LVI.



IOANNES SLEIDANVS , BELGA.

I OANNEM, à patria Sleidanum cognominatū, Lu-
retia bonis disciplinis excultum excepit Argenti-
na, vbi quum & eruditionis & prudentiaē atque pieta-
tis multiplex specimen indidisset, dignus est habitus cui
licet peregrino res longè maximi momēti procurandę
committerentur. Itaque tum in Anglia communi Pro-
testantium, quos vocant, nomine, legationem obiit, tum
etiam interfuit Tridētino conciliabulo ciuitatis Argen-
tinenſis legatus: in quo vtroque munere, quamuis diffi-
cultatum pleno, talem se præstitit, vt magnam ab iis, à
quibus missus erat, laudem reportarit. Sed æternum illi
laborum testimonium est historia illa de reip. & religio-
nis in Germania statu ab initio instaurati à Lutero
Christianismi diligentissimè viginti quinque libris, non
hortante modò, sed etiam materiam ei suppeditante
clarissimo viro D. Iacobo Sturmio, verissimè simul & ele-
gantissimè perscripta, adiecto etiam de quatuor monar-
chiis eruditissimo commētario: hanc ipsius gloria, quam-
uis nõ absque insigni Ecclesie totiúsque Germanici im-
perii detrimēto, augente eorū culpa, qui, siue negligē-
tia, siue præpostero metu, siue quòd illum æquare se
posse desperarant, conticescere, resque tam memorabi-
les pati silentio perire, quàm opus ab illo cœptum perse-
qui maluerunt. Obiit autem Sleidanus Argentinæ ex e-
pidemico morbo, anno ætatis dūtaxat quinquagesimo,
qui fuit annus Domini **CIO. IC. LVI.**



VLRICHVS HVTTENVS,
GERMANVS,
FRANCO.



VLRICHVS HVTTENVVS, GERMA-
NVS, FRANCO.

VL RICHVM Huttenum generis nobilitatem, gen-
tilitio cognomēto, & virtute quoque militari te-
statam, animi vigor insignis magis etiam nobilitavit,
quum ad eruditionem non parvam, acumen quoque &
festivum in primis ingenium ad poetice natum, (sicut
variis carminibus & aliquot etiam lepidissimis dialogis
declaravit) adiunxisset, easque dotes ad veræ pietatis
propugnationē contulisset, acrior tamen, & mordacior,
ut multò solidiorem ac viuaciorem gloriam meritò fue-
rit adepturus, nisi mors illum intempestiva, annum vi-
delicet ætatis tricesimum quintum agentē, priusquam
illa ingenii vehementia maturesceret, è viuis sustu-
lisset.







BEATVS RHENANVS, GERMANVS,
SELESTADIENSIS.

BEATVM Rhenanũ, quominº vt nomine ita re ipsa quoque penitus beatè vixisse arbitremur, illud obstat quòd veram religionem sic approbarit, vt illã tamè apertè non sit professus, siue istud timiditate quadam fecit, homo vsque adè tranquillioris vitæ appetens, vt in patria nullum publicum munus vnquam subire, ac ne vxorem quidem, quanquam vnicus patris hæres, & quidem satis locuples ducere sustinuerit: siue quòd sese cuiuspiam aliquando communi consensu constituendæ in religione concordix spe pasceret: siue potius Erasmi exemplum hac etiam in re aliquatenus sequutus, cui plurimum in omnibus tribuebat, & quem Basileæ studiosissimè coluerat. Vt cũque sit, multũ illi sedulo & pererudito antiquitatum obseruatori, omnes bonarum literarũ studiosi debèt, vt qui, & si nõ omnia sit assequutus, plurima tamen acutè ac diligenter animaduernerit, & aditũ ad alia cognoscenda multis ante tenebris obsitum aperuerit: quod & illi de Germanicis rebus libri, & doctissima tũ Tertulliani, tum etiam Taciti, Plinii, Liuii, Senecæ, Paterculi recognitio, abundè demonstrat. Vixit igitur in patria cœlebs inculpatè, gratus omnibus, nemini grauis, ad sexagesimum vsque secundum annum, quo ex balneis rediēs, Argëtorati est mortuus, anno Domini CIO. IO. XLVII, indeque in patriam, cui instructissimã bibliothecam legarat, deportatus, ibique meritisimo & honorificentissimo cum elogio sepultus.

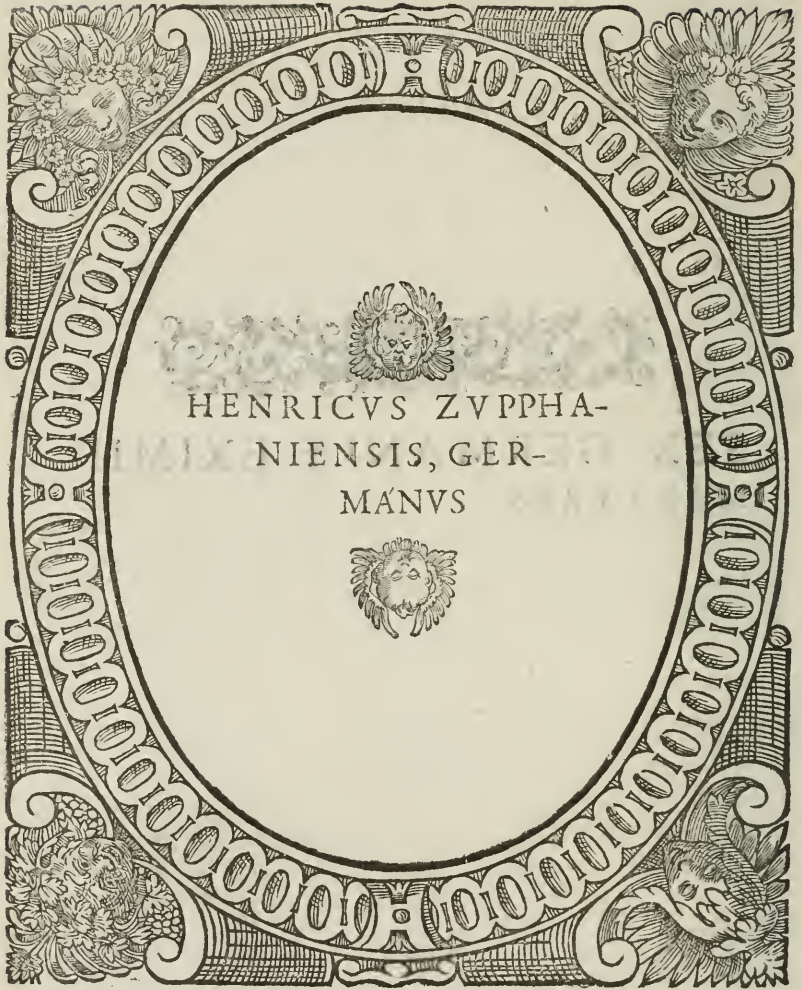
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILIP ALAN BRADY

PHILIP ALAN BRADY
 PH.D. 1981
 DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
 UNIVERSITY OF CHICAGO
 5408 S. UNIVERSITY AVE.
 CHICAGO, ILL. 60637
 TEL: 773-936-3333
 FAX: 773-936-3333
 E-MAIL: brady@uchicago.edu
 WWW: www.uchicago.edu/~brady
 BRADY, PHILIP ALAN
 1981
 PH.D. 1981
 DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
 UNIVERSITY OF CHICAGO
 5408 S. UNIVERSITY AVE.
 CHICAGO, ILL. 60637
 TEL: 773-936-3333
 FAX: 773-936-3333
 E-MAIL: brady@uchicago.edu
 WWW: www.uchicago.edu/~brady



SEX GERMANIÆ EXIMII
MARTYRES.

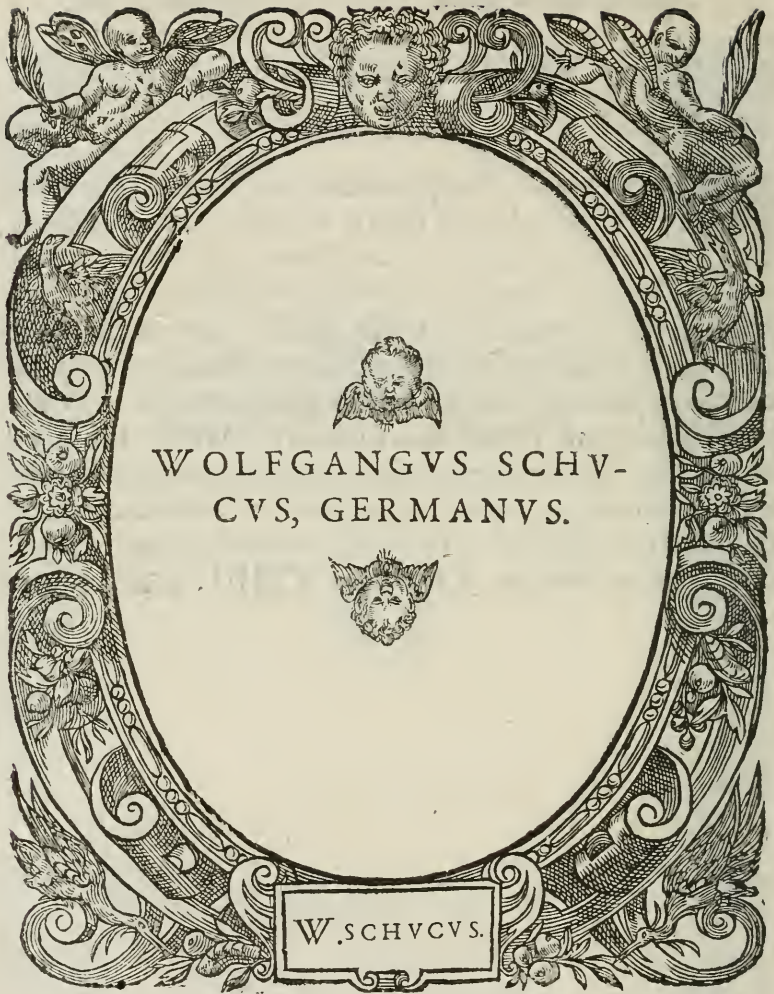


HENRICVS ZVPPHA-
NIENSIS, GER-
MANVS



HENRICVS ZUPPHANIENSIS, GER
MANVS.

HENRICVM Zupphanienſem ex academia Wi-
tebergensi, in qua doctis omnibus ac preſertim
Philippo Melanchthoni chariſſimus aliquandiu vixe-
rat, in Dirhmarſiam ad cæleſtem propagandam doctri-
nam anno Domini **CIO. IO. XXII.** euocatum, & à
Monachis tandem poſt infinita ſuperata diſcrimina Al-
torffio expulſum, neque tamen propterea de priſtino
zelo quanquam remittentem, excepit Meldorffium, v-
bi Dominicanorum impuſſu à tumultuante plebe eodẽ
momento captus, omni crudelitate excarnificatus, indi-
etãque demum cauſa uſtulatus, ſeſe quaſi Germaniæ pri-
mitias, anno Domini **CIO. IO. XXIII.**, confecrauit



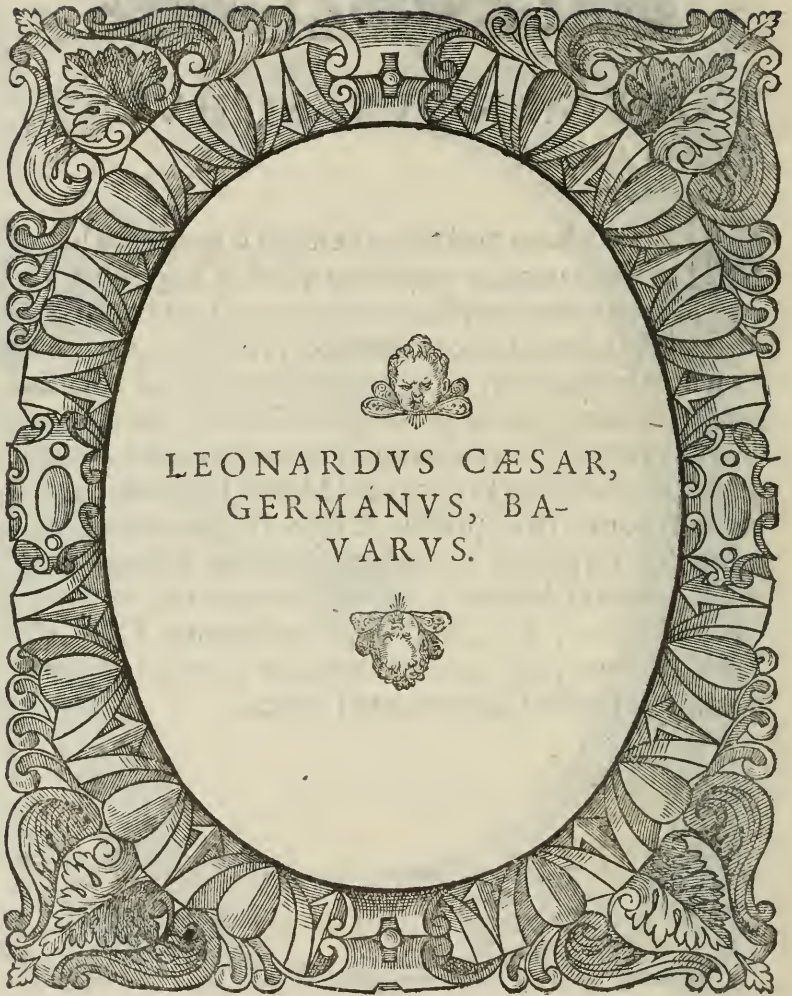
WOLFGANGVS SCHVCVS,
GERMANVS.

W. SCHVCVS.



WOLFGANGVS SCHVCVS,
GERMANVS.

VIVS altero post anno vestigia sequutus Schucus in Lotharingæ oppidulo quod S. Hippolitû vocant, Euangelium constanter tum voce, tum etiam erudito ad Antonium ducem scripto professus, quum ob eam rem periclitari ciuitatem ipsam vidisset, boni illius pastoris exemplum sequutus, vltro Nanceium ad principem venit, vbi in teterrimum carcerem coniectus, indeque crudelissimi Franciscani Monachi Bonauentura Renelii conuitiis oppressus, & mox ad ignem abreptus, ea constantia pyram accensam Psalmum quinquagesimum primum decantans subiit, vt mortem ipsam lacefere videretur, XIX Augusti, anno Domini CIO. IO. XXV, duobus paulò post ex iudicum numero, à quibus damnatus fuerat, subita morte sublatis.

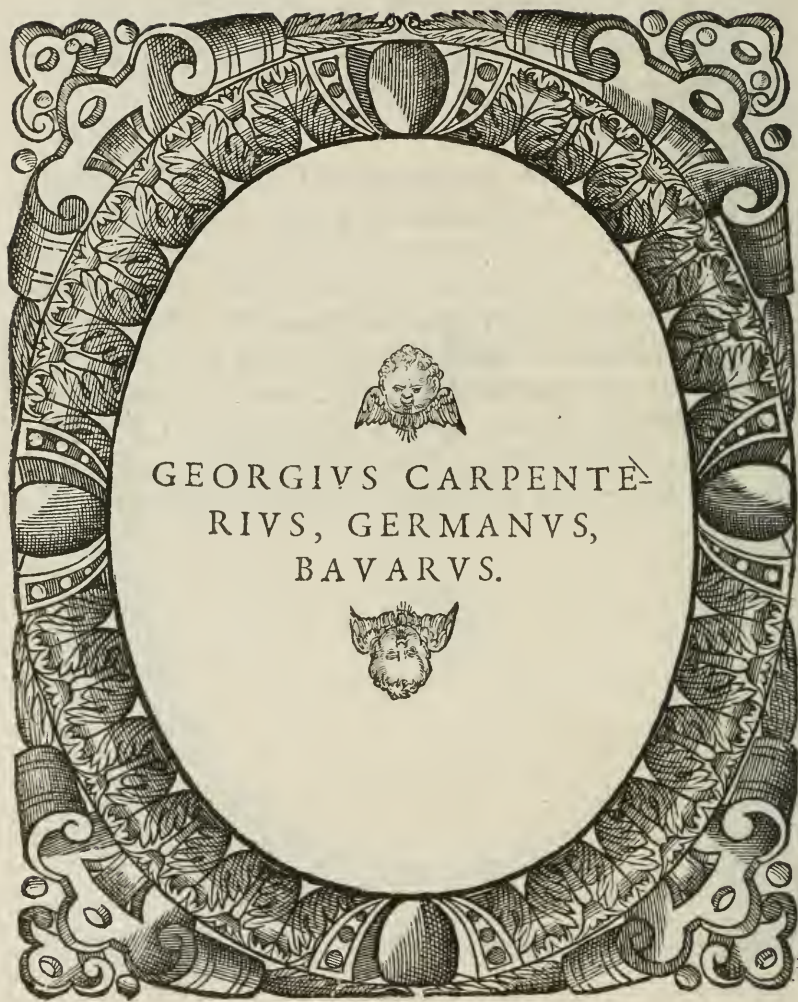


LEONARDVS CÆSAR,
GERMANVS, BAVARVS.



LEONARDVS CÆSAR, GERMANVS, BAVARVS.

LUDOVICVM , cognomento Cæsarem , honesta familia ortum in Rabe, Bauarię oppidulo, liceat nobis Imperatorem etiam nominare, veterum Romanorum more, suos duces rebus egregiis gestis hac acclamatione honestantium: vt qui proditoriè visendi moribundi patris obtentu Witteberga accitus, & mox pro heretico damnatus, quo crudelius vltulatus fuit, eo gloriosiore exitu de morte ipsa, anno Domini **CIO. IO. XXVII**, **XVI** Aprilis, dignum etiam sua virtute præconem Martinum Luterum nactus, triumphauit.



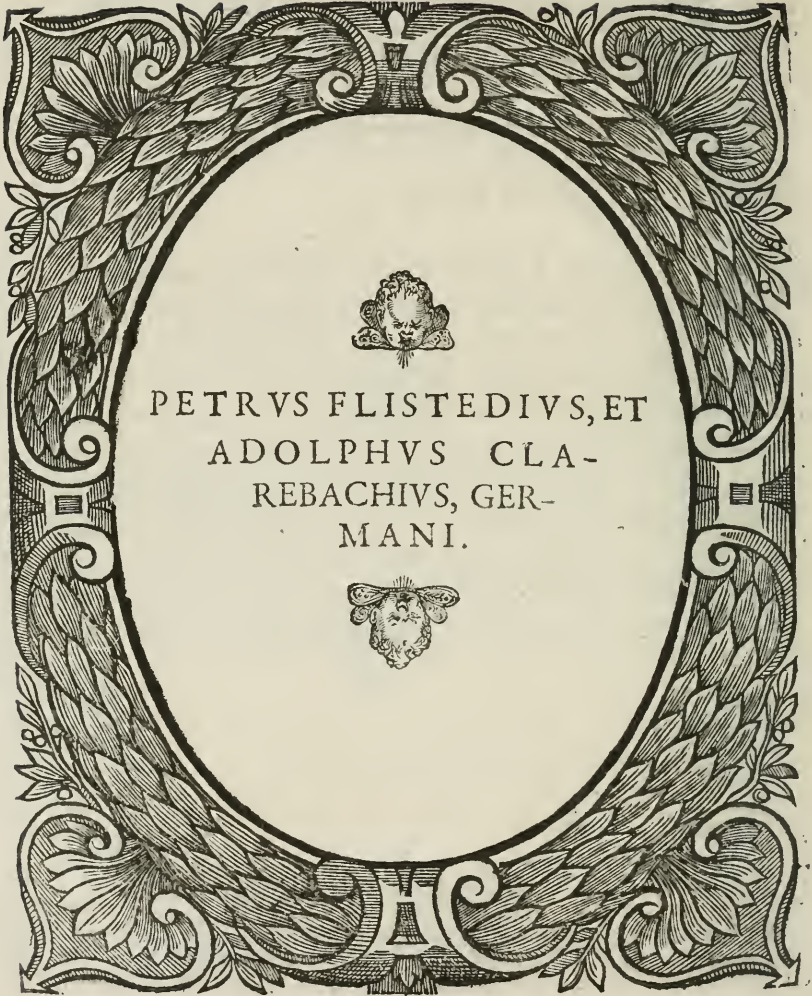
GEORGIVS CARPENTÉ-
RIVS, GERMANVS,
BAVARVS.





GEORGIUS CARPENTERIVS, GER-
MANVS, BAVARVS.

ALTERVM eodem anno vertente, insignis alius Christi athleta Georgius Carpenterius, Monaci, quę est Bauarię metropolis, in eiusdem generis certamine triumphum egit, sed eò celebriorem, quòd & in vrbe frequentiore, & in spectatiore pugna fides ipsius magis enituit, quum & oblatam si modò veritatem euo caret vitę veniam palàm respueret, & aduersariis in ipsa morte fortiter repulsis, hoc verum (diceret) vobis fidei meę signū esto, quòd IESV nomē ad extremū vsque hali tum inclamabo, quod & sanctè, quamuis veluti repetitis mortibus vstulatus, ipsis obstupescantibus carnificibus, re ipsa prestitis.





PETRVS FLISTEDIVS, ET ADOL-
CLAREBACHIVS, GERMANI.

ANNO insequente, nempe CIO. IO. XXVIII, mult
tis calamitatibus, fame videlicet, eoque morbo
quem Anglicum sudorem vocant, vastatione denique
per Turcas Hungarię illata, insigni, clamantibus ad ra-
uim Coloniensibus Theologis, iram Dei non nisi Lute-
ranorum, quos vocabant, suppliciis expiatum iri, duo i-
sti eruditione, & pietate, aliisque virtutibus insignes
iuuenes, Colonię eodem penę momento, ad dicendam
causam & ad supplicium abrepti mutuò sese cohortan-
tes, veritatem beata morte sanxerunt, tam fœcundis ip-
sorum cineribus factis, vt malos ipsos consultores siue
mox consilii tum puduisse tum pœnituisse constet.



PRÆCIPVI INSTAVRATO-
RES RESTITVTI NOSTRA MEMO-
RIA IN HELVETIA, VICINISQVE RE-
GIONIBVS VERI CHRISTIANISMI.

HVLRICHVVS ZVINGLIIVS.



IOANNES OECOLAMPADIUS.





HVLRICHVVS ZVINGLIIVS, HELVE-
TIVS TVGIENSIS, ET IOANNES OECO-
LAMPADIIVS GERMANVVS, CHERVSVS-
CVS, WINSPERGENSIS, ILLE QVI-
DEM TIGVRINÆ, HIC VERO BASI-
LIENSIS ECCLESIAE PASTOR.

PAR nobile Synaspistarum Hulrichū Zuingliū Ti-
gurinæ & Ioannem OEcolampadiū. Basiliensis ec-
clesiarum nobilissimarum instauratores ! vtrunque ex
Antichristi faucibus omnipotentis Dei manu, ad illum
verbi dei gladio iugulandum erutū: quorum secundum
Deum excellenti doctrinæ, summæ fidei, laboribus in-
credibilibus, inuictæ denique cōstantiæ, tot vbiq̄ue ani-
mæ, ac præsertim Alpinarum gentium pars longè maxi-
ma, assertionem ex antichristi tyrānide in christianam
libertatem debet: longius etiam multò progressuris, ni-
si, sic merentibus hominū peccatis, opus Domini à qui-
busdam (proh dolor) eius ipsius architectis fuisset im-
peditum. Quos autem CHRISTI fortissimos athleras,
mutuas sibi operas tradentes, idem pietatis amor con-
iunxerat, mors eodem anno superueniens, diuersa ta-
men, ad exiguum tempus separauit. Bello siquidem ab
iis exorto qui fulgorem Euagēlii ferre non poterant,
Zuinglium in castris ministerio suo fungentem, hostilis
manus cæsum cremauit, vt serui sui obitum. Deus dupli-
ci decore coronaret. Quod enim sanctius aut honestius
cuiquam mortis genus contigerit, quàm si pro patria si-
mul & pro Dei gloria moriatur? OEcolampadiū ve-
rò non ita multò post Basileæ gregem suū, peste grassan-

te vehementer afflictum, tum verbo Dei tum integerrimæ vitæ exemplis consolantem, idem morbus placidè in Christo morientem, commilitoni suo rursum in meliore illa vita cælesti adiunxit. O fœlix (iterum inquam) Dei feruorum iugum, si subigi & feri sese ab istis passus esset mundus. Nos autem gratis hominibus succincentes, agedum sic vtrique parentemus.

HVLRICHO ZVINGLIO.

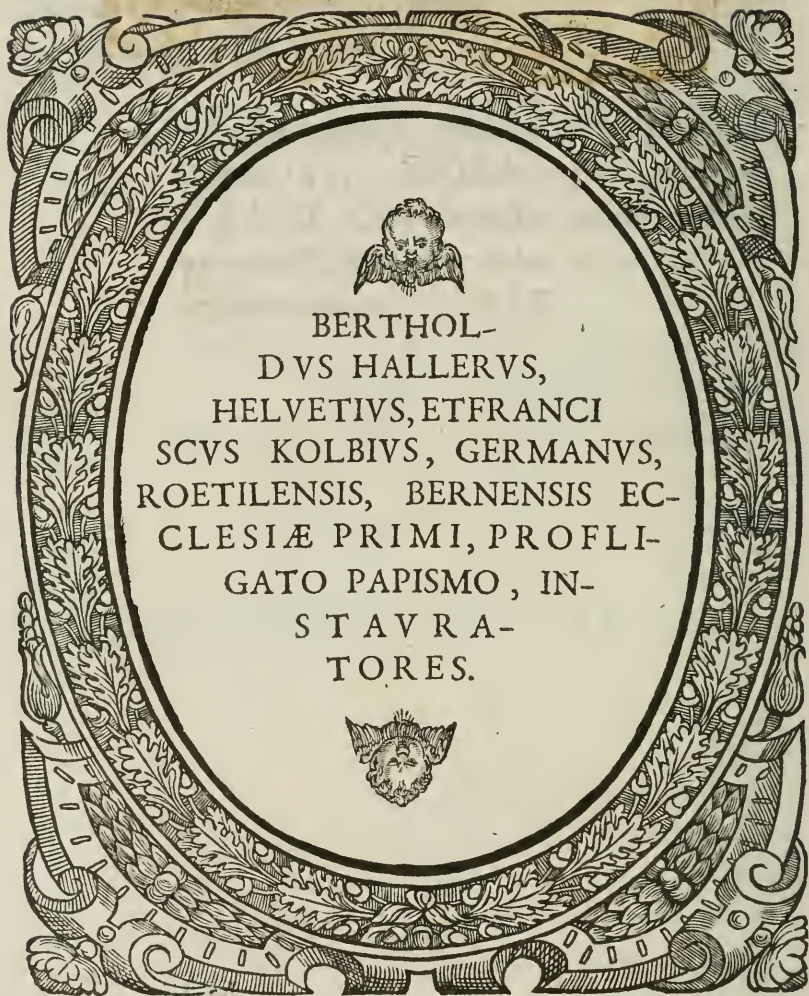
*Zuinglius arderet gemino quum sanctus, amore,
Nempe Dei in primis, deinde etiam patriæ,
Dicitur in solidum se deuouisse duobus,
Nempe Deo in primis, deinde etiam patriæ.
Quàm bene persoluit simul istis vota duobus,
Pro patria ex animis, pro pietate cinis!*

IO ANNI OECOLAMPADIO.

*O Ecolampadius, serena nuper
Lampas, ade sacra Dei coruscans,
Qualis limpidiorue, puriorue
Vix ullis micuit lucerna seclis,
En mortis iacet obrutus tenebris.
At vobis malè sit, mala tenebræ,
Lucis munere quæ breui fruentes,
Eheu, nos miseros homunciones
Nocte sic premitis tenebricosa.
Sed bene hoc cecidit, nigra ô tenebræ,
Quòd dum ipsam petitis, mala, lucernam,*



M. iii.



BERTHOL-
DVS HALLERVS,
HELVETIVS, ETFRANCI
SCVS KOLBIVS, GERMANVS,
ROETILENSIS, BERNENSIS EC-
CLESIAE PRIMI, PROFLI-
GATO PAPISMO, IN-
STAVRA-
TORES.



35

BERTHOLDVS HALLERVS, HEL-
VETIVS, ET FRANCISCVS KOLBIVS,
GERMANVS, ROETILENSIS, BER-
NENSIS ECCLESIAE PRIMI, PROFLIGA-
TO PAPISTO, INSTAVRATORES.

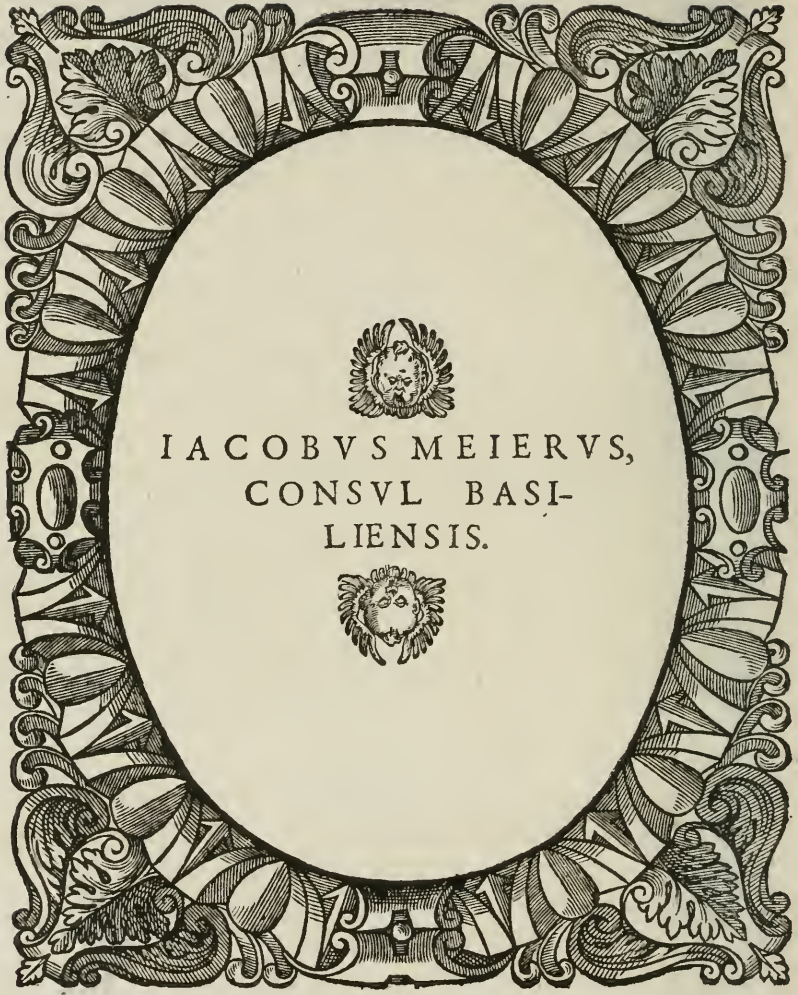
VANTVM illustri Bernensium Reipubl. christia-
nae omnes Ecclesiae, tantum ipsa Berna duobus i-
stis, omni virtutum genere, ac praesertim pietate praes-
tantissimis viris, restituto, ipsorum potissimum opera,
christianismo debet. Quorum ille postquam Coloniae
gradum Theologiae primum adeptus esset, canonicus
simul ac concionator Bernae constitutus, veritate paulo
post ex ore simul & scriptis Hulrichi Zuinglii cog-
nita, tam fortis illius propugnator fuit, ut Ioanne Eckio,
illo Romanensium sophistarum acutissimo, in Baden-
sibus totius Helueticae gentis comitiis, publica disputa-
tione confutato, Berna anno consequente papismum e-
iurarit: hic vero quum illorum temporum infelicitate
abreptus, Basilea ex S. Martini schola, ubi iuventutem ali-
quadiu docuerat digressus, & in Suevia, tranquillioris ad
exercenda studia vitae studiosus, monasticam vitam esset pro-
fessus, deinceps perspecta & ipse veritate, Bernam ob erudi-
tionis & pietatis famam accitus, ac Bertholdo in concionan-
di munere coniunctus fuit. Itaque postea mutuas traden-
tes operas, anno Domini 1527. indicta Magistratum
decreto publica disputatione, papismi defensores ex Dei
verbo reuicerunt, adeo ut communi consensu tum in vrbe,
tum in vniuersa, quae amplissima est, illius reip. ditione, ve-
ra Euangelii restitutio sit recepta: in quo stadio feliciter

uterque tū puræ doctrinæ præceptis, tum integerrimæ
 vitæ exemplo cunctis præiens ad obitum vsque perfe-
 ueravit, Kolbius quidem septuagenarius anno Domini
 1535. mortuus: Hallerus auté anno insequente, imma-
 tura planè morte, quum annum vitæ duntaxat quadra-
 gesimum quartum ageret, in Domino piè placidè que
 hac vita defunctus.

[The following text is extremely faint and illegible, appearing to be bleed-through from the reverse side of the page.]



N. 1.



IACOBVS MEIERVS,
CONSVL BASI-
LIENSIS.





IACOBVS MEIERVS, CONSVL BASILIENSIS.

QUVM plerosque ornare soleat Magistratum digni-
tas, hic cōtra Tribunatū simul & Consulatū, ad
quas suæ illum virtutes in patria extulerunt, maximis
difficillimisque gestis rebus, exornauit: bello videlicet,
quod rusticorum vocant, summa prudentia, cohibito:
vera religione, admirabili quadam fœlicitate, in urbem,
citra magnas turbas, anno Domini 1529. recepta: acade-
mia paulatim collabente in integrum restituta, ciuibus
denique ad antiquam morum simplicitatem & inte-
gritatem ipso quoque habitu testandam reuocatis: qui-
bus studiis incumbentem & iam annis non minus quàm
meritis grauem quum pestis, anno Domini 1541, sustu-
lisset, ciuitas illum haud secus quàm patriæ paren-
tem luxit, publicoque honestissimo elogio sepulcrum
decorauit.

100
AMBROSIVS BLAVRERVS.



AMBROSIVS ET THOMAS BLAVERI, FRATRES, CONSTANTIENSES, CIVITATIS CONSTANTIENSIS, ILLE QUIDEM PASTOR, HIC VERO CONSVL.

Hoc illud est par fratrum, quo haud fatis scio an vllum hisce temporibus extiterit plurimis diuinis donis cumulatus. Vterque siquidem parentibus civitatis Constantiensis nobilissimis natus, non modò eruditione, pietate, prudentia, verùm etiam facundia singulari excelluit: & hic quidem auctoritate ac consilio patriam, quandiu libera fuit; Consul felicissimè gubernavit: Ambrosius verò quasi diuinitus hoc nomen sortitus, totùsque à teneris annis promouendæ CHRIS-TRI gloriæ addictus, sicut zelo (vt tempora tunc ferebant) prepostero monachatum erat professus, ita, ac etiã multò ardentius, veritatem agnitam amplexus, christianismum in patria restituit: Bernæ, Vlmæ, Wormaciæ, fidei pastoribus ac doctoribus succenturiatus, veritatis hostes profligavit: Tubingæ constitutam Ecclesiam fulciuit: Constantia denique (cuiuscunque tandem culpa id factum sit) vi maiori cedente, vterque patriæ conspectu, cæterisque bonis carere, quàm tantæ inconstantia spectator & particeps esse maluit. Et quidem Thomas in vicinam Heluetiam sese recipiens, Scipionis illius Africani maioris memoriam renouavit: Ambrosius autè in incepto persistens, honestè recusato maiorum ecclesiarum onere, Bielis primum, quod oppidulum est Neocomo proximũ & Bernensibus confœderatũ, ac demum Vitoduri, non procul Tiguro, maxima cum modestiæ laude, gratis prædicandi Euangelii munere perfunctus, tandem, quum annum vitæ ageret LXVII, placidissima morte, ingrata patria neutrius ossa seruatura, beatus ad Dominum emigrauit.

HENRICVS BVLLINGERVS.





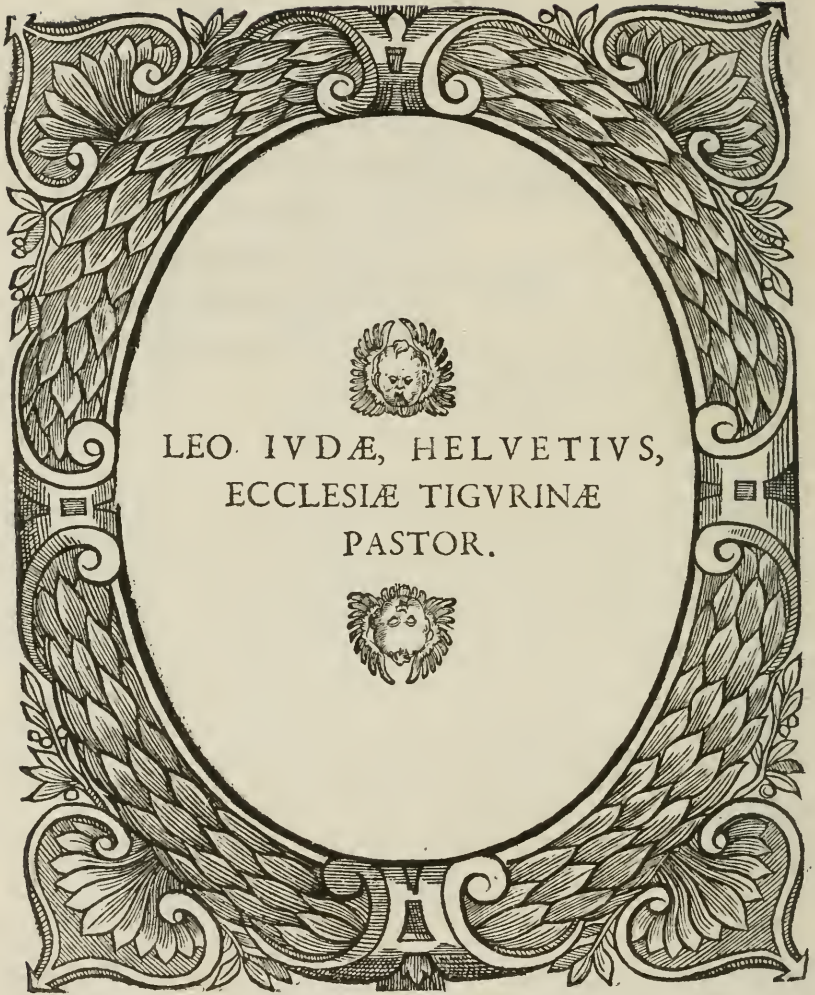
HENRICVS BVLLINGERVS, BREMGARTENSIS, HELVETIVS, ECCLESIAE TIGVRINÆ PASTOR.

HÆC illa est veneranda Henrici Bullingeri canities, hominis orbe toto christiano, quamplurimis æternum mansuris scriptis, à doctrina, pietate, & mirifico quodam ingenii ac stydi candore celeberrimi: quæ foelicissimè exantlatos labores, annum quidè vitæ septuagesimum primū, sacri verò publici in ecclesia ministerii quinquagesimum agentem (quorum annorum septem partim in vicis Capellæ cœnobio vicinis, partim in patria, reliquos autem quadraginta tres in Ecclesiæ Tigurinæ vna cum doctissimis collegis administratione omni laude maior consumpsit) Dominus quidem ipse tãdem, quasi anno iubileo fidissimum sibi seruum manumissum, æternæ libertatis præmio, die Septembris decima septima, anno partè salutis millesimo quingêtesimo septuagesimo quinto donauit: Ecclesiæ verò tum propinquæ tum remotissimæ, veluti communem parentem luxerunt, in quibus & ego quem viuum vt alterum parentem colui, his versibus celebraui mortuum.

*Doctrina si interire, si Pietas mori,
Occidere si Candor potest,
Doctrina, Pietas, Candor, hoc tumulo iacent,
Henrice, tecum condita.
Mori sed absit illa posse dixerim,
Quæ viuere iubent mortuos.*

706
Immò interire forsan illa si queant,
Subirè que tumuli specum,
Tu tu illa doctis, tu piis, tu candidis,
Et non mori certissimis,
Tenaci ab ipsa morte chartis asseras,
Ipso approbante numine.
Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
Et tu mori illa non sinis.
At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
Qui vivit aliis, & sibi?





LEO. IVDÆ, HELVETIVS,
ECCLESIAE TIGVRINÆ
PASTOR.





LEO IVDÆ, HELVETIVS, EC-
CLESIAE TIGVRINÆ PASTOR.

LEONEM, cognominatum Iudæ, concionantem, vt in Theologia studio, sic in sacro ministerio magni illius Zuinglii socium audiit, & meritò adamauit Ecclesia Tigurina : cuius ea fuit in audiendo collega tum diligentia tum modestia, vt non pœnitèdam illius scriptorum partem summa fide ex ore ipsius exceptam ei debeamus. Sed præcipuum ipsius eruditionis testimonium, nec vnquam interiturû, illa est duplex Bibliorum versio, vna veteris Testamèti latina, in qua certantem cum styli simplicitate sermonis elegantiam nõ immeritò admiratus est vsque adeo Vatablus, Christianorum seculi nostri hebræorum doctissimus habitus, vt eo minimè inuito Lutetię quoque, paucis immutatis, à Roberto Stephano sit excusa : altera verò integrorum Bibliorum Germanica, quæ summæ quoque fidei à doctissimis viris habetur. Hæc igitur Leonis studia, hi labores fuere, ad annum vsque Domini 1544, quo iam ingressus senectutis limen in æternam quietem, præclara sui memoria relicta, demigravit.

108
SIMON GRYNÆVS.





SIMON GRYNÆVS, GERMA-
NVS, GRÆCARVM LITERARVM ET
THEOLOGIE IN ACADEMIA BASI-
LIENSI PROFESSOR.

B EATAM Basileã, loci amœnitate & vrbs ampli-
tudine, sed multò magis bonarum literarum sede,
tantoque præstantissimorum virorum paucis annis nu-
mero, quantus vel in vllò maximo terrarú orbis regno
exitit: Typographis quoque artis suæ emulatione cum
illorum ingenii fœcunditate certantibus, & tú his tum
illis vrbem nobilitátibus! Sed qualis ille Solis radiantis
splendor cæterorum syderum lumen obscurat, talis in-
ter cæteros exitit Simon ille Grynæus, in quo modestia
singularis cum disciplinarum omniú exacta cognitio-
ne, amabilissimi mores cum grauitate, cum pietate de-
nique zelus certauit: sibi ipsi quidẽ satis longæuus, licet
vigente adhuc ætate mortuus, anno Domini 1541, vt-
pote cui nihil amplius quod disceret superesse videre-
tur: cæteris verò intempestiuè nimiùm creptus, quos
nimirum, quò plura didicerat, eò docere plura, vir iu-
uandis aliorum studiis natus, potuisset. Nos autem illi
hoc epicœdion cecinimus.

Te quicumque, Simon Grynæe, aspexit, amauit.

Splenduit in vultu gratia tanto tuo.

Te quicumque, Simon Grynæe, audiuit, amauit,

Facundo fluxit tantus ab ore lepos.

110
Amplius at cur non audire & cernere fas est?

Scilicet hoc fati vis inopina vetat.

Imo fallor ego : nam sint paucissima quavis

Ingenii nobis scripta relicta tui,

Te spectamus adhuc, te nos miramur in illis,

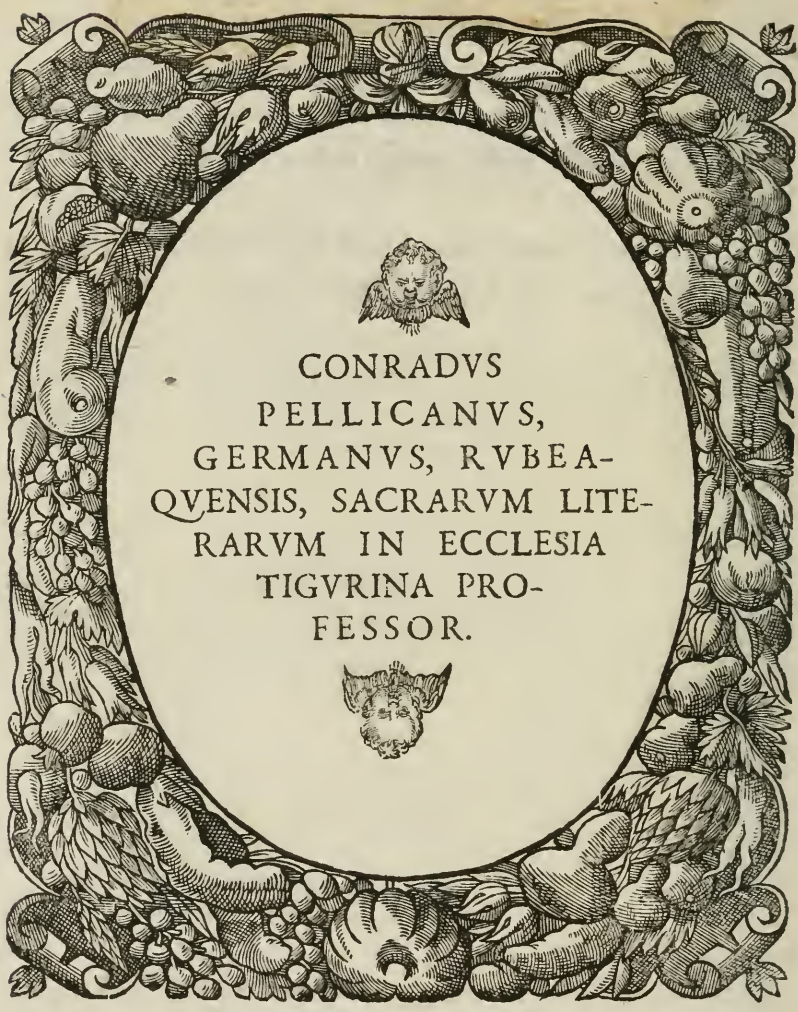
Aeternoque manes dignus amore Simon.

Obiit Basilea ex peste anno Domini 1541,

anno aetatis XLVIII, Cal. Augusti.



THE
 HISTORY
 OF
 THE
 UNITED STATES
 OF AMERICA
 FROM
 1776 TO
 1876
 BY
 JOHN B. HENNINGSHAW



CONRADVS
PELLICANVS,
GERMANVS, RVBEA-
QVENSIS, SACRARVM LITE-
RARVM IN ECCLESIA
TIGVRINA PRO-
FESSOR.



CONRADVS PELLICANVS, GER-
MANVS, RVBEAQVENSIS, SACRARVM
LITERARVM IN ECCLESIA TIGVRI-
NA PROFESSOR.

CONRADVM quoque Pellicanũ nobis Frãciscano-
rum cloaca Basiliensis absorberat, quum illũ Dei
manus erutum, in eadem vrbe Basiliensi primũ, ac
deinceps Tiguri, singulare decus illius scholæ futurum
sibi consecrauit: Hebraicarũ præfertim literarum, sicut
præclara ipsius in vniuersum sacrarum literarum cor-
pus scripta testatur, vsque ad eò peritum, vt ex ipsis quo-
que Iudæorum Rabinis pauci cum eo conferri posse vi-
deantur. Ad hanc autem eruditionem accessit maxima
vitæ integritas, summæque modestia, in qua ad extre-
mam vsque senectam perseueras, nemini grauis, omni-
bus gratus, ex hac vita Tiguri, anno Domini **CIO. IO.**
LV, feliciter migravit.

PETRVS MARTYR.





PETRVS MARTYR, FLOREN-
TINVS, IN ECCLESIA TIGVRINA THEO-
LOGIÆ PROFESSOR.

PETRVM Martyrem honesta & locuplete Verimi-
liorum familia Florentiæ natum, & è Sauonarolæ
veluti cineribus prodeūtem phœnicem, operæpretium
est intelligere quibus anfractibus circūactū Deus Opti-
mus Maxim⁹ in Ecclesiā suam perduxerit, & perductum
feruauerit. Quis igitur eredit per ipsos inferos viam in
cælum patere? atqui res ita se habet, quoties ita illi vi-
sum est qui lucem ex ipsis tenebris eruit. Martyr igitur
noster ab ipsa penè pueritia studio bonarum literarum
ac pietatis in primis inflammatus, quum sese monaste-
rio Fesulano, Florentiæ proximo, vbi qui sese regulares
sancti Augustini canonicos vocant, cæteris monachis
seuere disciplina vti, & diligentius etiam studia lite-
rarum excølere videbantur, anno ætatis decimosexto
adiunxisset, ita porrò sese inter monachos illos gessit, vt
nulla occasione prætermissa, Parauii græcæ linguæ to-
tiusque philosophiæ cognitionem, Bononiæ verò he-
braicarum literarum exactam notitiam adeptus, habi-
tisque in præcipuis totius Italiæ vrbibus concionibus sa-
cris, omnium illius ordinis sodalium princeps esset & ha-
beretur, maxima quidem cum eorum monachorum in-
uidia, quorum ipse mores non modò non ferebat, sed
etiam quibuscunque poterat modis castigabat. Et hæc
quidem illius ad pietatem, velut in mediis inferis medi-
tandam progymnasmatâ fuerunt, donec Neapoli Ioāne
Valdesio Hispano illi occurrente, sic inter illos de purio-
ris religionis capitibus conuenirèt, vt Ecclesiæ quoque
Christianæ cœtum aliquem cogerèt, primæ etiam nobi

litatis tum viris tum fœminis frequentatum . Id verò quū neque Satā neque eius emissarii ferre possent, accusatus Romæ Martyr , sed mirabiliter amicorum opera quos in vrbe plurimos potētissimos habuit,seruatus , & Lucam in eiusdē ordinis collegium,summa cum dignitate translatus,vsque aded constanter in incœpto cursu perseuerauit,vt instituta in ipso monasterio,in quo Pauli Epistolas interpretabatur, trium linguarum professione,hebræam quidem Emanuele Tremellio , genere hebræo, sed religione christiano, græcam verò, Celso, ex illustri comitum Martinenghorum familia, latinam denique Paulo Laciso Veronensi proficiente, prima in ea ciuitate instaurandi christianismi fundamenta iecerit: mox scilicet Romæ vstulandus, nisi amicorum suasu, ingratę Italię valedicens, Tigurum primū, indē Basileā, Argētinā denique procurante Martino Bucer vocatus, venisset. Discedenti comes adhæsit Bernardinus ille Ochinus, maximi prius in Italia nominis monachus, & Capucinatorum (quos vocant) ordinis auctor, idēmq; quod multis demum post annis patefecit, sceleratus hypocrita. Sed huius longē dissimiles fuerunt qui Martyris exemplum ex eiusdē ordinis monasterio sequuti sunt, Paulus Lacisus Argentinæ postea græcas literas ad mortē vsque professus : Celsus Martinengus Italicę Geneuensis ecclesię pastor, ibidem mortuus: Hieronymus Zanchus, & Emanuel Tremellius, vterque, quum hæc scriberem adhuc Dei benignitate superstites: & ille quidem tum in Germanicis ecclesiis Argentinensi & Heidelbergensi, tum in Rhetia, ac nunc demum in Neostadiana schola clarissimum eruditionis ac pietatis nomen adeptus: hic verò suo merito hebræorum ætatis nostrę doctissimus habitus. Ceterū vt ad Martyrem redeam, quę bellorum tempestas Bucерum & Fagium, eadem quōque Martyrem Argentina in Angliam ab Eduardo sexto Rege euocatum transtulit: vbi qualem & quantum sese in Oxoniensī Academia præstiterit; doctissima ipsius

119
scripta, ac præsertim disputatio de Cœna Domini, testifi-
cantur. Marianis autem mox sequentis temporibus, sæ-
uissimæ illi carnificinæ diuinitus rursus ereptus Mar-
tyr, quum Argentinæ in pristinum locum esset restitu-
tus, Tigurum tandem, ecclesiæ rogatu, theologiam pro-
fessurus transit, vbi quum ad quinquennium, maxima
cum omnium attentione & admiratione, sacras literas
esset interpretatus, flagitante Catharina Medicæ Flo-
rentina, Caroli Francorum Regis pupilli matre, Regni-
que Gallici gubernatrice, & Nauarorum Regis ac pio-
rum infinitorum hominum rogatu, vt conuentui qui
religionis constituendæ causa Pissiaci, oppido Lutetiæ
vicino, indictus fuerat, interesse vellet, in Galliam vsque
venit: & veritatis causa, quamuis non eo prorsus quem
omnes boni optabant successu, fortissimè tamen nec in-
feliciter etiam defensa, quum Tigurum ad stationem
suam rediisset alter post anno, qui fuit à nato CHRIS-
TOS 1562, pridie Idus Nouembris, annû ipse ætatis
agens 63, placidissima beatissimæque morte, in Bullin-
geri & aliorum amicorum veluti sinu obdormiuit: te-
stes maximorum & sanctissimorum suorum laborum,
non modò plurimos nunquam abolendos libros, sed i-
psam quoque Italiam, vniuersam Germaniam, Angliam,
Heluetiam, Galliam denique relinquens: quem nos su-
mus hoc carmine prosequuti.

*Tuscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,
Martyr, quem extinctum, nunc tegit Heluetia.
Dicere quæ si vera volent, te & nomine dicent,
Hic fidus Christi (credite) ^{Martyr} erat.
Utque istæ taceant, satis hoc tua scripta loquuntur;
Plus satis hoc Italis exprobrat exilium.*

IOSIAS SIMLERVS.



Engraving of a man's head and shoulders, facing slightly to the right.



IOSIAS SIMLERVS. HELVE-
TIVS, CAPELLENSIS, IN ECCLESIA TI-
GVRINA THEOLOGIÆ PROFESSOR.

IOSIAM Simlerú, Petri Martyris in theologiæ pro-
fessione in ecclesia Tigurina successoré, quis nõ mi-
retur paucis annis, & quidém sæuissimis duobus morbis,
calculo videlicet ac podagra, conflictantem, id esse con-
sequutum, quod paucissimis hominibus vita longior &
assidua diligentia contulit? Quis enim in mathemati-
cis disciplinis, & quidem *αὐτοδίδακτος*, extiterit, non
modò qui docentem illum audierunt, sed etiam & li-
bri & instrumenta nobilissima ab ipso excogitata testi-
ficantur. Quantus autém in historia fuerit, ostendunt scri-
pta, præsertim quibus patriã immortalitati consecrauit.
Quàm denique in Theologicis excelluerit (quæ fuit ipsi⁹
propria professio) quantique in scribendo tum acumi-
nis, tum iudicii, veterum quoque Theologorú lectione
cõfirmati, satis supérque demõstrant Samosatreniani, Ar-
riani, Nestoriani, Eutychiani, Macedoniani, Tritheitæ
denique nostris temporibus rursus ab inferis excitati,
& diuini verbi gladio fortissimè Simleri manibus vibra-
to iugulati. Quid non igitur ab hoc ingenio potuit expe-
ctari, si paulo firmius corporis domiciliú habuisset, & ni-
si mors illum immatura planè sustulisset? annum siqui-
dem agens duntaxat quadragesimum quintum, die se-
cunda Iulii, anno Domini 1576, nobis est ereptus, me
quidem immaturum illius obitum sic deplorante.

*Simlere, mi Simlere, quo superstitie
Tot mortui reuixerant,*

*Quos ira nobis numinis, tam pauculis
Ademit annis plurimos.*

*Simlere, quem tremuit renatus Arrius
Tremuit renatus Eutyches,*

*Vastator ille Polonia, hic Germania,
Lasi flagella numinis.*

*Heu subita et immatura te mors auferens
Quam multa tecum sustulit!*

*Lamenta amicis quanta, quot iustissimos
Secum dolores attulit!*

*Quos inter, ecce Beza quondam haud ultimus,
His irrigat te lacrymis;*

*Beza repetito vulnere isto saucius,
Communis ad tumulum patris.*

IOACHIMVS RADIVVS



Q.i.

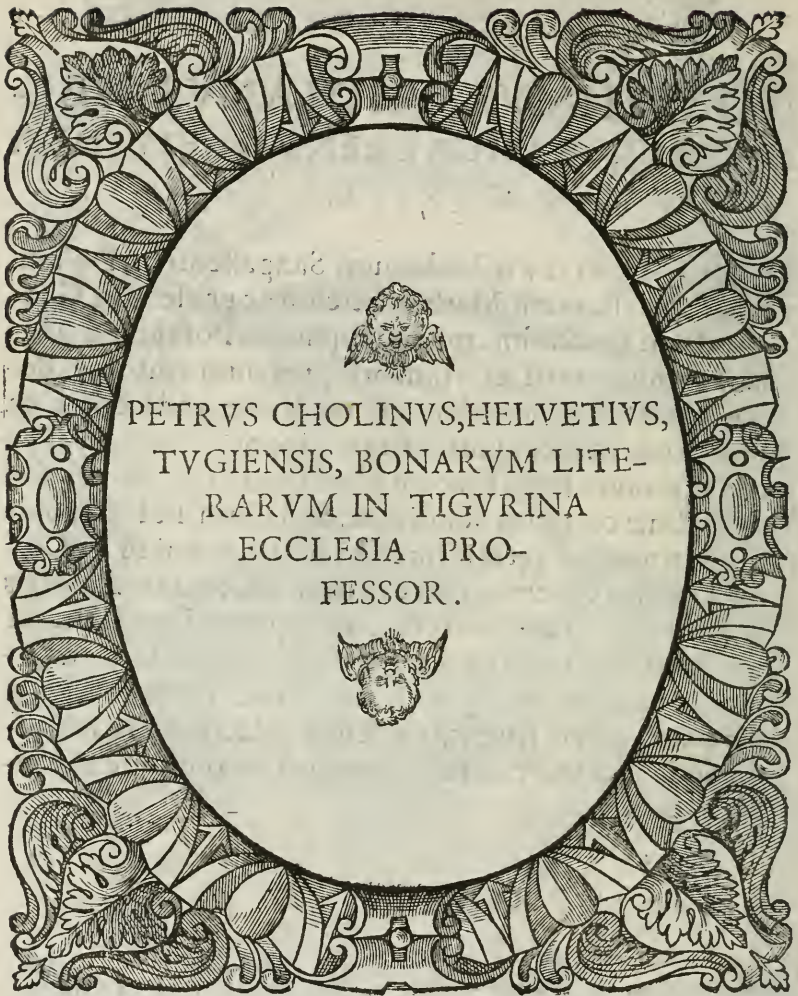
IOACHIMVS VADIANVS.





IOACHIMVS VADIANVS, HEL-
VETIVS, SANGALLENSIS, EIVSDEM
CIVITATIS CONSVL.

IOACHIMVM Vadianum Sangallensem, Poëtam
excellentem, Mathematicum ac præsertim Geo-
graphum exactissimum, quod ipsius in Pomponiũ Me-
lam commentarii & trium orbis partium epitome de-
monstrant, in signem denique medicum, adde etiam ea
tum prudentia tum integritate vitę præditum, vt ei pa-
tria summum magistratum vltro detulerit, omnes sibi
disciplinæ certatim vendicant. Sed illum sibi Theolo-
gia optimo præ ceteris iure sibi asserit, vt qui tũ in Cœ-
næ Domini controuersis explicandis, tum in fanaticis
Schuuenfeldii deliriis refutandis, quibus Eutychetis &
Enthusiastarum errores renouauit, diligentissimam si-
mul & vtilissimam operam nauauerit: quarum omniũ
virtutum gloria fruens, iam senex, placidissima felicis-
simaque morte, beatam sui memoriam relinquens, è vi-
uis excessit.



PETRVS CHOLINVS, HELVETIVS,
TVGIENSIS, BONARVM LITE-
RARVM IN TIGVRINA
ECCLESIA PRO-
FESSOR.





PETRVS CHOLINVS, HELVE
TIVS, TVGIENSIS, BONARVM LITERA
RVN IN TIGVRINA ECCLESIA PRO-
FESSOR.

BSIR, vt te indictum præteream, Choline, non tã
quòd priuato beneficio longè maximo tibi sum
obstrictus, què totos annos quatuor sub Meliore Volmar-
rio præceptorem fidelissimum ac doctissimum habui:
quàm quòd tua summa tum doctrina tum pietas memo-
riam merentur sempiternam. Paucos enim etatem no-
stram habuisse tecum in trium linguarum ac grece præ-
sertim, cognitione conferendos, Gulielmum ipsum Bu-
dæum non semel Lutetię, quum ad illum ventitares, re-
statum fuisse cõstat, Gallicę quoque linguę, quamuis ti-
bi peregrinę, vsque ad eò peritum, vt absolutissimam etiã
eius grammaticen conscripseris. Sed illud inter cætera
palmarium in te fuit, quòd ambitiosę vitę fugitans, ad
docendam iuuentutem, ac præsertim ad amplificanda
sacra studia, libros, quos apocryphos appellant, è græco
sermone in latinum summa tũ fide tum eruditione in-
terpretatus, contuleris: longè plura & maiora procul
dubio nobis præstiturus, nisi te intempestiua mors ad-
huc atate firma, anno Domini 1542, nobis eripuisset.

SEBASTIANVS MVNSTERVS.





SEBASTIANVS MVNSTERVS,
GERMANVS, INGELHEIMEIENSIS, IN
ACADEMIA BASILIENSI THEOLO-
GIÆ PROFESSOR.

SIN aliud Basiliensis Academiae, sui que ad eodẽ seculi
decus, Sebastianum Munsterum, admirabili quo-
que Dei providentia, ex Franciscano Christianum fa-
ctũ, hebręę & chaldaicę linguę accurata cognitione, plu-
rimisque tum in sacras literas, tum in varias Matheos
partes editis scriptis, ac præsertim laboriosissimo illo vo-
lumine nobilem, quo duce, peregrinari terrarum or-
bem, domi etiam manendo, licet. Sit igitur perennis il-
lius viri memoria qui tot regionum, ciuitatum, familia-
rum, virorum denique nominibus, immortalitatem pro
virili conciliauit.

*Obiit ex peste anno Domini 1552, annum vi-
tę agens L XIII.*

28
CONRADVS GESNERVS.





CONRADVS GESNERVS, TI-
GVRINVS, IN ACADEMIA TIGVRINA
PHILOSOPHIÆ PROFESSOR.

CONRADVM Gesnerum, Tiguri honestis qui-
dē, sed tenuis fortunę parentibus natum, inter ę-
tatis nostrę clarissimos homines sua tum pietas tum eru-
ditio, probitas denique singularis meritò collocarunt,
vt plurimarum linguarum, ita omnium physices partiũ,
& intimorum naturę arcanorum vsque aded peritum,
támque diligentem ac laboriosum scriptorem, vt si sty-
lum excolere quàm simpliciter ex aliis optima fide col-
lecta pleraque proponere maluisset, neque mors illum
immatura sustulisset, ætas hæc nostra in vnico Gesne-
ro tum Varronē alterum, tú Plinium quoque renatum
fuerit habitura: cuius vt amicissimi & sub Meliore Vol-
mario communi præceptore Biturigibus suauissimi con-
discipuli obitum istis *versiculis* celebraui.

*Te calo mutante solum, Gesnere, volucres
Quæcunque pennis aëra permeant,
Repleuere modis omnia tristibus,
Migrantem amicum, extrema supra sidera,
Omnes eum sonitu graui insequuta.*

*Te calo mutante solum, Gesnere, feroces
Gemuere in antris belluæ,
Et stabulis pecudes relictis.*

Sibilis colubri te feri gemunt lugubribus,

R. j.

130.
Imisque quotquot sub caavernis
Occulta terrarum colunt:
Et flaccidum plantæ virentes,
Et pallidum flores nitentes,
Et marcidum arbores comantes.

Regna te per humida,
Et belluosus quæ ferit undique
Reboantia littora pontus,
Planctu sonoro deflet Amphitrite,
Et liquidis sub aquis pisces natantes mutant.

Natura te omnis denique ut fidum suorum antistitem
Plorat sacrorum, mura
Futura deinceps, ni loquaris mortuus.
Hæc inter tibi turbatus, Gesnere, parentat
Beza tuus, vati vates, & amicus amico,
His incompotis innumeris numeris.

Obiit anno Domini millesimo quingentesimo sexa-
gesimo quinto, die decimatertia Decembris,
anno vitæ quadragesimo nono.

48



R. ij.

132
IOANNES CALVINVS.





IOANNES CALVINVS, PICAR-
DVS, NOVIODVNENSIS, ECCLESIAE
GENEVENSIS PASTOR.

ESTIMONIVM filii pro parente quum carere vix
suspensione possit, res ipsa, Caluine, testificentur
selectissimū fuisse te Dei Optimi Maximi organū, cuius
ministerio perficeretur verae religionis instauratio, ali-
quot ante annis ab aliis feliciter inchoata. Nam tu is es
cuius praecipue doctrinae, diligentiae, & indefatigabili
zelo Gallia quidem & Scotia restitutum apud se CHRIS-
TI regnū meritò acceptū ferūt: aliae verò per orbē ter-
rarum innumerabiles ecclesiae plurimū se debere pro-
fitentur. Testes harum rerum funto, partim nunquam
interitura monimenta quibus nihil in sacris explican-
dis, neque iudiciosius, neque enucleatius, neque magni-
ficentius, à quoquam verbi diuini interprete adhuc scri-
ptum fuisse verè pii doctique omnes agnoscunt: partim
furiosorum mataologorum rabies in te vnum præ cete-
ris, tum viuum tum mortuum accēsa. At tu interea Cal-
uine fruire apud CHRISTVM fidi serui præmiis: vos au-
tem ecclesiae Christianae (crepate inuidia) Caluino quo-
que mortuo vos docente, pergite erudiri. Vos denique
Sophistae, exitio deuotum sceleratorum hominum ge-
nus, sanctissimo doctissimoque theologo magis ac magis
oblatrantes, vestram tum stultitiam deridendam, tum
improbiter abominandam patefacite, tantisper dum
iustus ille iudex suū cuique redditurus adueniat. Obiit
autem Geneuae Calvinus ex phtisi vigiliis & ieiuniis im-
modicis contracta, quum illam ecclesiam, infinitis cum
difficultatibus stabilitam, totos viginti tres annos conti-

184
nuos vnà cum doctissimis suis collegis felicissimè guber-
nasset, anno Domini millesimo quingentesimo sexage-
simo quarto, die Maii vicesima septima, annum agens vi-
tæ quinquagesimum quartum: quem mortuum, & sicuti
iusserat, nullo sepulcri apparatu elatum, non modò ci-
uitas Geneuësis vniuersa, sed etiam pii per orbem terra-
rum plurimi ceu parentem luxerunt. Inter quos & ego
sic illum mœstissimus hoc carmine ἐπιμύθησθαι deplorauì.

*Roma ruentis terror ille maximus,
Quem mortuum lugent boni, horrescunt mali,
Ipsa à quo potuit virtutem discere virtus,
Cur ad eò exiguo ignotòque in cespite clausus
Calvinus lateat, rogas?
Calvinum assiduè comitata modestia viuum,
Hoc tumulo manibus condidit ipsa suis.
O te beatum cespitem tanto hospite!
O cui inuidè cuncta possint marmora!*



GVILLEMVS FARELLVS.





GVILLELMVS FARELLVS, DELPHINAS, GAPPENSIS, NEOCOMENSIS ECCLESIAE PASTOR.

VILLELMVM Farellum Delphinatem, nobili familia ortum, & discendis bonis artibus Lutetiae, hortatu Iacobi Fabri Stapulensis, cuius supra meminimus, sese in Cardinalis gymnasio (quod vocant) exercentem persequutio aduersus Meldeses exorta, & pietatis propagandae studium in Heluetiam pertraxere, ubi amicitia cum doctissimis Helueticarum ecclesiarum, tunc instaurari coeptarum, pastoribus, Bertholdo Hallero Bernensi, Vlricho Zuinglio Tigurino, Ioanne Oecolapadio Basiliensi, inita, mox sese ex illorum consilio, propagando Euangelio in vicino Gallici idiomatis regionum tractu dedidit, tanta quidem animi contentione, tantoque ardore, ut illum diuinitus ad hoc munus accitum res ipsa demonstraret. Hic enim ille est qui nullis difficultatibus fractus, nullis minis, couitis, verberibus denique inflatis territus, Mobergardeses, Neocomeses, Lausanenses, Aquileienses, Geneueses denique Christo lucrificavit. Fuit enim in hoc homine praeter pietatem, doctrinam, vitae innocentiam, eximiamque modestiam, singularis quaedam animi praesentia, ingenium acre, sermo vehementiae plenus, ut tonare potius quam loqui videretur: ardorque denique tantus in precando, ut audientes quasi in caelum usque subueheret. His illum virtutibus in ecclesia Neocomesi florentem, & ne in senectute quidem de pristina diligentia quidquam remittentem, Dominus ad se tandem placida morte, annum vitae agentem septuagesimum sextum euocavit, anno partae salutis 1565, XIII. Septembris, quum charissimo suo Caluino annum vnum menses tres & dies quatuordecim superuixisset.

PETRVS VIRETVS.





PETRVS VIRETVS, SABAV-
DVS, ORBENSIS, ECCLESIAE LAVSA-
NENSIS PASTOR.

PETRVS Viretus, Orbæ natus ditionis Bernensis oppidulo Burgundis proximo, fuit & ipse constituendis in toto illo tractu ecclesiis, Farelli videlicet indiuiduus comes, quæ etiam Lutetiæ cognouerat, à Deo excitatus: homo & eruditione præstans, moribus suauissimis præditus, & oris facundia præcipuè excellens, vt meritò nonnulli Calvinum, Farellum, & Viretum, vt eiusdem muneris functione, sic etiam animis coniunctissimos, lectissimam quâdam præstantissimorum pastorû triadem vocarint, eruditionis quidem penes Calvinum, vehementiæ verò penes Farellum, facundia denique laude penes Viretum manente. Quod ego versiculis istis aliquando cecini.

Gallica mirata est Calvinum Ecclesia nuper,

Quo nemo docuit doctius.

Est quoque te nuper mirata Farelle tonantem,

Quo nemo tonuit fortius.

Et miratur adhuc fundentem mella Viretum,

Quo nemo fatur dulcius.

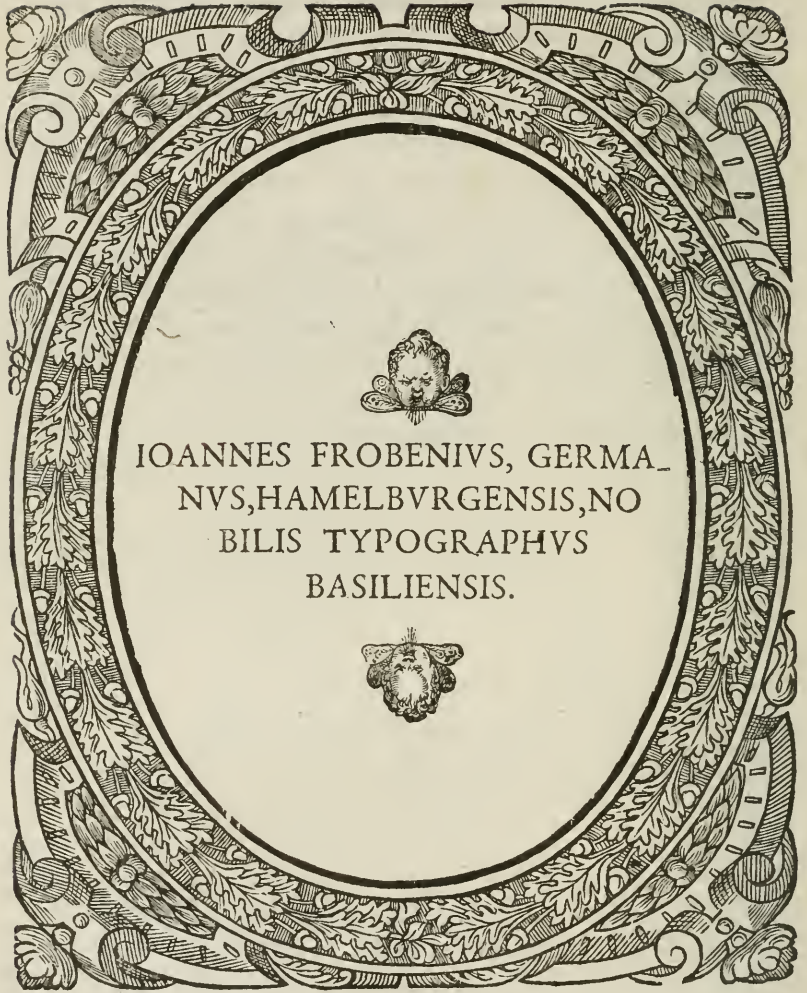
Scilicet aut tribus his seruabere testibus olim,

Aut interibis Gallia.

F V I T autem Viretus imbecilli per se corpusculo, quod naturæ vitium vehementer auxerunt, partim ve-

148
nenum ipsi à Geneuensis cuiusdam canonici seruo pro-
pinatum, partim vulnera in agro Paterniacensi à sacrifi-
culo ipsum per insidias inuadente inflictà, vsque adeo
grauia vt iacentem pro mortuo relinqueret. Liberatus
autem à totidem mortibus, quum multos annos docens
ac scribens in ecclesia Lausanensi maxima cum laude
consumpsisset, ac deinceps Lugdunum, Gallicarum ec-
clesiarum precibus accitus, durissimis ciuilibus belli tem-
pestatibus & seuiusimæ mox consequutæ pestis tempori-
bus Lugdunensem ecclesiam vnà cum suis collegis sa-
pientissimè gubernasset: tandem cogente Iesuitarum fa-
ctione, primùm quidem in Occitaniam, deinde verò pi-
entissimæ Nauarrorum Reginae Ioannæ rogatu in pro-
ximos Pyreneos saltus profectus, ibi tandem magno cū
bonorū omnium luctu, anno Domini **CIO. IO. LXXI**
ex hac vita in alteram illam meliorem sexagenarius e-
migravit.







IOANNES FROBENIVS, GER-
MANVS, HAMELBVRGENSIS, NOBILIS
TYPOGRAPHVS BASILIENSIS.

IOANNEM Frobenium, cuius diligentia, fidei, in-
dustria, tot optimos trium linguarum scriptores
magnificentissime simul & emendatissime excusos, ac
velut è tenebris in lucè reuocatos legimus, ecquis tan-
dè sua laude fraudari sustineat? Viuat igitur æternùm,
inuita morte, quæ repentina paralyfi correptù anno Do-
mini millesimo quingentesimo vicesimoseptimo sustu-
lit è viuis, eius hominis memoria, qui tot præclaris tan-
torum virorum monumentis quandam immortalitatis
speciem conciliauit, & in auitas virtutes vtinam
ipsius posterì perpetua serie succedant.



ILLVSTRES GALLI QVORVM
ALII BONAS LITERAS, ALII PRÆTE-
REA VERVM CHRISTIANISMVM IN
GALLIIS INSTAVRARVNT.

FRANCISCVS I. FRANCORVM REX.





FRANCISCVS, EIVS NOMI-
NIS PRIMVS, FRANCORVM REX.

NEQVE te, Rex potentissime, pudeat (quod tamen absque vlla fastigii regii deminutione fiat) in huius sacrarii vestibulo, nec longius progressum, consistere, iis alioqui solis dicati quibus es tantopere viuis aduersatus: neque tu (religiosior spectator quisquis ades) ad huius licet aduersarii cōspectum cohorresce. Deberi sanè videtur aliqua huius decoris pars ei qui tres linguas bonasque disciplinas, quasi atrientes huius ædis futuras, expulsa barbarie, suo loco restituit: cuius etiam vitia fecerunt subsequutorum temporum mores, vt penè virtutes videri possint.

MARGARETA VALESIA.





MARGARETA VALESIA, FRAN-
CISCI REGIS SOROR, EADEMQVE
NAVARRÆ REGINA.

MRANCISCO Regi fratri Margaretam sororem adiungere fas esto, dignam licet quæ vel in ipsius sacrarii penentrali collocetur: fœminam, vt ingenii elegantia & acumine fratri parem, sic pietatis cognitione & iuuandæ Christi Ecclesiæ Zelo, quo fratris iras pro viribus temperauit, & cui conseruatos plurimos optimos viros debemus, laude dignam sempiterna: quanuis ipsius gloriæ nonnullam in vltima tandem ipsius ætate credulitas labem asperferit.

GVLIELMVS BVDÆVS.



111 . 7



15
GVLIELMVS BVDÆVS, GAL-
LVS, PARISIENSIS, SVPP LICVM LIBEL-
LORVM MAGISTER.

ADESTO in hoc vestibulo doctissime Gulielme Budæ, quasi tuo regi apparitor, quâdoquidê illius quidê auctoritati tuis cõsiliis excitatæ, tuæ verò eruditioni restitutâ Græcæ linguæ cognitionê debere se Gallia & omnes eius alumni profitentur: plenissimam certè laudem consequutur, si ad incomparabilem illam eruditionem & inculpatam alioqui vitam, veræ quoque religionis cognitionem maiorem adiunxisses. Luxerût te verò & æternùm lugebunt vt alterum parentem Græcæ Musæ Helicone exulantes, & tuis auspiciis Lutetiæ receptæ, ex quibus olim hos quoque versiculos excepisse me memini.

Ὅστις Βυδαῖον γλώσσης ὀνομάσσατο Φοῖβον
Ἀμφοτέρας, ὀρθῶς Φοῖβον ἔειπε μέγα.
Ἀ΄ξια δ' ἐκ εἶπεν. μείζων γάρ κ' ἠελίοιο,
Ὅς θνητοῖσι φάσκει καὶ καταδύει παρέχει.

Obiit anno Domini 1540, *XXII Augusti*,
annos natus 73.

FRANCISCVS VATABLVS.





FRANCISCVS VATABLVS,
GALLVS, EX PICARDIÆ PROVINCIA.

A te, Vatable, quem Hebræa docentem Hebræi quidē sunt admirati, Christiani verò plurimi maximo cū fructu audierunt, quo tandem loco habebimus, qui quod alijs sacras literas interpretando imperiebas, vsque ad eò neglexeris, vt etiam eiuraris? Age tamen, summa eruditio, diligentiaque tua, locum tibi quoque in huius sacrarii vestibulo compararint, quamuis quò alios introduxisti, nūquam ipse videri possis ingressus.

IACOBVS TVSSANVS.





IACOBVS TYSSANVS. GRÆ-
CARVM LITERARVM IN ACADEMIA
PARISIENSI REGIVS PROFESSOR.

IACOBO Tussano singulari trium maximarum in
docendo virtutum exemplo, summæ videlicet in
docendis græcis literis fidei, perpetuæ diligentia, incul-
paræ & ab omni ambitione remotæ vitæ, perenne istud
monimentum mœrês Gallia, nullum adhuc multis post
annis parem doctorem nacta, consecrauit.

MICHAEL HOSPITALIVS.





MICHAEL HOSPITALIUS, ARVERNVS, GALLIÆ CANCELLARIVS.

Hic ille est Michael Xenius, siue Hospitalius, quem admirabilis simul & peramabilis eruditio, musis etiam omnibus illi tanquam alteri Apollini suo fauentibus, ingenitam grauitatem suauissima quadam moderatione temperans, per omnes honorum gradus, velut antiquis moribus, quamuis corruptissimo seculo, in summum togatæ militiæ gradum (vel ipsa fauente inuidia) prouexit: & aliquantò post, asperimis Gallorum ciuiliu bellorum tempestatibus, sceleratorum quorundam factione, à Reipubl. Gallicæ gubernaculis semotù fuisse maximo suo malo sensit Gallia: tandemque morte sublatum & virtus sua, & successor prorsus dispar summè desiderabilem effecerunt. Huic tamen ad iustum laudis cumulum id videtur defuisse, quòd partim ne sibi ad pios iuuandos aditum præstrueret si verã religionem aperte profiteretur, partim vana quadã expectatione delusus, eo luto ex quo erutos omnes optabat, penitus extricare sese quù diu neglexisset, postea volès id præstare nõ potuit. Sed ecquis illius memoriam non celebrarit, qui, vt aliis consuleret, seipsum tamdiu penè neglexit? Addatur autè hoc quoque fatali cuidam ipsius decori, quòd, vt ex antiquissimo numismate apparuit, summù illum omnium Philosophorum principem Aristotelem sic ore toto retulit, vt alterius ex altero imago expressa videri posset: sorte tamen in eo dispari, quod (vt de pietate taceam) quæ deambulans Aristoteles in vmbra porticus disseruit, Hospitalius nõ

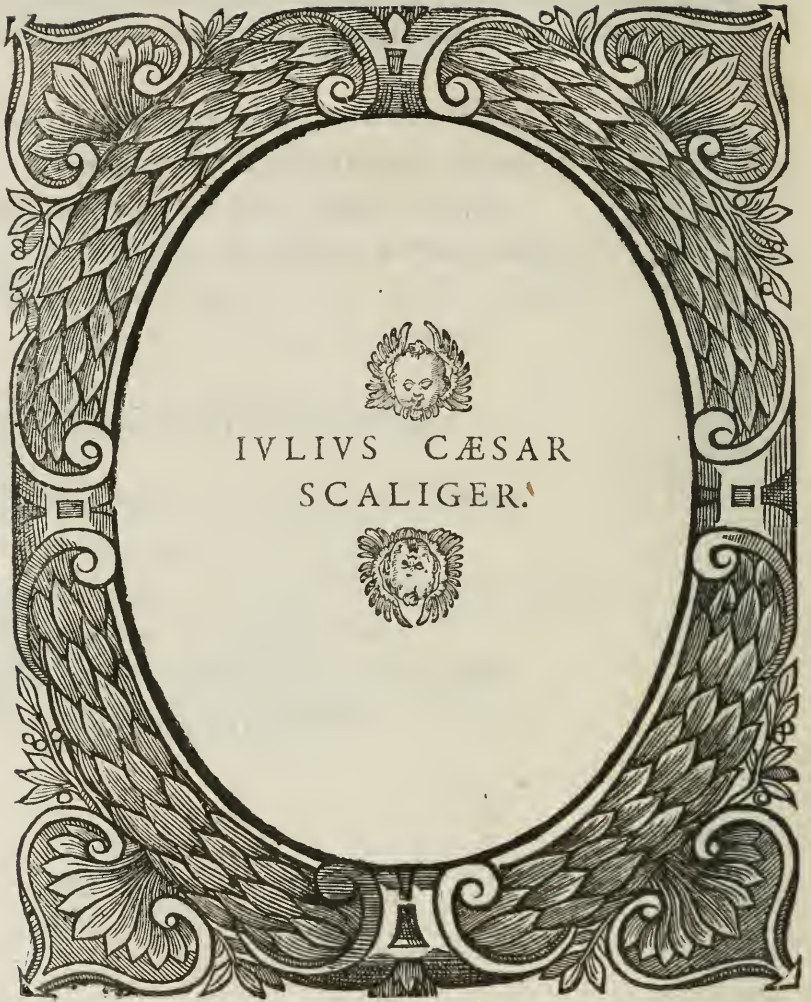
188
ster re ipsa exercuit. Sicitaque nos illius aliquando cum
Aristotelea comparatam imaginem descripsimus.

*Talis Aristoteles oculos atque ora ferebas,
Sculptoris docta nunc rediit in manu.
Pars autem illa tui melior, melioribus olim
Expressa in tabulis, nec peritura manet.
Sed quid opus sculptisve fuit scriptisve tabellis?
En vivo in Xenio vivis Aristoteles.*

Deinde sic illi parentauimus.

*Presidio natum patriæ, patriæque salutem
Vitæ anteposcentem suæ,
Quæ male sana sibi, tibi summè ingrata, Michael,
Acciret ut sibi aduenam,
Gallia te clauo amouit, tibi, naufrag a mille
Parentat, ecce, cladibus,*





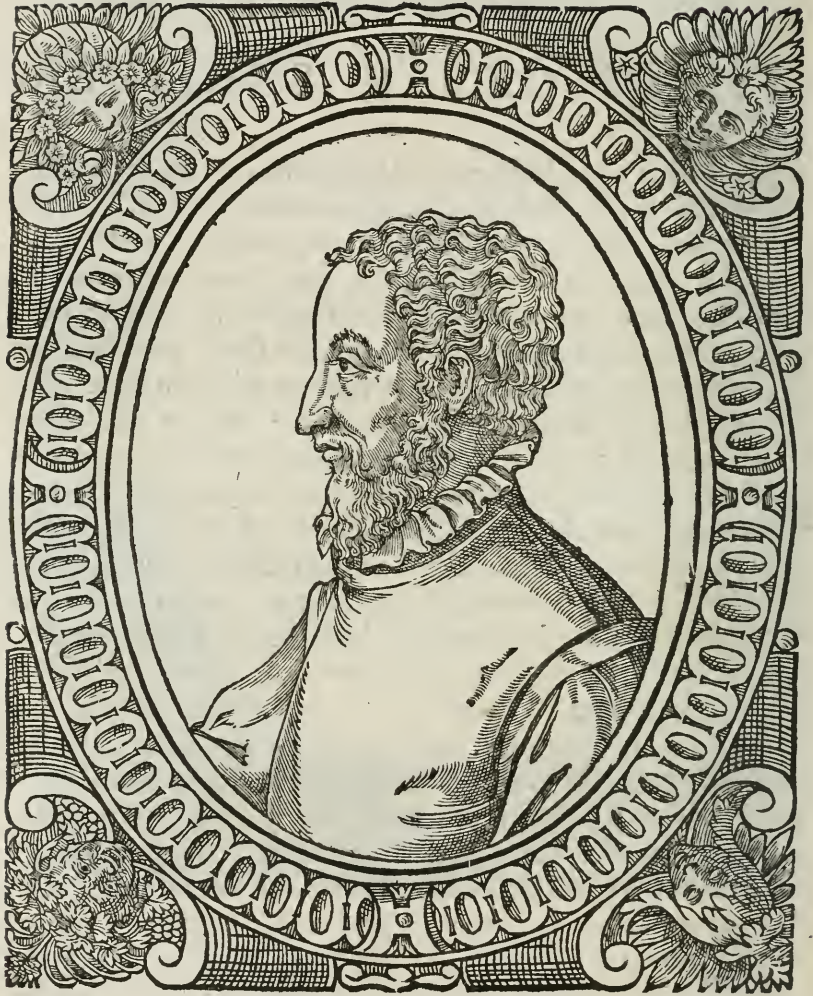
IULIVS CÆSAR
SCALIGER.



IULIUS CÆSAR SCALIGER.

IULIUM Cæsarem Scaligerum, ex illa vetustissima nobilissimâque Scaligerorum familia, Verona totiusque illius tractus Domina superstitem, absit vt inditum prætereamus : auorum nobilitatem armorum virtute parâam, postquàm potentiorû vi & iniuriis cefsisset, incomparabilis ingenii opibus facilè pensantem: criticum grammaticum acerrimum, poetam excellentem, philosophum eruditissimum, alterum in medicina Aesculapiû, & quidè (dictu penè incredibile) hæc omnia quû atatis iuuenilis parte in armis consumpta, serius sese literarum studiis dedidisset, tû ingenii extra omnè aleam positi præstâtia, tum indefatigabili labore, quamuis aduersante valetudine, consequutû : atque adèò (ne quid ipsius felicitati deesset) doctissimorum liberorum, Syluii ac Iosephi, huius quidem certè summè admirabili tum eruditione tum iudicio præditi, parentem : cui denique non Agenni modo ciuitas, vbi domiciliû illi medicinam facienti sua virtus posuit, sed Aquitania penè ipsa (piis ipsius dõmo tanquam hospitio vtentibus, eoque vicissim sua illos auctoritate pro viribus, quantumuis asperis temporibus, adiũuante) veræ pietatis instaurationem magna ex parte debet. Quiescite igitur in CHRISTO pii manes : qui faxit vt penes Scaligerorum familiam sicut olim armorum, ita nunc eruditionis & pietatis gloria quàm diutissimè permaneat.

MELIOR VOLMARIUS.





MELIOR VOLMARIUS, ROT-
VILLENIS, IVRIS CIVILIS ET GRÆ
CARVM LITERARVM: IN ACADEMIA
TVBINGENSI PROFESSOR.

MELIOREM Volmarium (sic enim eius nomen, quū
antea Melchior vocaretur, vir doctissimus, & eius
in academia Tubingēsi collega, Ioachimus Camerarius
probitatē hominis admiratus, emolliit) genuit Rotuilla
ciuitas Heluetiis cōfēderata, puerū aluit Berna, bonis li-
teris imbuit Lutetia, eundēque mox græca latināque
facundia excellentem est admirata, vt & Aurelia, & Bi-
turigum ciuitas: vbi, Margaretæ Valesiæ Nauarrorum
Reginæ ac Biturigū Ducisliæ stipendiis, vtramque lin-
guam profitens, simūlque Andrææ Alciati, iurisconsul-
torū etatis nostræ facile Principis iudicio, legum doct̄or
creatus, domum ipsius bonis ac piis quibusque frequen-
tantibus, inter quos Ioannē quoque Caluinum non pu-
duit pro græcæ linguæ præceptore Volmarium agnosce-
rē, quum priuatam quoque scholam ingenuis & selectē
indolis pueris aliquot aperuisset, hoc est consequutus
vt nemo erudiendā iuuentuti magis idoneus, nemo plu-
res bonæ frugis discipulos aluisse videretur: maiores
multò fructus inde collectura Gallia, nisi partim seuities
aduersus pios recrudescens, partim Vlrichi ducis Wir-
tēbergensis eum inuitantis auctoritas, illum Tubingam
anno Domini millesimo quingētesimo tricesimo quinto
euocasset. Ibi verò annos amplius viginti ius ciuile
& Græcos etiam authores maxima cum laude interpre-
tatus, tandēque rude donatus, quum suam. Margaretæ

vxoris patriam, familiam transtulisset, vitam finiit, postquam aliquot menses ex paralyfi decubisset, eodem etiam die vxore ex animi ægritudine defuncta, vt simul elati eodẽ tumulo cõderentur quos sanctus amor totos 27 minimũ annos cõiũxerat. Fuit autẽ vir iste omnib⁹ tum corporis tũ animi dotibus excellens, ac præsertim eximia in pauperes munificentia insignis, & ab omni ambitione tã remotus, vt, quanuis Græcè & latinè scribendo excelleret, nihil tamen præternicam perelegãtem præfationem grammaticæ græcæ Demetrii Chalcondylæ præpositam ediderit: quem ego à pueritia vnicum præceptorem nactus, & viuum ceu parentem alterum semper colui, & mortuum vnà cum ipsius vxore sic deploraui.

Coniugii exemplum rarum certumque beati,

Spectate cuncti coniuges.

Vna dies nobis Meliorem sustulit, vna

Et Margaritam sustulit.

Sic vno quos vita thoro coniunxerat, vno

Mors vna tumulo condidit:

Vna ambos donec reddat lux vnus olim

Beatitatis compotes.

IN EOSDEM.

Mi Melior, quo nec melior nec doctior vllus

Nostrum beavit seculum,

Tu ne iaces, mutique taces sub more sepulcri?

Et Beza stat, Beza loquitur?

Stat

*Stat certè & loquitur: sed cui nec uiuere dulce,
Nec dulce posthac sit loqui:
Verùm dulce mori fuerit, tecùmque sepulcri
Uno latère sub specu.
Nanque iacent tecum Charites, iacet ipsa venustas,
Et omnis Aonidum chorus.*

IN EOSDEM.

*Quum tumulto lateat Melior Volmarius isto,
Cui Margarita adest comes,
Est illi cur inuideas, Mausole, diuque
Celebrata pyramidum strues.
Nanque nihil melius Meliore, nec India quicquam
Fert Margarita carius.*

*Obiit Isna anno Domini millesimo quingentesimo
sexagesimoprimo, anno atatis sexagesimo-
quarto.*

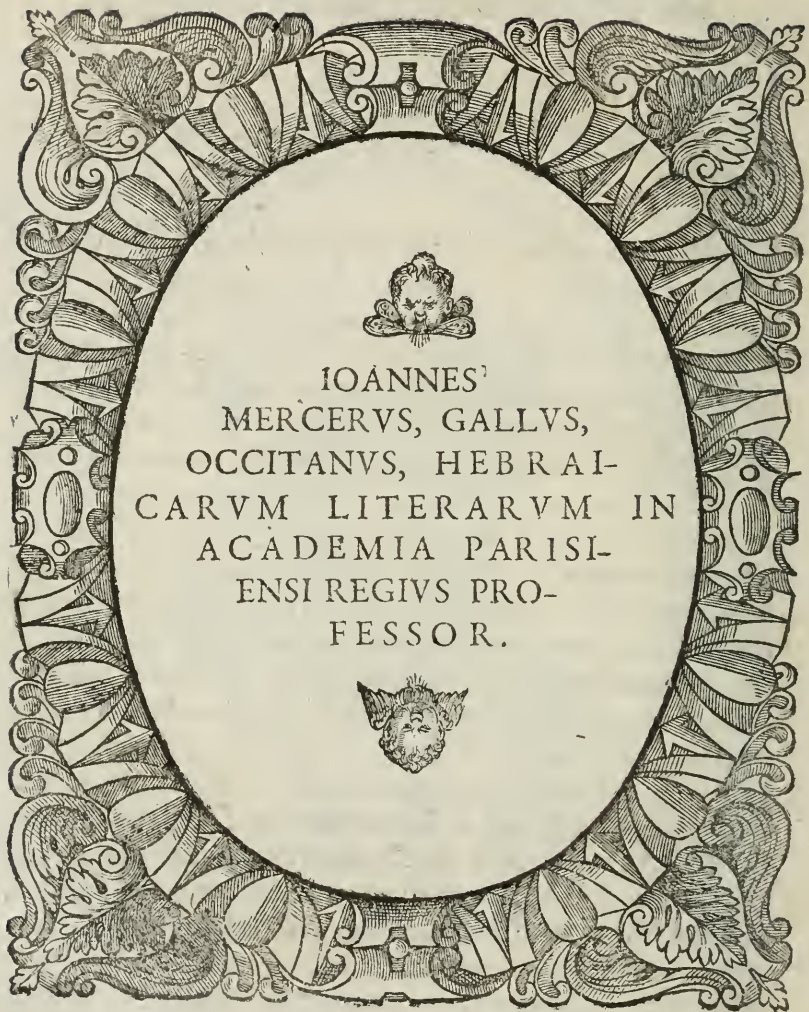
IACOBVS FABER.





IACOBVS FABER, GALLVS,
STAPVLENSIS, SORBONICVS THEO-
LOGVS.

QVERE admirabilem dei providentiã. Quis enim homun culi vnus opera barbariem, nobilissimã totius orbis Academia tot iam annos securè incubantem, detrudi posse existimasset? Præstitit hoc tamen non minima ex parte primus ætate nostra Iacobus hic Faber, neque genere insignis, neque patria celebrandus, (Stapulis nimirũ ignobili Picardiæ prouinciæ portu) sed eruditione, pietate, & animi generositate nobilissimus, licet, quod magis mireris, in ipsa fœdissima barbarie educatus. Hic ille est igitur qui tum voce, tũ scriptis eruditissimis, pro sophistica veram Peripateticorũ logicen, & quatuor mathematicarum disciplinarum studia in Academia Parisiensi restituit: ac deinceps noui Testamenti vulgatæ translationis emendationem, & purioris religionis instaurationẽ fortiter aggressus, tantam barbarorum quorundam mataeologorum tunc Sorbonicum collegium dehonestantium, indignationem incurrit, vt voluntaria secessione vix illorum manus cruentitas effugerit. Seruauit illum tamen tum innocentia, tum vel maximè illius heroinæ Margaretæ Valesiæ Nauarrorum Reginæ apud fratrem Franciscum Regem intercessio, in cuius postea ciuitate Aquitanica Neraco, ad extremam senectutem, summa cum pietatis & incredibilis modestiæ laude, quietam vitam transegit: hoc etiam à Deo consequutus, vt sicut olim ex Isocratis schola optimi quique oratores, sic ex Stapulensis auditorio præstantissimi viri plurimi prodierint.



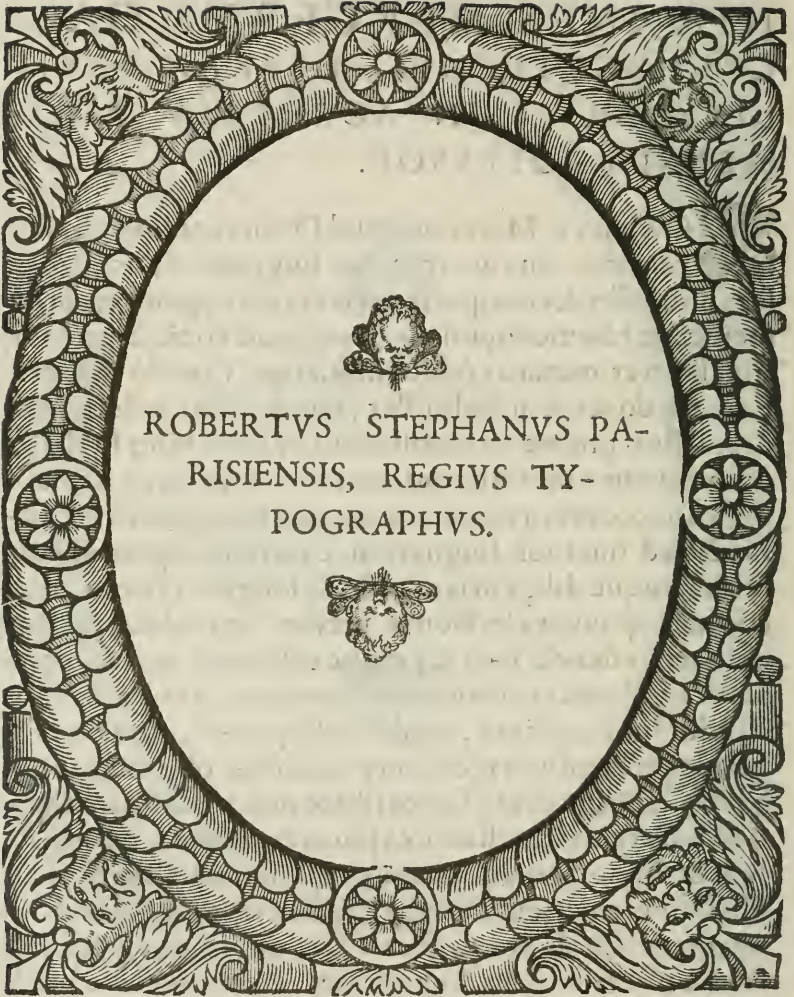
IOANNES
MERCERVS, GALLVS,
OCCITANVS, HEBRAI-
CARVM LITERARVM IN
ACADEMIA PARISI-
ENSI REGIVS PRO-
FESSOR.





IOANNES MERCERVS. GAL-
LVVS, OCCITANVS, HEBRAICARVM
LITERARVM IN ACADEMIA PARI-
SIENSI PROFESSOR.

IOANNES Mercerus apud Occitanas honesto lo-
co natus, quum vtramque linguam adhuc adole-
scēs didicisset, & eousque in iuris ciuilis cognitione pro-
fecisset, vt Harmenopuli *θεόχριστος* quod vocāt, è græco la-
tinū faceret, mutato cōsilio, simulatque Vatablū Hebræa
Luteriæ docentem audiuiisset, tanto animi ardore stu-
dium illius linguæ est amplexatus, vt illò è viuis sublato,
dignus vnus videretur qui tanto viro in illius profes-
sione succederet. Hic verò quantum sese præstiterit, ad-
iuncto ad quatuor linguarum exactam cognitionem,
summamque diligentiam, iudicio longè acerrimo, do-
ctissimæ ipsius prælectiones partim iam editæ, partim
deinceps edendæ satis superque testantur. Accedebant
autem ad hanc eruditionem summum pietatis studiū,
candidum ingenium, modestia singularis, vita profus
inculpabilis, ad eò vt feruente ciuilibus ob religionem
bellis Gallia, quanuis sacros libros non modò Gramma-
ticè, sed etiam Christianè explicaret, saluum tamen il-
lum & inuiolabilem amabiles ipsius mores fortiter in
suo munere perseuerantem præstiterint, & ex eius v-
nius penè schola prodiiisse constet, quicumque in Galliis
hodie paulò felicius hebraissant. Repetitis verò bellis
Venetias ornatissimū quendam virum sequutus, ibique
Hebræorum doctissimis admirationi habitus, quum ad
stationem suam reuertens per Occitaniam iter faceret
intempestiua planè morte sublatus, maximum sui desi-
derium doctis piisque omnibus reliquit.



ROBERTVS STEPHANVS, PA- RISIENSIS, REGIVS TYPOGRAPHVS.

SI diuinum meritò censetur illud characterum inuentum quorum ope absentes compellamus, mortui etiam ipsi loquuntur, vis illa denique temporis omnia cōsumentis infringitur : cui potius quàm eidem Optimo Maximo Deo compendium illud scribendi penè incredibile acceptū feremus, quod Typographicen appellant? Sicut igitur vituperatione maxima digni sūt qui tanto Dei munere, vel ad bona deprauada, vel ad ea publicanda quæ potius nunquam extitisse oportuit, abutuntur : ita summam laudem merentur, qui suam operam, in arte tam laudabili tamque necessaria, strenuè simul & syncerè conferunt. Eiusmodi sanè fuit Venetiis, patrū memoria, diligēs simul & eruditus ille Aldus Manutius Romanus, adeo quidem vt summum in hac arte gradum assequutus videretur. Eius vestigia Basileæ præsertim & Ioannes Frobenius & alii aliquot sequuti sunt, quibus res literaria plurimum debet. Sed quanto illi ceteros antecelluerunt, tanto maiorem tibi, Roberte Stephane, superiores omnes longè lateque supergresso gloriam tribuendam esse vel ipsa stemens inuidia cōfitemetur. Nam vt alii tecum nonnulli de librorū quorundam excusorum elegancia & venustate certent, nemo tamen vel in operosissimis libris tecum in emendationis fide ac diligentia fuerit comparandus. Tibi linguam Hebræam magnopere illustratam : tibi Græcorum characterum summam elegantiam : tibi partim in lucem reuocatos, partim fœlicissimè restitutos, tum Græcos tum Latinos scriptores plurimos : tibi denique infinita quadam industria & inexhaustis laboribus ex omniū classiorum auctorum penu depromptum latinæ linguæ Thesaurum debemus. Sed hæc tua præcipua laus est, quod non inanis gloriæ, non lucri cupidus, officinam tuam sa-

cris præsertim excudendis Bibliis consecrasti : quo in
 opere toties recudendo, emendando, modisque omni-
 bus illustrando, te ipsum quoque superasti. Nemo igitur
 tibi suscepta cû Matæologis certamina, nemo stramineú
 illud simulachrum exprobret, in quod illi qui te viuum
 vstulare non potuerunt, omnem suam rabiem effude-
 runt : sed hinc potius omnes quæ tua in illis oppugnan-
 dis animi magnitudo, quæ in propugnâda veritate con-
 stantia fuerit, animaduertant: quum cæteris rebus omni-
 bus conscientix tranquillitate anteposita, solum etiam
 vltro, ingrata relicta patria, verteris, in pristino instituto
 iuuandæ rei literariæ ac præsertim Ecclesiæ perseueras,
 donec annum agens vitæ LVI, anno Domini 1559, ad
 meliorem vitam die Septembris septima demigrares,
 ad cuius tumulum hos versiculos cecinimus.

Τὰς ποτ' Ἰουδαίης τε καὶ Ἑλλάδος, Ἀυσονίης τε
 (Φεῦ, φεῦ) τὰς Μούσας δεῖν ἀπελευνομήσας,
 Λοβκετὴν μέσση Στέφανος ξεινίσσατο δῖος,
 Ὁ Στέφανος, πάντων χαλκογράφων σέφανος.
 Εἰσόκε μισοκάλων ἐδελοντῆς πωλήθεσιν ἀνδρῶν
 Εἶξας, πολυετῆ οἷς πολέμησε χρόνον,
 Ὄχετο πατρίδα λυθόφων, ἀχάρισον εἰούσαν,
 Γάλας τ' ἀλλοδαπῆς γαῖαν ἀμειψεν εἰλύ.
 Κακῆι χαλκοβατῆ κούρας δόμον ἐννέα δείμας,
 Εἰς μακάρων τελέως ὄλβιος ἦκε δόμας.
 Αὐτὰρ ὄπωπα μέρου πτώμα ξεινοιο λαβοῦσα,
 Πλυῦασαί τ' ἰδίους δάκρυσιν Ἀονίδες,
 Ἐννέα τ' ἀμφὶ νέκυι ξέγον ἤματα κωκύσασα
 Τῇ δεκάτῃ χλοερῶ θάψαν ἐνὶ πεδίῳ.
 Ὡς ἀμάρωντον αἰεὶ καὶ πάντα ἐς ἡμέτα ζῶντα,
 Χαλκογράφων θάλλειν τὸν Στέφανον σέφανον.



CLEMENS MAROTVS.

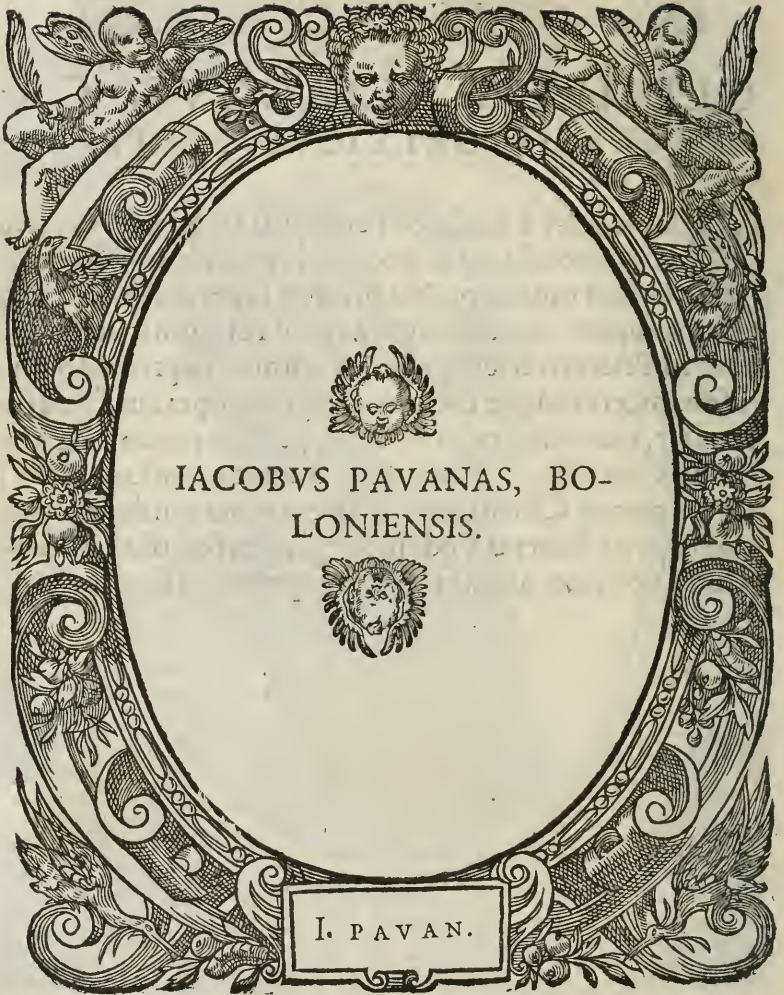




CLEMENS MAROTVS, CADVRCENSIS, GALLICVS POETA.

CLEMENTEM Marotũ citrà vllá linguarũ vel artiũ cognitionẽ, rara & excellẽte quadam ingenii felicitate Gallos omnes poẽtas priores superantem, idcirco placuit tantis viris adiungere, quòd religionis causa bis exul in Psalterii triẽte gallicis rythmis exprimẽdo utilissimam, æternáque memoria dignam operam Ecclesiis nauarit, quanuis (vt qui in aula, pessima pietatis & honestatis magistra, vitam ferè omnem consumpsisset) mores parum Christianos ne in extrema quidem ætate emendarit: Taurini, Pedemontani præfecti Regii fauore tutus, circiter annum vitæ sexagesimum mortuus.





IACOBVS PAVANAS, BO-
LONIENSIS.

I. PAVAN.



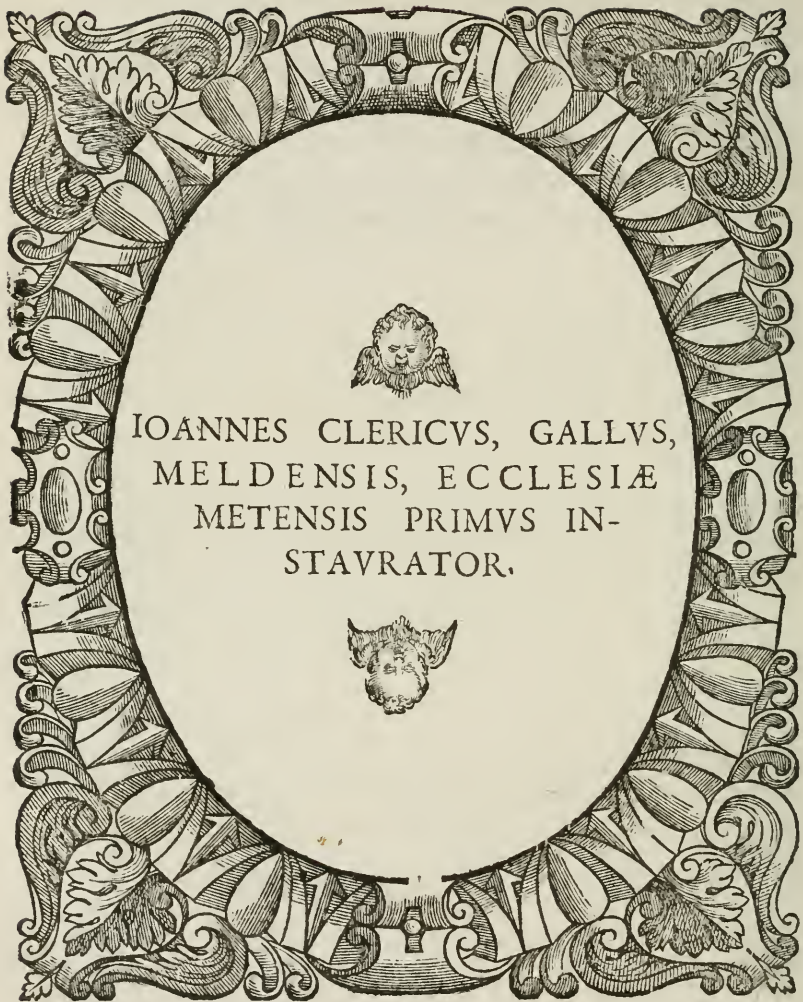
IACOBVS PAVANAS, BOLO- NIENSIS.

AGE nunc ad ipsos veros verbi diuini ministros, eosdémque Martyres accedamus. Gulielmus Bricconetus, nobili in primis familia Parisiis ortus, & Meldarum Episcopus, quæ ciuitas vnus diei itinere ab vrbe distat, quum cœpisset in Galliis quoque CHRISTI Euâgelium allatis Luteri libris illucescere, primus ausus est, concionandi munere in sua diocesi monachis mendicantibus interdicto, anno CHRISTI 1523, tum ipsemet, nouo prorsus exemplo, veritatem annuntiare, tum per adscitos ex Iacobi Fabri Stapulensis schola doctos quosdam Theologos promulgandam curare: tanti operis laudem proculdubio cæteris prærepturus, nisi partim crucis statim oblata terrore percussus, partim à nonnullis quibus nimium tribuebat dementatus, turpi palindromia gloriam hanc omnem ipse sibi inuidisset. Sed ô factû bene! Tantùm enim abfuit vt aberrantem pastorem oves sequerentur, vt contrà Iacobus quidem Puanas, Bolognia, Picardix ciuitate celebri, ortus, eorum vnus quorum opera vsus ille initio fuerat, crudeliter Lutetix anno Domini 1525 vstulatus, protomartyris ibi nomen ac palmâ retulerit: ex grege verò ipso alii cõstantia veri sui pastoris confirmati, nullis minis, nullaque suppliciorum acerbitatè territi, quanuis quatuordecim martyribus anno Domini 1546, die Octobris sexto, vno cõdémque igne crudelissimè crematis, ad hoc vsque tem-

Z.j.

pus fortissimè in veræ fidei professione perseverarint: alii verò vi tempestatis huc & illuc disiecti prima Mentensis, Aureliensis, Syluanectensis, Albiniacensis Ecclesiarum fundamenta iecerint: è admirabiliore Dei virtute quòd mechanicos omnes illos, pannorum videlicet textores, fuisse constat, tam bonarum artium & peregrinarum linguarum prorsus imperitos, quàm in sacrorum librorum lectione ad miraculum vsque exercitatos. Sic quòd magis videtur interiisse veritas èd gloriosius viuit.





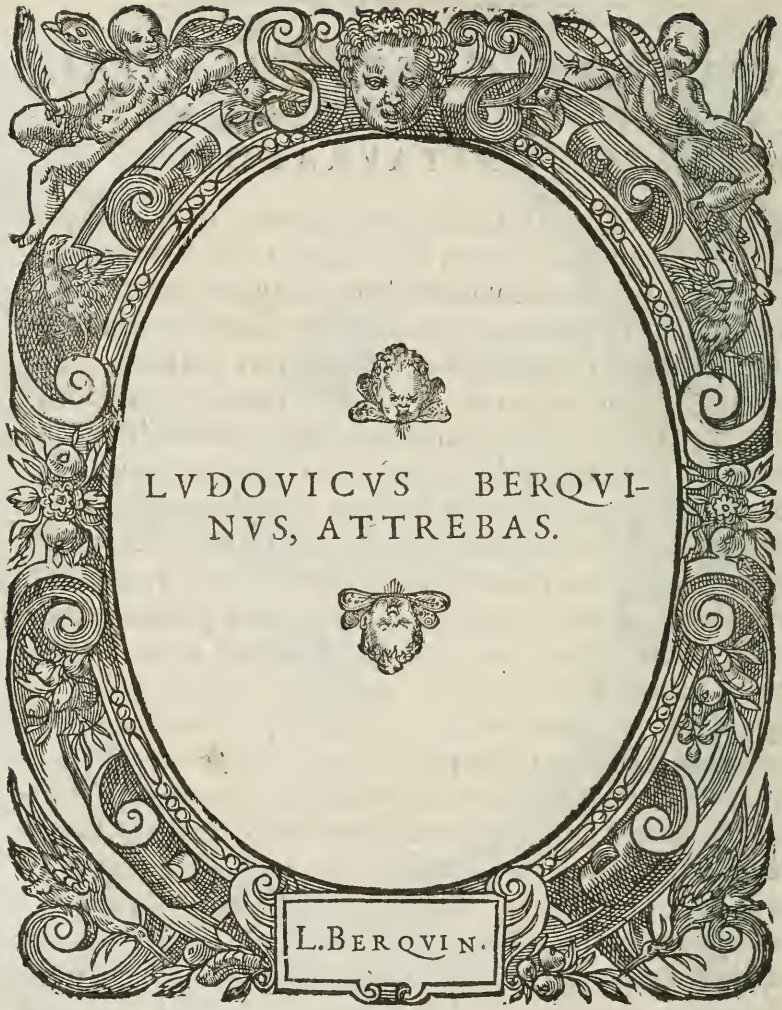
IOANNES CLERICVS, GALLVS,
MELDENSIS, ECCLESIAE
METENSIS PRIMVS IN-
STAVRATOR.





IOANNES CLERICVS, GAL-
LVVS, MELDENSIS, ECCLESIAE METEN-
SIS PRIMVS INSTAVRATOR.

VIVS Ioannis Clerici artificium fuit lanam pe-
tere, in quo dictum illud CHRISTI Domini no-
stri reipsa fuit confirmatum, gratiam agentis patri quòd
veram illam sapientia, potentibus, & doctis celatam, vi-
libus & abiectis patefecisset. Hic igitur animosæ fidei
plenus, quam partim ex Episcopi Briçoneti concioni-
bus, partim ex gallicè utcunque tum versis Bibliis, & a-
liis pauculis libellis diligèter lectis didicerat, apud suos
Meldenses, quòd affixa in summo templo papisticis in-
dulgentiis scheda, Papam Antichristum vocasset, virgis
cæsus, quum sese Metas anno Domini 1523 recepisset,
& inter suos idem artificium exercentes prima futuræ
insignis Ecclesiæ fundamenta, Apostoli apud Corin-
thios exemplum sequutus, iecisset: tandem peculiari
quodam, ut exitus docuit, diuini Spiritus afflatu im-
pulsus, noctu extra urbem euersis in sacello quodá, quo
tota ciuitas Metensium erat postiidie concursura, ido-
lis, manè apud urbis portam deprehensus, captus, & eò-
dem penè momèto damnatus: quo crudeliore pœna est
affectus, (altero videlicet pugno truncatus, naso canden-
tibus forcipibus abrepto, iisdémque brachio utroque,
ipsisque mammis crudelissime perustis) tãdem flammis
subiectis vstulatus, eo gloriosiore victoriam tulit, quò
inter hæc tormenta ipsi crudelitati insultas, & illud Da-
uidis altissima voce recitans, Idola gentium sunt argen-
tum & aurum opus manum hominum, tanta constan-
tia tũ aduersariis territis, tum piis magnopere confir-
matis, feliciter ad Dominum migraret.



LVDOVICVS BERQVI-
NVS, ATTREBAS.

L. BERQVIN.



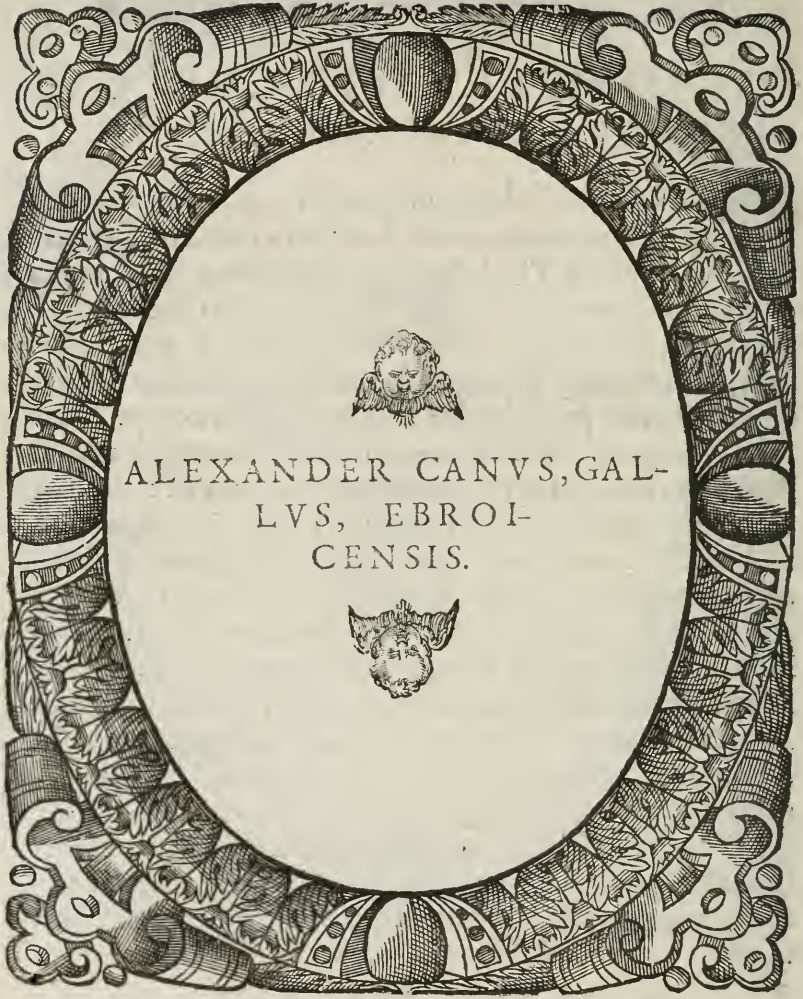
LVDOVICVS BERQVINVS
ATTREBAS.

IN Ludouico Berquino Attrebate, quem verè possumus *Ὀδυσσῆν* simul & *ἑξοχόν* appellare, Gallia fortassis alterum esset Luterum nacta, si qualem iste Saxonum ducem, talem hic Franciscum primum eius nominis Galliarum Regem esset expertus. Nec enim ei vel doctrinæ, vel promouendæ veritatis studium defuit: adfuit autem animi tâta generositas, vt maximè omnium tunc metuèdos crabrones in ipsis eorum cavis, Bedam videlicet & à Quercu (de quibus scripserat procul illos cõfigens Erasmus, Lutetiæ Betam sapere & Quercum concionari) Matæologorum eius seculi principes, in ipso eorum sterquilinio sit ausus non modò vtcunque lacescere, sed impietatis etiam accusatos non vnus anni certamine tum voce tum scriptis strenuè exercere. Sed tunc quidem, vt postea sãpe, (CHRISTO nimirum non nisi sub cruce in Galliis triumphaturo) damnata in Berquino veritate, quum delecti iudices exurenda ipsius scripta ipsomet cernente & præterea perpetuis carceribus, excepta Regis venia, ipsum coërcen dũ pronuntiasent: at ego, inquit ille, mortem subire quàm veritatis damnationem vel tacitus approbare malim. Sequuta igitur vt in contumacem seueriore sententia, strangu-latus, ac deinceps crematus Berquinus, qua constantia scribere & loqui consueuerat, eãdem mortẽ perpeffus, verè de aduersariis qui victores videbantur, iudicum sententia veluti cælitus rescissa, triumphauit: frugibus nocte post interitum illius proxima (qui fuit vndecimus dies Nouembris anno Domini 1529) in tota Gallia frigore perustis, & grauissima tum fame tum etiam peste consequta.



IOANNES CADURCVS, OC- CITANVS, LIMOXIENSIS.

IOANNEM Cadurcum Limoxiis, non ignobili Oc-
citanæ oppido, natum, sicut iura humana docen-
tem admirata est Tholosa, sic ius diuinum asserentem
est abominata: vsque ad eò grassata superstitione, vt quū
vtriusque iuris vnus & idem sit & auctor & præcipuus
finis, nullos tamē Euangelica veritas infestiores & per-
tinaciores iam pridē hostes habuerit, quàm eos qui se ius
suum cuique tribuere gloriantur. Cadurcum igitur, quū
legum humanarum explicandarum peritia esset aliquan-
diu tutata, tandem anno Domini 1532, in aliquot pio-
rū hominū cœtu, Bacchanalia, quæ in Epiphaniæ festo
celebrari pseudecclesiæ Romanæ more consueuerunt,
ausum liberius & redarguere & emendare, senatus Tho-
losanus simul penè in carceres abreptum, & vitæ veniã,
si modò palinodiam in schola publica vel leuissimè testa-
retur, recusantem, damnatum, minimè tamen inultum,
cremauit: siquidem ex pyra, quasi ex pulpito, habita di-
uinissima concione, veritatem quam suo ipsius sanguine
fanciebat, sic asseruit, vt quum in eam longè frequentis-
simam Academiam ex omnibus Galliæ partibus con-
fluere maximus studiosorum numerus cōsueuerit, non
modò Tholosa, verùm etiam in vniuersa Gallia purum
verbi Dei semen sparsisse meritò videatur.

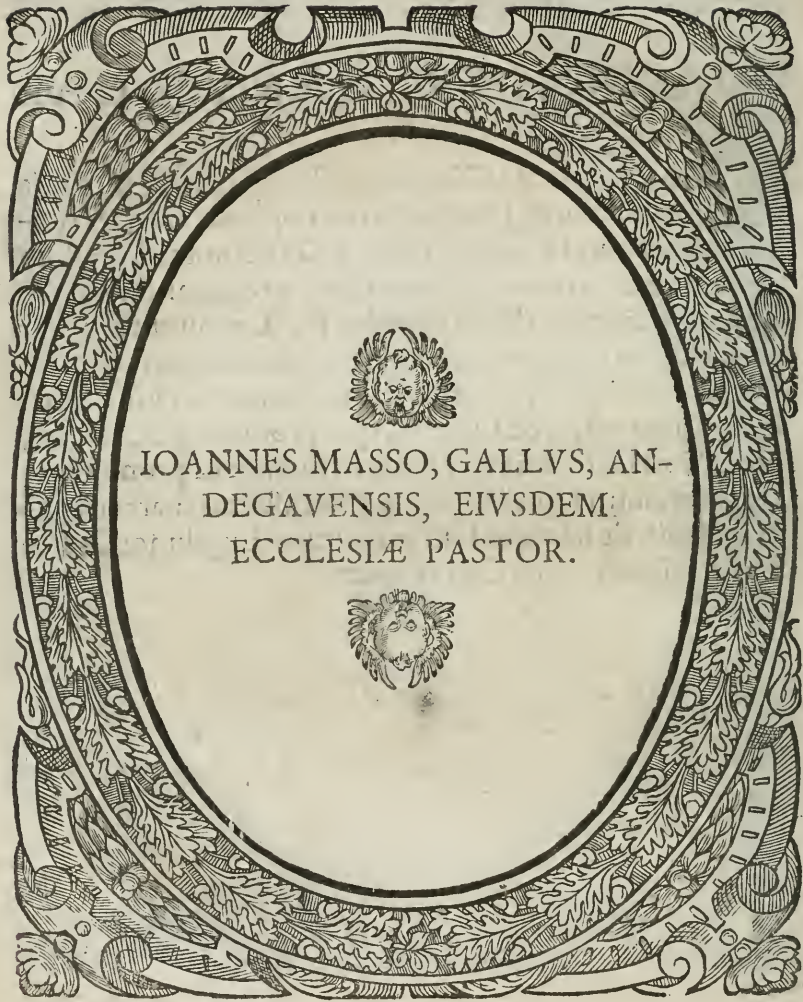


ALEXANDER CANVS, GAL-
LVS, EBROI-
CENSIS.



ALEXANDER CANVS, GAL
LVS, EBROICENSIS.

ALXANDRVM Canum, ex Dominicano Christiana
num factum, sicut amplius cognoscendæ verita-
tis desiderium in Sabaudiam ad Gulielmum Farellum
audiendum pertraxit: ita eiusdem propagandæ incre-
dibile studium in Galliam reduxit. Lugdunum igitur
veniens, ibique piorum aliquot fratrum rogatu, quum a-
liquot conciones priuatim habuisset, mox in vincula cõ-
iectus, damnatus, & Lutetiã, quò prouocarat, abductus,
qua animi fortitudine veritatem Euangelii promulgare
cœperat, anno Domini 1534 gloriosissimi martyrii pa-
mam tulit. Et hæc quidem instauratæ Lugdunensis Ec-
clesiæ felicia primordia fuerunt.



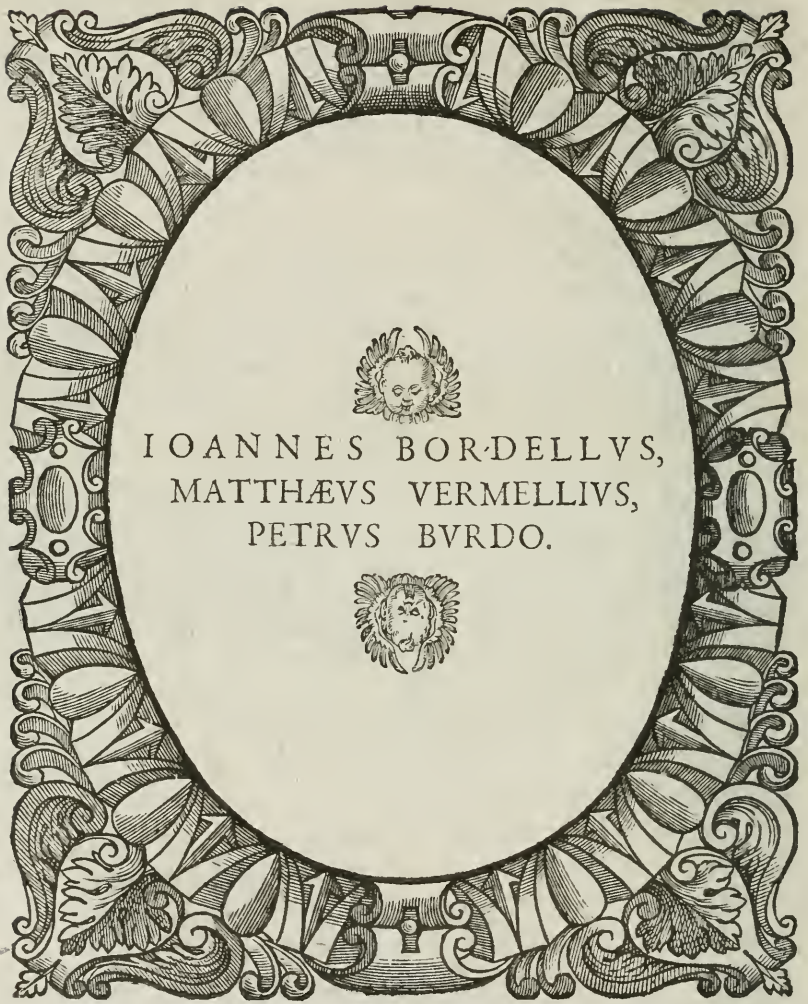
IOANNES MASSO, GALLVS, AN-
DEGAVENSIS, EIVSDEM
ECCLESIE PASTOR.





IOANNES MASSO, GALLVS,
ANDEGAVENSIS, EIVSDEM ECCLE-
SIÆ PASTOR.

QUIBUS te satis dignis celebrauero laudibus Ioan-
nes Masso, cui in ipsa adolescentia, annum videli-
cet vicesimum secundum agenti, diuinitus datum est,
amplis spretis opibus, & paternis tum precibus tum
minis inflexibili, opus illud ingens, & nullis humanis vi-
ribus præstandum aggredi simul & conficere? Quan-
tum enim illud fuit, in media Lutetia, id est, intra ipsam
piorum vstrinam atque in ipso superstitionis penetra-
li, erecto Christi vexillo, signum vniuersæ Gallix re-
gno abolendæ falsæ religionis dare? Sed & tibi peculia-
riter Andegauenses tui, itidémque Trecentes constabi-
litum apud se CHRISTI regnum debent. Quibus maxi-
mis sanctissimisque laboribus ne martyrii cõrona deef-
set, ecce te domum, vel ad tuam stationem potius pau-
lò ante crudelissimam illam carnificinam Lutetia re-
uerfum, & in hortulo securè meditandum, scelera-
tus latro Monforellus, generis sui nobilitate infini-
tis sceleribus contaminata, interfecit, paulò post eius
ipsius ministris, cuius auctoritatem quasi imperato sce-
leri prætexuit, iustas paulò post pœnas daturus. Quid i-
gitur egisti scelerate? fores nimirum æternæ vitæ illi a-
peruisti, quem voluisti perditum, vt in exitium tuis sce-
leribus dignum vltro præcipitem dares. Cæsus
est autem vir iste præstantissimus annum agens vitæ tri-
cesimum nonum, ab hoc grassatore Lutetia dispositis
equis ad patrandas piorum cædes excurrente, anno Do-
mini CIO. IO. LXXII: mense Septembri, anno
Domini CIO. IO. LV, Ecclesiæ Parisiensis post ali-
quot secula instauratæ primus pastor institutus.



IOANNES BORDPELLVS,
MATTHÆVS VERMELLIVS,
PETRVS BVRDO.





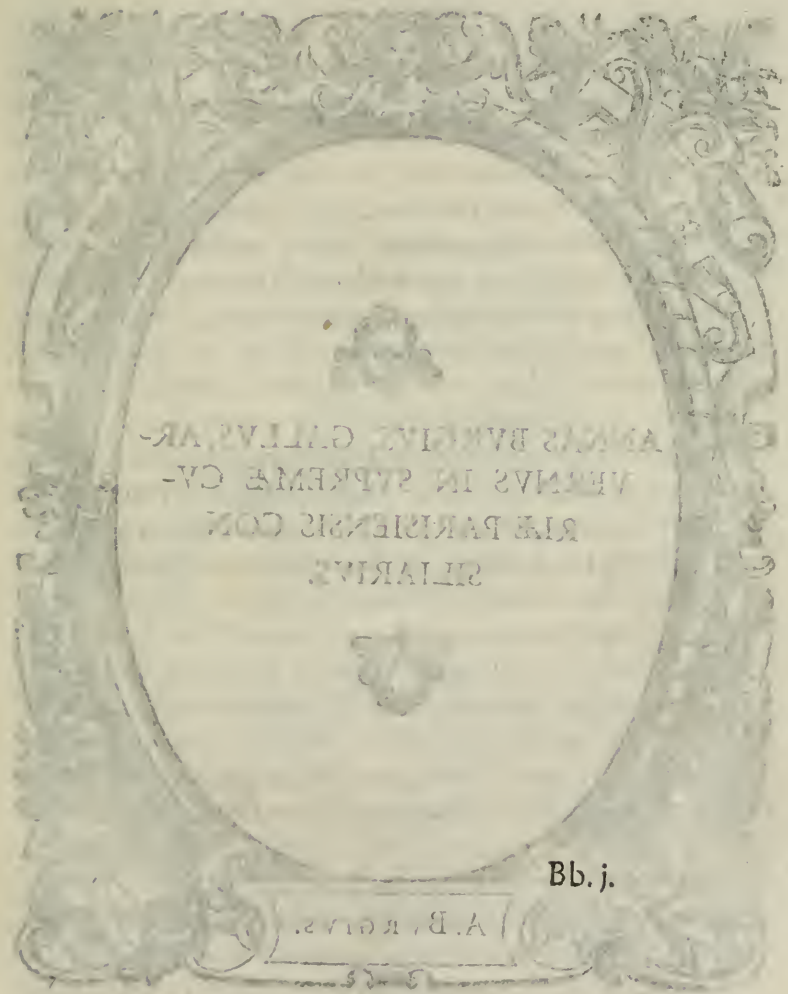
IOANNES BORDELLVS,
MATTHÆVS VERMELLIVS,
PETRVS BVRDO.

QVÆ regio in terris (inquit ille apud poëtam) nostri non plena laboris? At hoc liceat Gallis Martyribus sine fictione vsurpare, quorum sanguine Oceanus ipse Americanus rubuit. Huius sceleris auctor fuit Nicolaus quidam Villagagno, ex Rhodiorum equitum ordine, homo tum vasti corporis mole, tum ingenii feritate Polyphemum illum Cycloperem planè referens: qui quum Gasparis Colignii, magni Franciæ Thalassiarchæ, apud regem Henricum secundum gratiosissimi intercessionibus binas instructas naues & aliquid pecuniæ obtinuisset, & cum iis ad Brasiliæ littus, fluuiique, quem Ienarum vocant, ostium, gradibus trans æquinoctiale tribus ab antarctico polo distans appulisset: simulato urbis ibi condendæ, & veræ religionis, cui fauere Amiralium norat, constitundæ studio, missis etiam ad Geneuensem Ecclesiam literis obnixè petens vt ad se vnà cum ministris duobus aliquot fratres pii, seminarium Ecclesiæ futuri, transmittentur, facile scilicet quod petebat, non paucis sese vtrò râtæ rei nouitate incensis offerentibus, impetrauit. Mittuntur igitur ministri duo, Petrus Richerius & Gulielmus Carterius, spectatæ vtrique tum doctrinæ tum pietatis, quibus sese non pauci ex diuersis Galliæ partibus vnà cum vxoribus & liberis adiunxerunt, & eos quidem post difficilem multorum mensium nauigationem tandem appulso initio Villagagno quàm benignissimè excipit: Geneuensibus per literas gratias agit ingentes: Amiralio quiduis in posterum pollicetur: Ecclesiam pastorum

consilio instituit : denique magna quadam spe complet
omniũ animos, aded vt in Gallia de frequentissima pio-
rum colonia eò deducenda deliberaretur. Sed ecce Vil-
lagagno Henricum Regem istarum rerũ nuntiis offen-
sum intelligēs, quod diu texerat apertè prodit, & quid-
quid rectè constitutum erat paulatim euertens, alios mi-
serabili seruitute premit, aliis dira minitatur, palam de-
nique sæuam & horribilem tyrannidem exercet. Sece-
dunt itaque nonnulli, & opportunitatem cuiusdã Brit-
tonicæ nauis naçti, reditum in Galliam parant, quò vix
tamen, inaudita fame tolerata, coria etiam ipsa mande-
re coacti, semianimes peruenerunt. Erãt autem ii omni-
no sedecim, ex quorum numero quatuor de reditu de-
sperantes vix octodecim miliaribus confectis in conti-
nentem, ac deinceps ad Villagagnonem regressi, tantũ
abeſt vt immanem illum Cyclopem rationibus aut pre-
cibus vllis ad misericordiam flectere potuerint, vt con-
trà compedibus constrictos, & in teterrimum cárcerem
coniectos fidei suæ rationem ab illis exegerit. Respon-
dit constanter suo & sociorum nomine Ioannes Bordel-
lus, quæ confessio in gallica Martyrum historia legitur.
Quid plura? tres ex illis in veritatis confessione perse-
uerantes, quarto nonnihil vacillante, Oceano mergen-
dos curat, quorum beatam memoriam hoc loco cele-
brandam putauit. Et hæc quidem anno Domini 1558.
vertente contigerunt, quum in Americam Villagagno
die 15. Iulij, anno 1555. appulisset, vnde ipse postea
desperatis rebus, in Galliam reuersus, & scriptis ineptif-
simis veritatem aggressus oppugnare, in glorius & pro
infano habitus, miseram tandem vitam, igne sacro illũ
inuadente, finiuit.

[Faint, illegible text]

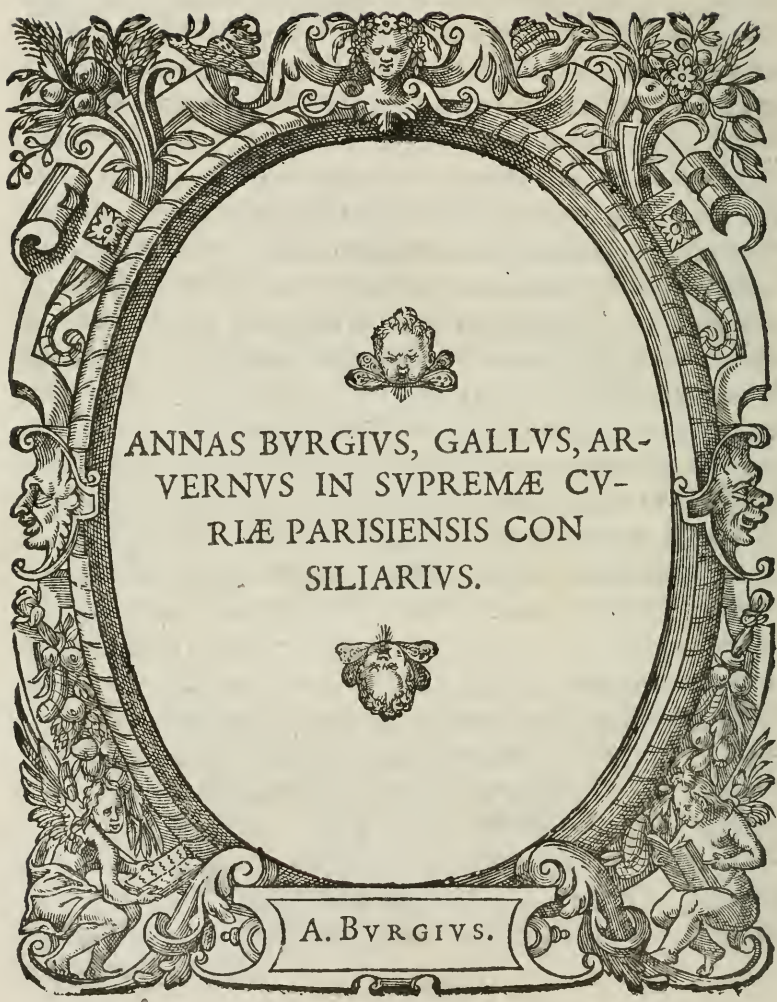
[Faint, illegible text]



ANNAE BUREGIVS CALVIAE
 VIVENS IN SUPREMO CV-
 RIAE PARISIENSIS CON-
 SILLIARIVS

A. B. BUREGIVS

.j. 98



ANNAS BVRGIVS, GALLVS, AR-
VERNVS IN SVPREMÆ CV-
RÆ PARISIENSIS CON-
SILIARIVS.

A. BVRGIVS.



ANNAS BVRGIVS, GALLVS,
ARVERNVS, IN SVPREMA CVRIA PA-
RISIENSI CONSILIARIVS.

Hic ille est Annas Burgius, cuius patruus sub Fran-
cisco primo Rege Cancellariatu, summo togato
munere, functus est: qui ius ciuile primùm maxima cū
eruditionis laude in academia Aureliensi professus, ac
deinceps vltro in Parisiense curiã adscitus, ibique inte-
gerrimi diligentissimique iudicis famam adeptus, tandē
que occultis adhuc piorũ cœtibus adiunctus, quum Hé-
rico, eius nominis secundo, Rege pro tribunali sedente
totoque audiente Senatu, sententiam de pœnis in eos
quos hereticos vocabant statuendis, rogatus, liberrimè
de vera religione, iustaque conuocanda synodo, decima
Iunii anno Domini millesimo quingentesimo quinqu-
gesimonono disseruisset, Rege mox per Cardinalem Lo-
tharingum eò vsque commoto, vt neglecto maiorũ mo-
te, illum mox in carceres trahi iuberet, tandem post du-
rissimam captiuitatem, ad varia iudicum subsellia per-
tractus, edita preclara Christianæ fidei confessione, vi-
cesima prima Decembris, eodẽ anno vertente, hæreseos
damnatus, primùm quidem strâgulatus ac deinceps cre-
matus, piam animam Christo reddidit: Rege quidẽ ipso
(alioqui per se non malo) tribus post illum in carcerem
coniectum hebdomadibus, in medio nuptiarum sororis
apparatu, in ludicro hastatorum certamine, eius ipsius
manu à quo prehēdi Burgium iusserat, lethaliter vulne-
rato, & vndecim post diebus mortuo: Senatu verò sese
(paucorum quorundam culpa) ab eo die quo Burgium
damnauit, longè maxima libertatis & auctoritatis anti-
quæ parte (vt plerique existimarunt) vltro abdicante.

Bb. ij.

AVGVSTINVS MARLORATVS.





199

AVGVSTINVS MARLORATVS,
LOTHARINGVS, ROTOMAGENSIS EC
CLESIAE PASTOR.

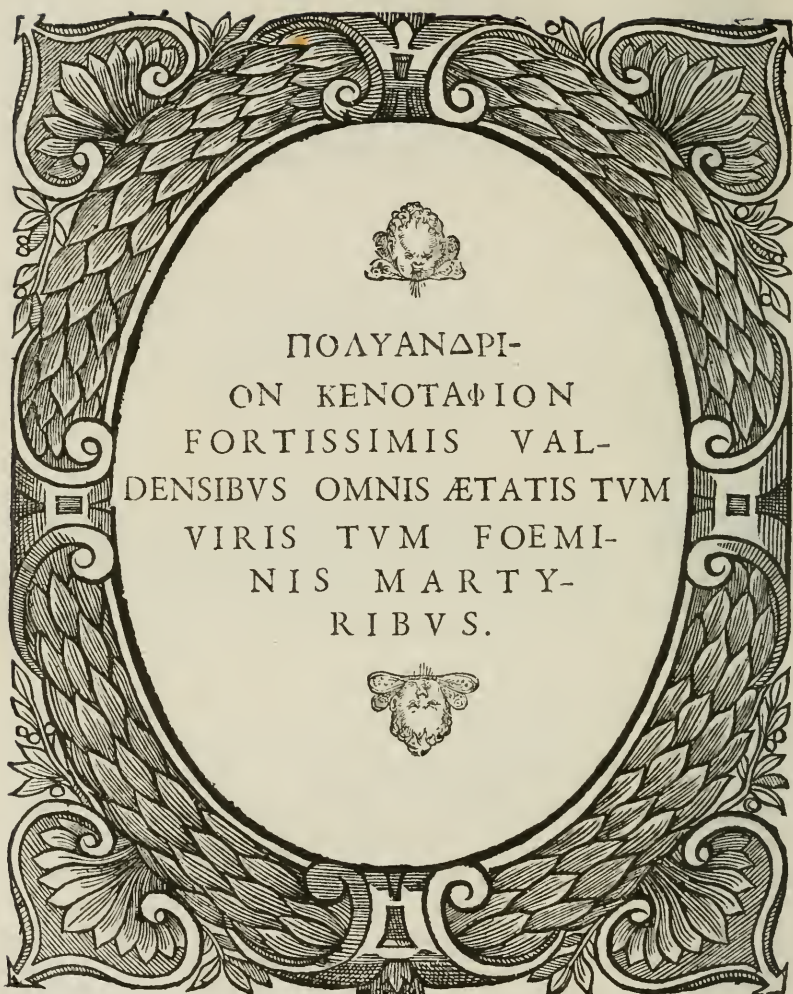
AVGVSTINVM Marloratū in pseudAugustiniano
rum mendicantium cloacam vix octennem, agna
torū astu ipsius bonis inhiantiū abreptū, singularis que
dam numinis providentia ex illo cœno mirabiliter e
rutum, in Ecclesiam Christianam, magnum eius futurū
ornamentum, traduxit. Linguarum enim & purioris
Theologiæ studiis deditum tandem puduit pigris alen
dis ventribus, ipsius eruditione ac labore ad turpe lu
crum abutentibus, operam suam diutius commodare.
Itaque postquam Biturigibus, Pictavis, & Andegavis E
uangelium, quantum quidem cucullato licebat, promul
gasset, Lausanam, Bernensis Reip. academiam, venit:
vbi quietem studiis suis opportunam & sui exercendi fa
cultatem nactus, Viuiacensis videlicet Ecclesiæ haud pro
cul extremo lacu Lemano designatus, vix credibile est
quantum & legendo & scribendo profecerit, id quod
preclari ipsius tum in Genesin tum in Esaiam, tum in
omnes novi Testamenti libros commentarii, perpetuo
quodam nexu ex optimis quibusque recentioribus in
terpretibus mirabiliter contexti, demonstrant. Inde
verò Rotomagū accitus, Ecclesiam illam populosissimā
tunc primum post multa secula renascentē, tā sanctē si
mul ac prudenter erudiit, vt sua illum probitas tutū ab
omnibus quantumuis sæuientibus aduersariis præstite
rit. Deinceps autē postquam Pissiacenæ disputationi in
terfuisset, exorto paulò post ciuili bello, ipsaque Roto
Bb. iij.

magēi ciuitate post durissimā obsidionem expugnata,
 captus, quanuis in tanta crudelissimorum aduersariorū
 urba nullus ipsum accusaret, imò etiam ex aduersa-
 riis plurimi saluum cuperēt, nihilominus tamen, vt ni-
 hil ad extremam fœuitiam deesset, Anna Monmoratio
 Cónestabili, & Francisco Duce Guisio sic iubētibus, vnā
 cum tribus aliis præcipuae dignitatis ciuibus suspensio
 innocentem vitam finiens, æternam hereditatem adiit,
 XXX. Octobris, anno Domini CIO .IO.L XII, annos
 natus LVI.



HERBERT
 MONTAGUE
 ESQ.
 OF
 ST. JAMES'S PLACE
 LONDON
 RECEIVED
 THE
 10th
 OF
 APRIL
 1854

Received of the
 Hon. the Secy. of State
 the sum of £100
 for the purchase of
 the book of the
 Hon. the Secy. of State
 the 10th of April 1854





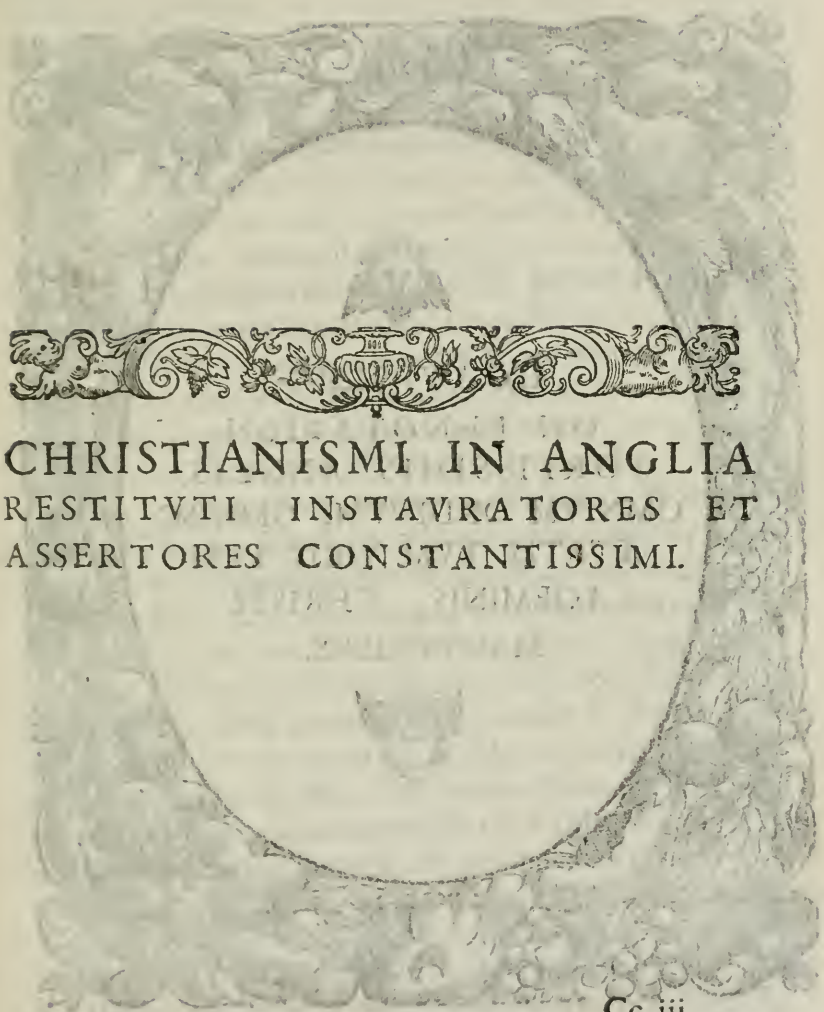
VALDENSES ab Alpium anfractibus, in quos sese iam pridem receperunt, appellatos, liceat mihi veteris Christianæ purioris Ecclesiæ semen vocare, ut pote quos constet verè admirabili Dei providentia, neque illis infinitis tempestatibus, quibus est per tot secula Christianus orbis concussus, & Occidens tandem à pseud-Episcopo Romano miserè oppressus, neque aduersus illos propriè excitatis horribilibus persecutionibus ed potuisse adduci, ut idolomania & Romana tyrannidi assentirentur. Eorum igitur alii sunt pauperes Lugdunenses vocati, quibus Ioannes quidam Lugdunensis mercator præfuisse existimatur, addito etiam illi cognomento à Valdo, quem perperam nonnulli Valdensium fratrum, quasi sectæ cuiusdam, auctorem faciunt, quum ipse potius, quod inter Valdenses celebris esset ac haberetur, cognomentum inde acceperit : alii in alpinis saltibus constiterunt : alii sunt Albigenenses vocati, quod in eas Occitanæ Galliæ partes secessissent : alii trajecta Italia in Apulia & Calabria sedes posuerunt : alii denique in Morauiam vsque secesserunt: qui omnes (exceptis Albigenensibus longissimo tandem bello partim attritis partim expulsis) frustra repugnante Satana etiamnum hodie tum doctrina tum innocentissimæ vitæ exemplis florentes Ecclesias habent. Ac de cæteris quidem fortassis aliâs, quum nunc sit à nobis de solis Alpinis sermo institutus. Eorum igitur alii Sabaudia Duci subsunt, alii Galliæ Regi. Utrosque incredibile est dictu quibus & quot modis perdere certatim, instigante Pontifice Romano, Princeps illi studuerint, tutante tamen eos, tum aduersus prædones paupertate, tum aduersus infinitas calumnias, testatissima vitæ innocentia. Obso-

Teuerat tamen inter eos paulatim doctrinæ puritas, sed pietatis studium minimè refrixerat. Itaque quum de puriore Christianismo in Heluetia vicinisque regionibus annuntiato cognouissent, duos ex suis pastoribus quos Barbas (id est patruos) vocant, Bernam ad Bertholdum Hallerum, Basilæam ad Oecolampadium, Argentinam ad Bucerum & Capitonem, Neocomum denique duos alios ad Gulielmū Farellum miserunt, consilium de instaurandis ipsorum Ecclesiis petituros. Horum vnus MARTINVS GONINVS, Ecclesiæ Angro-nianæ pastor, Gratianopoli in reditu cum literis deprehensus, & veritatem constanter professus, nocte intempesta submersus (qui enim malè agunt lucem fugiunt) martyrii palmam tulit. Id verò tantum abest vt Valdenses perterrefecerit, vt contrà auctis animis, non suas modò & Calabrensiū fratrum Ecclesias, priorum temporū veluti rubigine quadam obsitas, repurgarint, sed etiā (seculis omnibus memorabili in omnes Gallias Ecclesias beneficio) quanuis inopes, & vndique turbulentissimis illis temporibus Satana ipsos adoriente, primam illam Gallicam ex hebræis Bibliorum interpretationem, auctore quidem Petro Roberto hebrææ linguæ peritissimo, adiutore verò Ioanne Caluino absolutam, suis sumptibus Neocomi, anno Domini 1535, excudendam curarint: vt quòd hodie Biblia gallicè leguntur, (quāquam paulatim postea exactiore cura cum hebræis collata) Valdensium Ecclesiis acceptum meritò feratur. Hæc igitur ferre quum Antichristiani non possent, eò vsque tandem illos homicida ille spiritus impulit, vt, auctore Ioanne Miniero senatus Aquensis Præsidente, senatusconsulto iniquissimo factò, & Rege Francisco Cardinalis Turnonii calumniis circumuento, mense Aprili, anno CIO. IO. XLV, peditum equitumque copiis aduersus innocentissimos & inermes homines

nes eductis, nullo neque ætatis, neque sexus discrimine promiscuè in quosuis fauerint, atque adedò nò ædificiis, nò arboribus ipsis pepercerint: addito interdìcto sub capitìs pœna, si quis miserè vagàtibus & famelicis vel tantillú opis praberet: sic igitur ea strages est edita, qua nul lam vnquam immanio rem ne inter barbaros quidem extitisse constat. Seruauit tamen Dominus suorum reliquias, vsque adedò fœcundas, vt nunc fursus & religionis puritate & omnium Christianarum virtutum exemplis insignes Ecclesias habeât, Deo quoque variis pœnis Minierum illum & alios nò paucos, quibus homines pe percerant, horribiliter vltò. Nec ab eo tempore aliud prater minas sunt experti, donec vnus ex eorum ministris Georgius Varalius Taurini interceptus, ibidem pul cerrima edita cõfessione, anno Domini 1558, die Decẽbris penultima cremaretur. Restituta verò Duci Phil berto Emanueli Sabaudia, & si pontifice Romano Duce alioqui ad Valdenses turbandos minime propensum, assiduis clamoribus cogẽte, bello sunt appetiti, eoque feruente, vici S. Germani pastor crudelissimè fuit Pignerolis vstularus: tamẽ ipsis quidem pacem tolerabili bus conditionibus, manente præsertim integro Euangelii ministerio, consequutis, Duce verò datam ipsis fidem sanctè obseruante, felix illius motus fuisse finis meritò videtur.

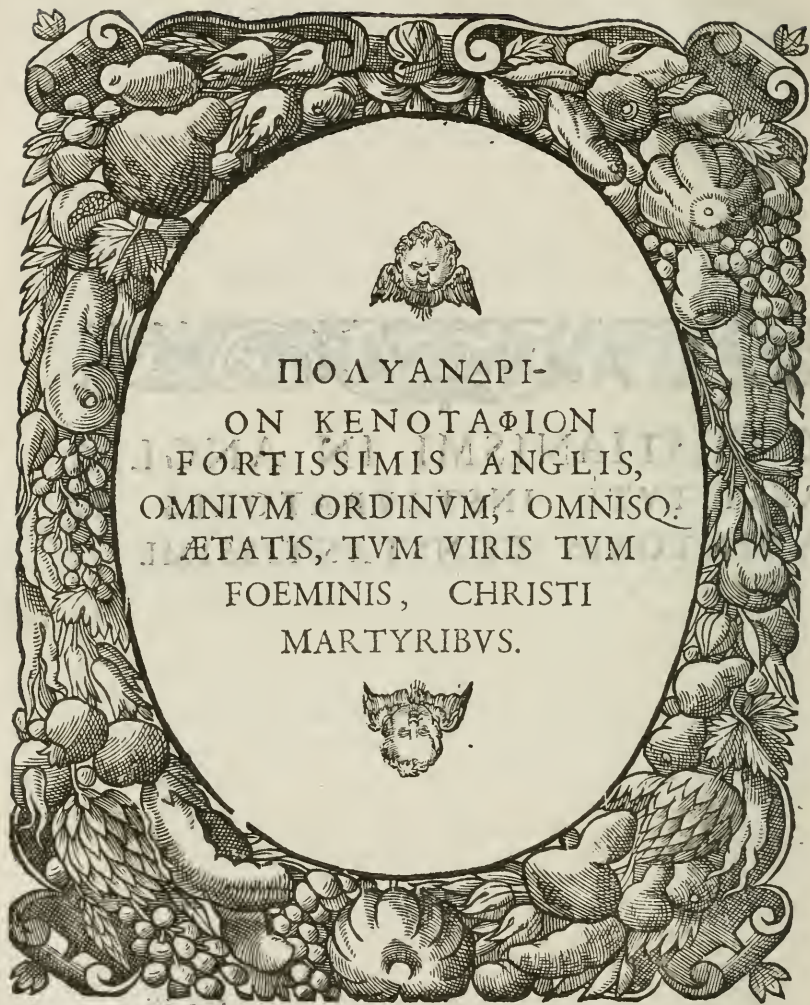
The first part of the paper is devoted to a general
 introduction of the subject, and to a statement of the
 objects of the present investigation. It is then
 divided into two parts, the first of which
 contains a description of the apparatus used,
 and the second a description of the method
 employed. The results of the experiments are
 then given, and a discussion of them follows.
 The paper concludes with a summary of the
 results, and a few remarks on the
 general principles involved.

106



CHRISTIANISMI IN ANGLIA
RESTITVTI INSTAVRATORES ET
ASSERTORES CONSTANTISSIMI.

SEVERI & CONSTANTISSIMI
CHRISTIANI



ΠΟΛΥΑΝΔΡΙ-
 ΟΝ ΚΕΝΟΤΑΦΙΟΝ
 FORTISSIMIS ANGLIS,
 OMNIUM ORDINUM, OMNISQ.
 ÆTATIS, TUM VIRIS TUM
 FOEMINIS, CHRISTI
 MARTYRIBVS.

VVM à Ioannis vsque Wiclefi temporibus, veritatis, semen subinde, sanguine martyrum aliquorum tum virorum tum foeminarum, rigatum emerisset: sub Eduardo, beatæ memoriæ rege, quàm diligentissimè excultum, Mariæ tandem temporibus, quo ardentius, præeunte Cardinali apostata Reginaldo Polo, illud radicitus extirpare restituti pseud-Episcopi sunt conati, tantò foecundius, quasi certatim ad martyrium concurrentibus omnium ordinù hominibus effloruit: quorù aliquos sufficiat nominasse. Huius igitur pulcèrrimi triùphi quasi choragus fuit IOANNES ROGERIVS, qui Cantabrigiæ bonis literis imbutus, indè que Tyndallù ac Couerdallum, (vtrùmque pietate & eruditione insignè, ac illum quidem in primis Anglica bibliorum versione celebrè, & martyriò tandem, anno Domini 1530, per Louanièses theologos Wiluordi coronatum) in Brabantiam profugientes sequutus, vxore ibi ducta, Witebergã venit, ibique Germanicæ linguæ vsque aded peritus euasit, vt etiam Euægeli ministerio sit defunctus: donec, Eduardo Rege Christianismum in Anglia instaurante, ipse quoque in patriam reuersus, auctore magno illo Nicolao Ridlæo Episcopo Londinensi, professor Theologiæ atque aded concionator in æde S. Pauli designaretur. Succedente verò post Eduardum fratrem christianum Maria christianismo inimicissima, & seuerissimis edictis Euangelicum ministerium inhibète, perstitit nihilominus in suo munere Rogerius, donec in carcerè tractus, qua cõstantia Christi veritatem annuntiarat, eadem illam moriens, veluti ianua martyrii cæteris patefacta, Londini IIII. Februarii, anno Domini CIO. IO. LVII, sanciuuit. Hunc in eadè causa, parique prorsus constantia munere concionandi, tum in oppido quod Northamptonum vocant, tum in ipsa vrbe Londinensi, fortissimè defunctus, vir eruditissimus LAURENTIVS SVNDERSIUS, sequutus quarto post Rogeriù die, VIII

videlicet Februarii Couentriam Londino ductus, pulcherrimum de morte triumphum tulit: vt eiusdē mensis die 22, R O L A N D V S T Æ L O R V S, Hadleiensis Ecclesiæ in Suffolciæ prouincia minister: itemque biduo post GEORGIUS MARCHÆVS Ecclesiæ Lōgthoniensis pastor, vtērque suum gregem, ille quidem Hadleia vrbis presentē pio suo pastori illachrymātem, iste verò grauissimis ex carcere literis scriptis, in quo totos ferè octo mēses excruciatuſ est, ad constantiā cohortatus. Sed quinque præterea martyrū inter cæteros admirabilia certamina fuerunt, I O A N N I S videlicet B R A D F O R T I in Ecclesia Londinensi ministri (cuius aduersus pseud-Episcopos acerrimæ disputationes extant) Londini X. Iulii, anno Domini CIO. IO. LV, vnā cum octodecim annorum adolescente I O A N N E L I E F A cremati: R O B E R T I S A M V E L I S Ecclesiæ Bartholtensis in Suffolciæ prouincia pastoris, postquam crudelissima quæque, ac præsertim horribilem famē in carcere Norduicensi, decernente pseud-Episcopo Nordmiēsi perpeſsus esset, tandem ibidem II. Septembris eodem anno CIO. IO. LV. combusti: I O A N N I S P H I L P O T I equestris familiæ & Vintoniensis Ecclesiæ, viuēte Eduardo Rege, Archidiaconi, cuius quæ quantaque fuerit tum eruditio, tum pietas, ex eo constat quòd illi fauēte nobilitate, nemo neque sæpius repetitis disputationibus fuerit acrius oppugnatus, neque solidius, tū ex ipso Dei verbo, tū ex patrū scriptis aduersarios refutaret. Itaque fuit & ipse viuus Lōdini anno Domini CIO. IO. LVI, annū agens duntaxat XLIII, crematus. Idem annus duorum præterea diuersæ conditionis, T H O M Æ videlicet V I D L E I & G E O R G I I E G L I, martyrio celebris fuit: quorū ille Kyrbeiēsis Ecclesiæ parochus, quum aduersus Mariana edicta munere suo fungi non desisteret, captus & à Bonero Londinensi pseud-Episcopo tandem etiam blāditiarum genere illectus, subscripsit quidem contrariis erroribus, sed eodem penè momento quum

quum repetitam à scriba schedam abiurationis discerpisset, ab Episcopo crudeliter verberat^o, & vicesima die Ianuarii, anno Domini 1556, Londini crudeliter crematus, tum quæ sit ipsorum etiã electorum imbecillitas, tum quæ in illis quoque collapsis rursus erigendis, Dei Opt. Max. benignitas simul ostendit: alter verò Eglus nomine, artificio tutor, admirabili zelo ductus, quòd Ecclesias pastoribus destitutas videret, percurrere illas ipse, & prout egregiis Dei donis pollebat, sigillatim etiã quoscunque poterat consolari & confirmare prius non destitit quàm palàm proscrip̄tus, amplisq̄ præmiis ei propositis qui deprehensum sisteret, captus tandem & quali violatæ Maiestatis Regiæ cõuictus, semivivus exēteratus & membratim discerptus martyrii palmam ferret. Liceat denique mihi superioribus exemplis duplex aliud adiungere: vnum adolescentis & genere & virtute nobilis GVLIELMI HVNTERI, quem pro Christi nomine anno Domini 1555. cremandum, & psalmum octuagesimum quartum concinentem pater & mater cohortantes sunt ad rogum vsque comitati, vetere illo Machabeorum fratrum exemplo renouato, hoc tamen excepto, quod illa quidē fuit suis liberis in ipsa quoque morte socia, istis verò, quanuis libenter filio commorituris, pepercisse in pœnam lentiolem videtur aduersariorum clementia: quos tamen superstites filio manere Deus voluit, vt spectatius & diuturnius extaret tantæ virtutis exemplum: alterum IOANNIS HVLLERII Ecclesiæ Padamensis in Cantabrigiensi ditione pastoris, eodem anno martyrii palmam consequuti, cuius literas quæ extant sub mortem ynà cum precibus adiunctis conscriptæ vtinam omnes ii legant & meditentur qui gloriæ Dei zelum humana prudentia temperandum esse somniant. Sed tempus est vt ad celebriores etiã alios accedamus.

THOMAS CRAMMERVS.





THOMAS CRAMMERVS, AN-
GLVS, CANTVARIENSIS ARCHIEPI-
SCOPVS, ANGLIÆ PRIMAS.

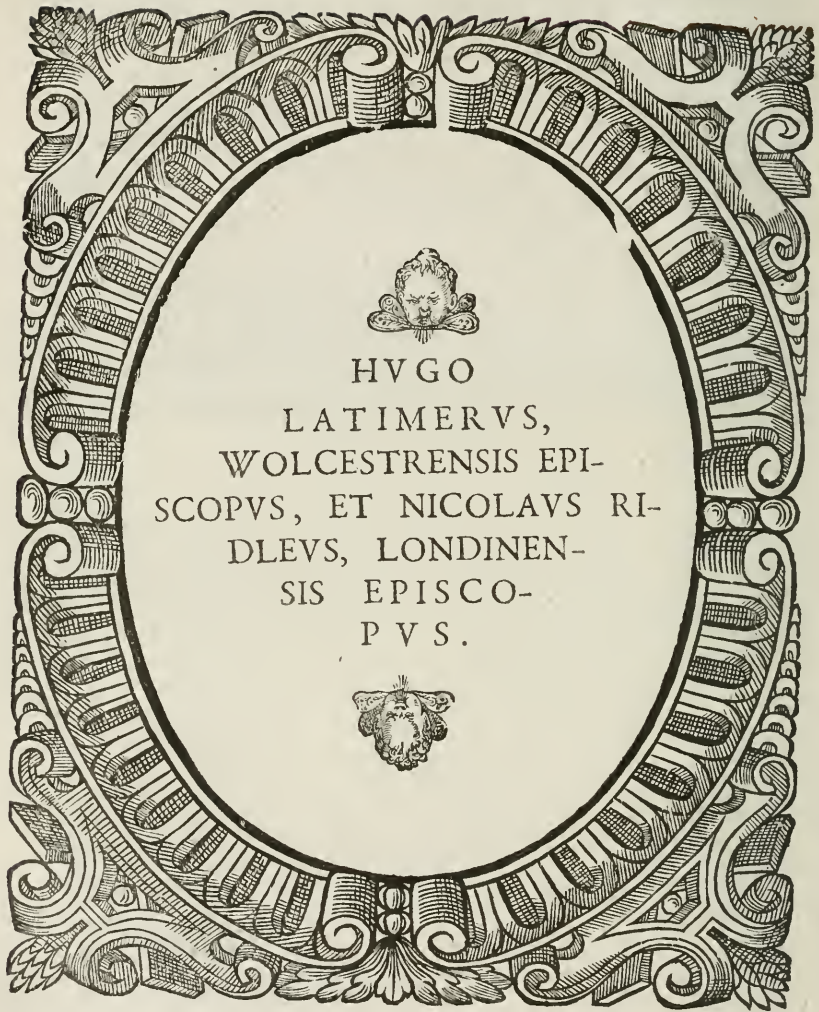
Ter felix quinquertium, veterum Martyrum Epi-
scoporum obsoletam memoriam renouans! O
beatam quoque tantis viris Angliam, nisi gentis decus
immanitas quorundam penè totam aboleuisset! Horum
primus age commemoretur Thomas ille Crammerus,
Cantuariensis sub Eduardo sexto Rege Archiepiscopus,
veræ religionis instaurator atque propugnator for-
tissimus: quem quum Mariæ Reginae, Marii illius crude-
litate verè referentibus aut etiã superantibus tempori-
bus abreptum, & miserrima biëniij captiuitate aliquate-
nus fractû, pseud-Episcopi accusatores simul & iudices
ad ignis pœnã dãnassent, At tu (inquit) dextra quæ dam-
nata schædæ, metu mortis, subscripsisti, pœnas huius
facinoris luito: moxque receptis animis, vltroque con-
scēsa pyra, dextram intrepidus altissimè sublatam, flam-
misque iniectam, tantisper dum penè tota, illæso maxi-
ma ex parte reliquo corpore, cremaretur, immotam
mediis in flammis tenuit: minus certè memorabili futu-
ra tanti viri constantia, nisi ex admissa culpa creuisset.
Liceat autem hîc mihi Basilii magni verba in Barleami,
fortissimi in eadē causa sub Diocletiano Martyris, haud
dissimile factum commemorare. Flamma (inquit ille)
& Martyris dextra inter se commissæ luctabantur, sed
penes dextram nouo quodam luctationis arte stetit vi-
ctoria, flamma quidem per mediam manum sese effun-

Dd.ij.

dente, dextra verò semper rigidè ad luctam intensa. O manú ignibus ipsis in certamine obstinatio-rem! ô manú igni cedere indocilé! ô ignem manu vinci edoctum! Ferrum igitur resolutum ignis tyrannidi succúbit, ac ignis potétia cedit, à quo sese quoque superari lapidum durities quantunuis renitens fatetur : sed vis tamen illa flammæ quantunuis sese intendentis, rigidam Martyris dextram minimè inflexit, vt meritò propterea Martyr apud Dominum clamare potuerit, Corripuisti manum dextram meam, tuóque me consilio deduxisti, & gloriosè me assumpsisti. Et hic quidem fuit Crammeri sexagesimum octauum annum agentis triúphus Londini actus, vicesima prima Martii, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto.



Dd.ij.

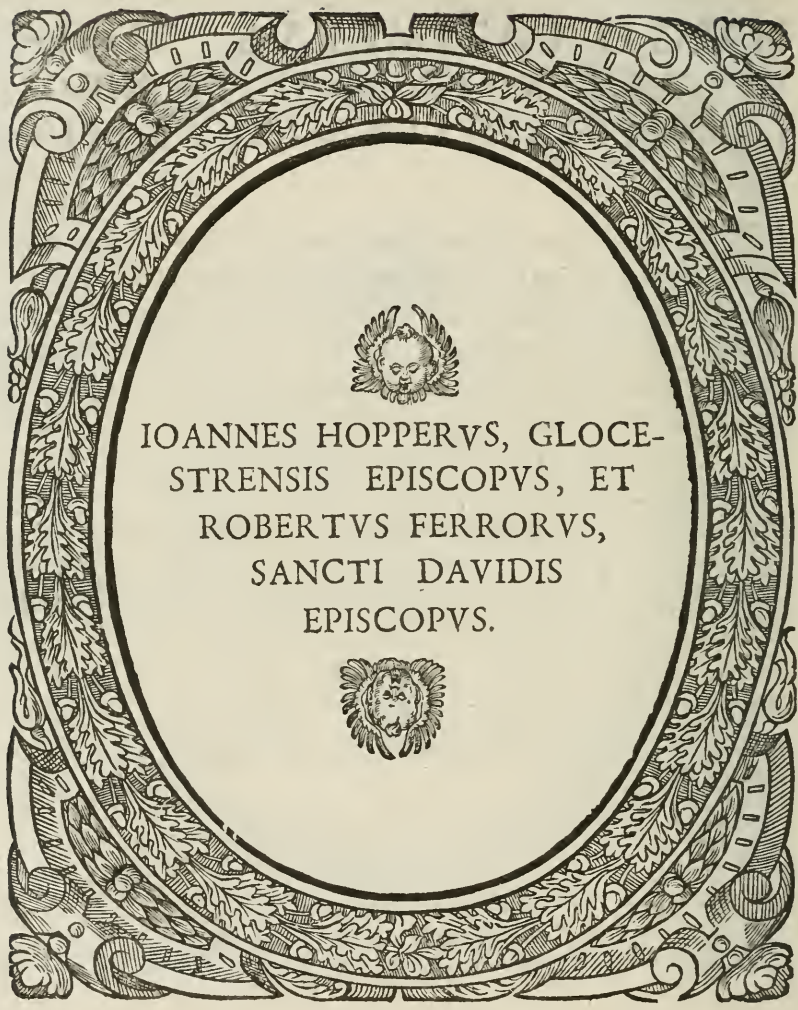


HVGO
LATIMERVS,
WOLCESTRENSIS EPI-
SCOPVS, ET NICOLAVS RI-
DLEVS, LONDINEN-
SIS EPISCO-
PVS.



HUGO LATIMERVS, WOL-
CESTRENSIS EPISCOPVS, ET NICO-
LAUS RIDLEVS, LONDINENSIS EPIS-
COPVS.

PRÆIERANT Crammero, eo ipso loco & ob ean-
dem causam crudelissimè vstulati duo constantis-
simi martyres Episcopi, Hugo Latimerus octuagenario
maior, ex Cantabrigiensi academia ad Episcopatum
meritò ascitus, & Nicolaus Ridleus, Londinensis Episco-
pus, tum genere tum omni virtute nobilis: ille quidem
planè ceu Polycarpus alter, siue supplicii causam & ge-
nus, siue atatem, & sermones in morte habitos specte-
mus: hic verò cum Ignatio planè comparandus, si præ-
fertim: eius scriptum de Cœna Domini, breue quidem
illud sed Apostolico planè spiritu dictatum expendatur:
nisi fortè Reginaldum Polum Cardinalem, & Step-
hanum Gardinerum Vintoniensem pseud-Episcopum, & Bo-
nerum itidè pseud-Episcopum Londinensem, minus
crudeles bestias fuisse arbitremur, quàm quæ Ignatium
vorarunt.



IOANNES HOPPERVS, GLOCE-
STRENSIS EPISCOPVS, ET
ROBERTVS FERRORVS,
SANCTI DAVIDIS
EPISCOPVS.



IOANNES HOPPERVS, GLO-
CESTRENSIS EPISCOPVS, ET ROBER-
TVS FERRORVS, SANCTI DAVIDIS
EPISCOPVS.

AT illi tuæ diuini prorsus animi fortitudini comme-
morandæ, Ioannes Hoppere, quæ tandem voces
fuffecerint? quem ob veram religionem sub Eduardo
Rege fortiter & verbis & inculpata vitæ exemplis affer-
tam, Marianis temporibus arreptum, non carcerum
squalor, non sæuiffimæ pœnæ grauitas, non procerum
& amicorum malè sibi & tibi consulentium preces & la-
crymæ, non iamiam pyrâ conscensuro propositû ob ocu-
los Reginae diploma, quo tum vita tum maximi hono-
res abiurato concedebantur, vel tantillum commo-
uerunt, quominus, vt fortiffimus ille Gordius Basilio
magno tantopere celebratus, ignem vltrò subires, ibi-
que (dictû penè incredibile) tribus horæ quadrantibus
immotus in mediis flammis perstans, intestinis etiam
ipsis in ignem effusis, alteróque decidente in flammam
brachio, confirmatis tâta constantiæ exéplo Glocestren-
sibus tuis, quos antea fidus Episcopus sincera doctrina
paueras, ipsa denique sese victam fatente hostium imma-
nitate, Christo tuo adiungereris. Sunt autem hæc acta
Glocestriæ decima quarta Februarii, anno Domini mil-
lesimo quingéresimo quinquagesimo quinto. Hûc verò
vt in functione pari, sic in fide, inuictaque constantia so-
cius, Robertus Ferrorus, sancti Dauidis Episcopus, duo-
decimo post die sequutus est, Carmardis, Diocesis sue
ciuitate, nec minus crudeliter vstulatus, nec minus
fortiter Christum professus.



RESTITVTI IN SCOTIA
CHRISTIANISMI · INSTAVRATORES
PRÆCIPVI.

Ec. ij.

IOANNES CNOXVS.





IOANNES CNOXVS, SCOTVS,
GIFFORDIENSIS.

ET SI distincta fuerunt semper Angliæ & Scotiæ regna suis tū finibus tum regibus, dixisse tantū liceat fuisse nostra patrūque memoria tum aduersus Christum initio consociata, tum ad Christum rursus mutuis operis adiuncta. Sicut autem illius aduersus veritatem conspirationis auctor quidem præcipuus fuit Romanus ille pontifex, ministri verò Cardinales & pseud-Episcopi, totus ille denique pseudoclerus, ab illo haud secus quàm à suo numine dependens: sic ad ius illud suum recuperandum CHRISTVS fidos homines admirabili virtute instructos vtrobique excitauit. Ac de Anglis quidē dictum esto, à quibus ad Scotos transeūtibus primus occurrit magnus ille IOANNES CNOXVS, quem si Scotorum, in verò Dei cultu instaurando, velut Apostolum quendam dixero, dixisse me quod res est existimabo, & sequēs vera ipsius vitæ narratio testabitur. Cnoxus igitur (vt manifestè appareat totum hoc admirabile Domini opus esse) ad Ioannis illius Maioris, celeberrimi inter Sophistas nominis, veluti pedes in Sanctandrea oppido educatus, atque adedò sacerdos factus, apertaque celebri schola, quum iā videretur illo suo præceptore nihilo inferior Sophista futurus, lucem tamē in tenebris & sibi & aliis accedit. Si quidem Hieronymi & Augustini libros ibi nactus, ex eorū scriptis, non fastidire modò, sed etiam redarguere multa vsque adedò liberè cœpit, Edimburgum præsertim regiam ciuitatem euocatus, vt Hamestonum vnicum tūc piorum asyllum perfergere cogeretur. Ibi verò tandem

liberrima edita cōfessione, præmium illud à Dauide Be-
 rtono Archiepiscopo Sanctandreamo, & quidem Cardina-
 li, Scotiæ primate tulit, quale ab hoc hominum genere
 piis perfolui solet, hæreseos damnatus absēs, sacerdotio
 exutus, per insidias etiam, appositis percussoribus, truci-
 dandus, nisi Dei prouidentia commendatum illum Lan-
 gudrio præcipuæ nobilitatis viro conseruasset. Sequuti
 sunt postea tumultus in Scotia maximi, cæso ab ini-
 micis Cardinali, arce Sanctandreama à Gallis expugnata,
 intercepto quoque Cnoxo, qui contra pseudepiscopo-
 rum expectationem liberatus, Veruicum urbem in An-
 gliæ & Scotiæ finibus sitam quum venisset, & in certa-
 mē cū illius ciuitatis pseud-Episcopo descēdisset, vtro-
 que ad supremum Angliæ senatum reiecto, (tum autem
 Eduardus regnare cœperat) tantum effecit vt victo-
 ria penes veritatem stante, damnaretur quidem falsæ
 religionis pseudepiscopus, ipsum verò tum pietas tum
 diligentia magnopere commendaret. Inde Nouocastrū
 ac deinceps Londinum ad Regem accito quum Episco-
 patus quidam offerretur, tantum abest vt illum recepe-
 rit, vt etiam in totam illam verè Satanicam potestatem
 grauer sit inuectus, vt quæ diuino iure nullo nitatur, ac
 ne ex veteribus quidem canōnibus administretur: qua
 in re, & si non obtinuit (quod si & in Angliā & alibi factū
 esset, id est si causa illa Tyrannidis omnis Ecclesiastica
 præcipua & primaria esset sublata, longè alia facies Ecclē-
 siarum esset) cōsciētiam tamē suam singulari cū christia-
 næ modestiæ exemplo liberauit. Excepit hæc tempora
 tempestas illa horribilis quæ Cnoxum, inter ceteros Ge-
 neuam vsque expulit, vbi aliquot annos vnà cum reli-
 quis Anglis exulibus maxima cum omnium virtutū lau-
 de versatus, tandem consiliis omnibus cum Ioanne Cal-
 uino communicatis, in patriam anno Domini 1559. re-
 uersus, incredibile est quanta diuini planè spiritus virtu-

te fretus Euangeliū annuntiarit, vsque adeò vicissim ip-
 sius pietati ac diligētia fauente numine , vt velut ipsius
 cōspectum ne idolis quidē ferētibus profligata Idolola-
 tria, non verā tātūm doctrinā, sed etiam verā & ad diui-
 ni verbi normam exactā disciplinā passim tum verbis tū
 re ipsa statuerit. Neque verò fuerunt breuis alicuius tē-
 poris illi labores, Satana modis omnibus hoc opus impe-
 diente , sed tredecim totos annos Edimburgi athleta
 Christi fortissimè depugnauit : donec corporis imbe-
 cillitate victus, anno Domini 1572, V. Idus Nouēbris,
 haud secus quàm olim Eradium Augustinus, ita Cnoxus
 legitimis Ecclesiæ suffragiis sibi, non in vlla gradus pseu-
 d-Episcopatus tyrānide , cui meritò fuit inimicissimus,
 sed in Euangelico ministerio vnà cum reliquis colle-
 gis & presbyteris æquo profusus iure administrando, Ioan-
 nem Lausonium , spectatissimæ tum doctrinæ tum in
 regritatis hominem, successorem designatū, maxima cū
 gratulatione amplexus, Ecclesiæ valediceret: vita ad vi-
 gesimum quartum vsque diem Decembris domi in le-
 ctulo tam piè & sanctè producta, vt integerrima quin-
 quaginta septem annorum vita beatissimo exitu veluti
 coronata, meritò ambigatur meliúsne vixerit an beatius
 vitam finierit, singulare quidem certe felicissimæ tum
 vitæ, tum mortis exemplum cunctis reliquerit.

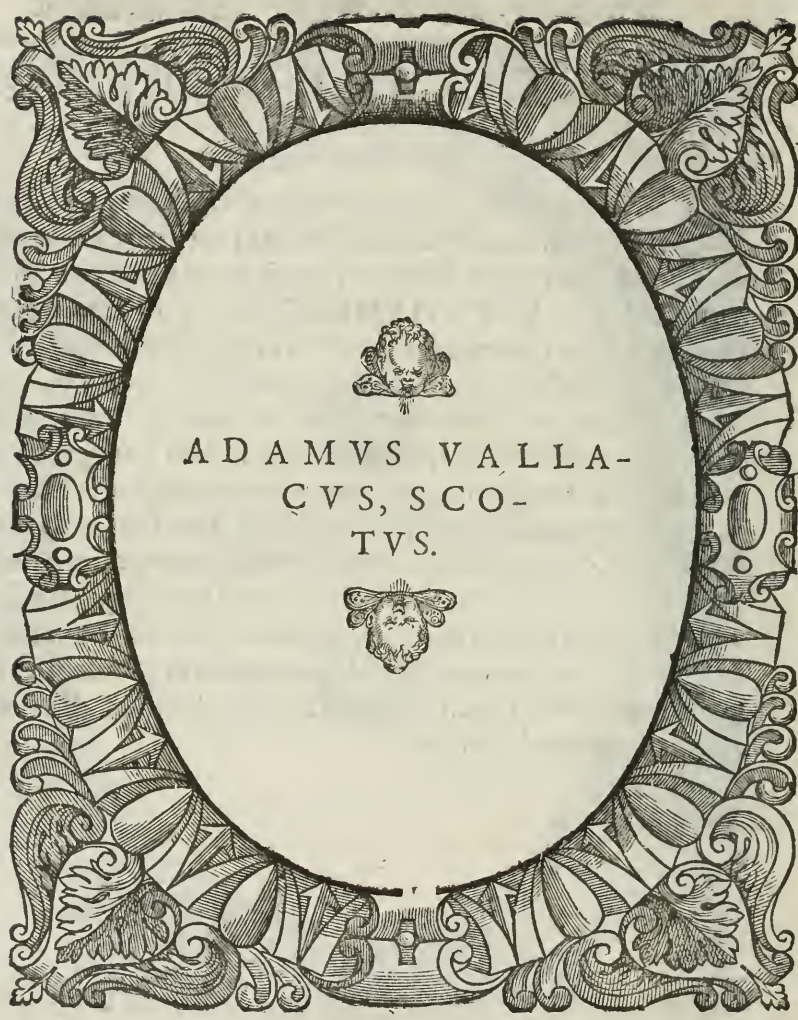


PATRICIVS HA-
MELTO, SCO-
TVS.



PATRICIVS HAMELTO,
SCOTVS.

SEVIT quidem Cnoxus verbi diuini semen in Scotia quam latissimè, sed solo iam antea eade nonnullorum martyrum subacto, inter quos primum locū tenet PATRICIVS HAMELTO, vt qui Hameltonū familia Regiū quoque sanguinem attingente natus, quū literarum studio feruens in Germaniam quoque venisset, tantūmque ibi in bonarum artium ac linguarum cognitione profecisset, vt Marpurgi, nobili Lantgrauiorum Hassiæ Academia, maxima cum eruditionis laude, sit illas aliquandiu professus. ostèa in patriam rediens, CHRISTI cruce cunctis vitæ cōmodis anteposita, anno Domini 1530, à Dauide Betono Archiepiscopo Sanct-andreano, egregiam operam Romanæ bestiæ nauante, hæreseos damnatus, regium Hameltonum genus à suis gentilibus postea contaminatum, pretiosissima illa martyrii corona nobilitauit.



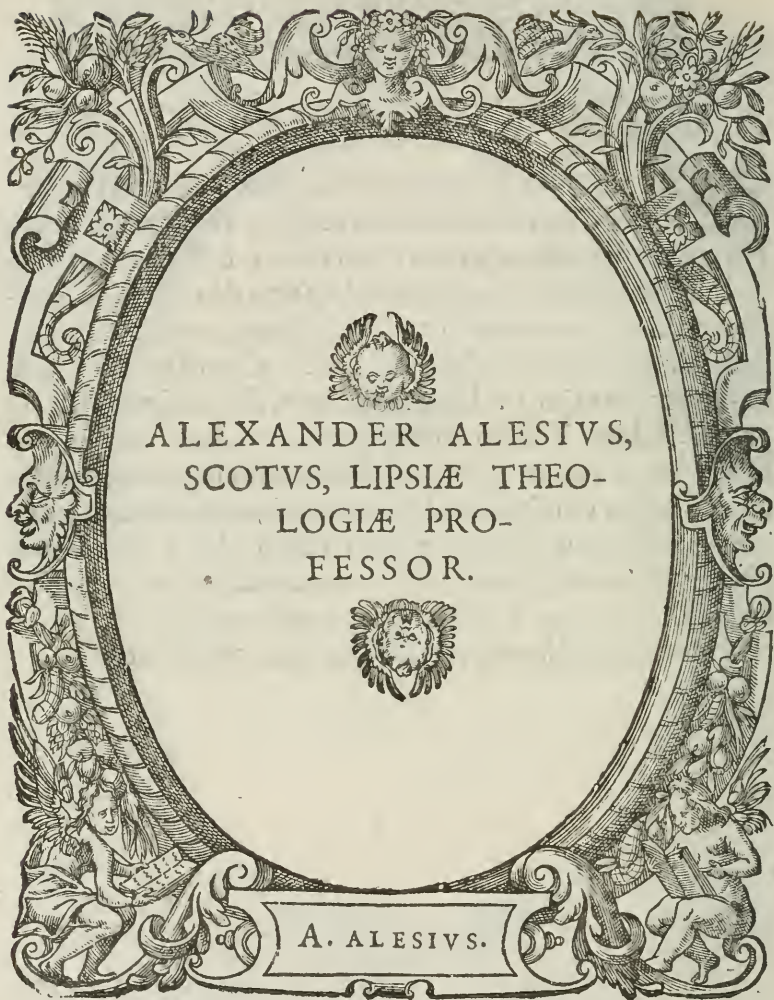
ADAMVS VALLA-
CVS, SCO-
TVS.





ADAMVS VALLACVS, SCOTVS.

EX 10 post Patriciũ anno, quinque martyres velut ex illius cineribus exorti, ex variis ordinibus, eiusdem Cardinalis opera cremati sunt Edimburgi, duo videlicet Dominicani monachi, sacerdos vnus, Canonicus quidam, vnus denique ex nobilitate, omine quodam felici futurum vt tandem in Scotia Christus omnium ordinum homines ad se adscisceret. Sed insigne fuit in primis Adami Vallaci martyrium, in eadem vrbe anno Domini 1559. mensis Iulii die decima septima, publice in magno confesso auditi, damnati, cremati, tantò maiore cum fructu, quantò plures illum liberè Christum asserentẽ, & aduersarios solis conuitiis & minis pugnantibus verbo diuino refellentem, constantissimè denique morientem audierunt, oculisque suis conspexerunt.



ALEXANDER ALESIVS,
SCOTVS, LIPSIAE THEO-
LOGIE PRO-
FESSOR.

A. ALESIVS.



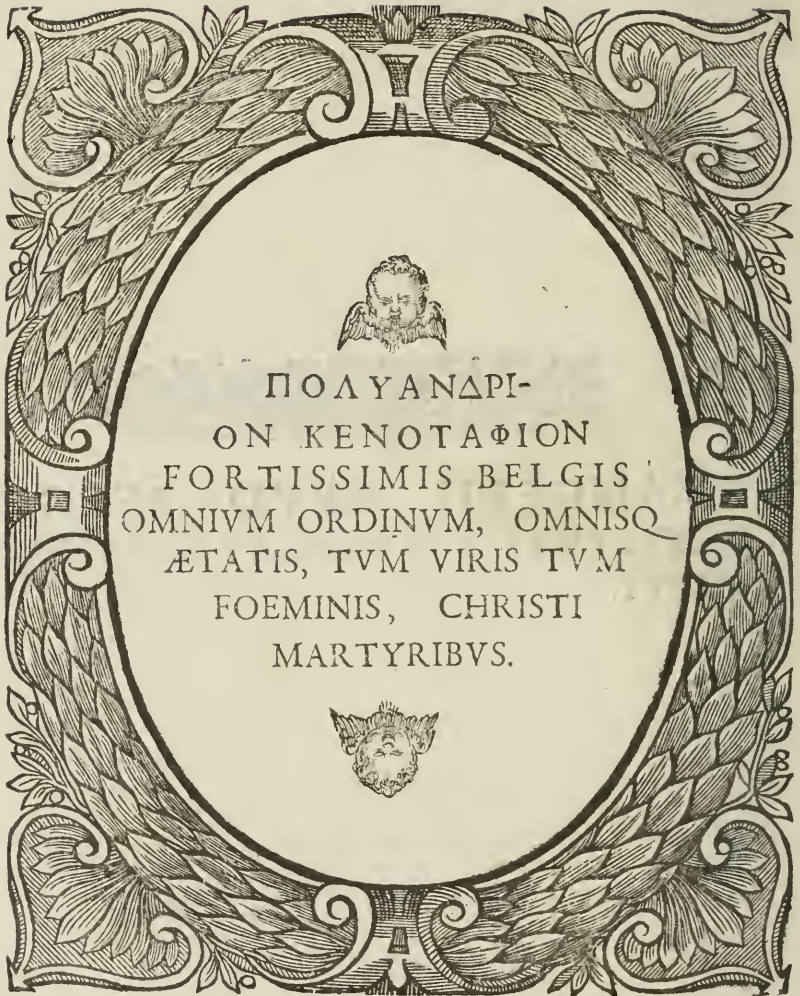
ALEXANDER ALESIVS, SCOTVS, LIPSIAE THEOLOGIAE PROFESSOR.

ALIVD eximium Scotiae decus in patria futurus erat Alexander Alesius, nisi Deus illū prius ex hac vita euocasset, quā Scotia, receptis oculis, Euangelii lumen penitus amplecteretur. Expulsus igitur Scotia, venit in Angliam, vbi Thomae Cromellii, maxima tum auctoritate apud Henricum VIII. Regem pollentis, benevolentia fretus, tum priuatim, tum etiam in publico omnium Episcoporum tum fortè à Rege, Romani pontificis propter nouas nuptias inimico, conuocatorū confessu, fortissimè, quāuis non eo prorsus quem boni optabant successu, veritatem asseruit. Sed quod Scotia & Anglia neglexerant arripuit auidissimè Saxonia, vt quae exceptum Alesium ad mortem vsque fouerit, doctis omnibus charū, magno illi praesertim Philippo Melanchthoni tam probatum, vt illum sibi praeceteris ad pacandam Norimbergensem Ecclesiam Osiandri deliriis turbatam collegā adscisceret, solidè videlicet ac syncerè veritatem aduersus sophistas tueri cōsuetum, quod ipsius quoque scripta, pauca quidem illa, sed eruditionis & iudicii plena, demonstrant.

230



EVANGELII APVD BELGAS
RESTITVTI INSTAVRATORES PRÆ-
CIPVI.





NVS QVAM certè nostra patrùmque memoria Satã
 maiore nixu veritatem oppugnauit, nec fortius
 etiam est repulsus,quàm in Belgica regione,sicut teter-
 rimatorum hæreticorum,ita constantissimorum martyrũ
 tum virorum tum fœminarum feracissima.Initium au-
 tem putioris in illis regionibus instaurandi Christianif-
 mi à duobus ordinis Augustiniani fratribus cœpisse cre-
 ditur Bruxellis ,HENRICO VOEZIO & IOANNE
 ESCHIO,vtróque ibidem anno Domini 1523. crema-
 to. Antuerpiæ verò anno consequente NICOLAVS
 quidam,Melfensis parochus (qui locus vno miliari ab
 vrbe distat)apertè Christum annuntians, eóque nomi-
 ne Antuerpiam pertractus,ibíque submersus,prima il-
 lius Ecclesiæ fundamenta sanguine suo feliciter as-
 perfit. Eodem tempore in Hollandia IOANNES
 PISTORIVS Wordensis, antea sacrificus, quum
 Christum incredibili successu toto biennio annun-
 tiaffet,Hagæ tãdè à Louaniensibus mataologis hærese-
 os damnatus anno Domini 1525, Septembris die 15,
 carmen illud insigne TE DEVM LAVDAMVS,quod
 Ambrosio & Augustino tribuitur, alta voce canens,
 succinentibus etiam illi duobus captiuis quos in carce-
 re Christo lucrificerat,martyrii palmam tulit. Et iam
 quò crudelius omni pœnarum genere,tum in viros tũ
 in fœminas,quas ex edicto solenni viuas defodiebant,
 vndique sæuiebatur, eò copiosius sanguis martyrum
 fœtificauerat, inter quos Duaciensis parochus qui-

Gg.j.

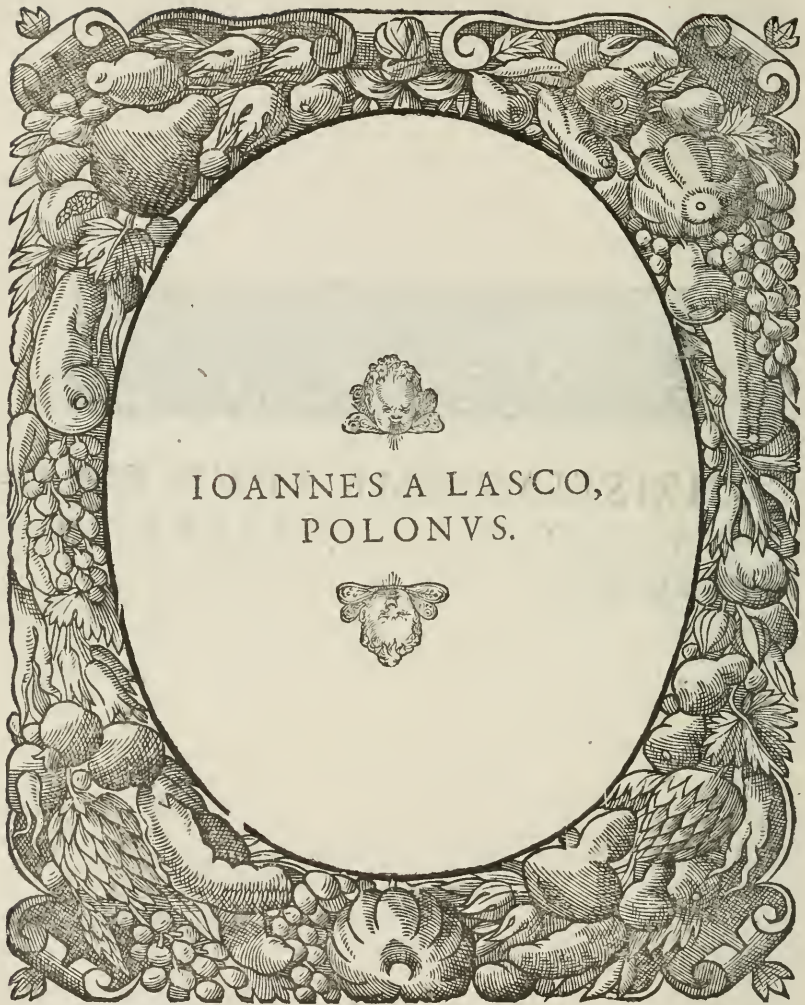
231

dam PETRVS, & EGIDIVS TILMANVS Bruxellē
sis magnopere memorantur, quum Tornacenses, missis
Argentorum nuntiis, quempiam ad se mitti postula-
rūt, cuius consilio & autoritate apud ipsos Ecclesia cō-
stitueretur. Tū autem in Ecclesiæ Gallicæ ministerio PE-
TRVS BRVLIVS Lotharingus, spectatæ pietatis ac e-
ruditionis homo, Iānni Caluino: primo illius pastori suc-
cesserat, quem vt maximè idoneum, Martini Buceri,
& ipsius collegarum suffragiis delectum, Tornacenses,
anno Domini 1544, mense Septembri exceperunt,
eiusque consilio tum pastores, tum etiā presbyteros &
Diaconos, ritè & ex diuini verbi præscripto constitue-
runt. Hoc exemplum plerisque populis ac præsertim
Insulanis, Valentianēsis, Duacēsis, Attrebatensibus
sequutis, quū eo quoque profectus Brulius feliciter om-
nia disposuisset, ac Tornacum regressus, Antuerpien-
ses visere ac deinceps Argentinam ad suum gregem
redire decreuisset, comperto ipsius reditu aduersa-
rii, clausis vrbis portis, vndique illum peruestigant.
Fratres igitur illum haud aliter quàm olim Pau-
lum Damasceni per vrbis mœnia fune demittunt, ex
quo dum ille sese explicare conatur, ecce lapis in-
gens in illum decidens femur ipsi confringit: ex cu-
ius vulneris dolore quum vociferaretur, à vigilibus
captus, & in carcerem coniectus, verum illud Apostoli-
cum dictum esse confirmavit, vinciri quidē seruos Dei,
sed minimè propterea vincitum esse Dei verbum. In car-
cere siquidem totos penè menses quatuor captiuus, non
modò fortiter Christi veritatem aduersus mataxologos
asseruit, verum etiam grauissimis plurimis literis tum
Ecclesias Belgicas, tum etiam priuatim alios confir-
mauit, donec XIX Februarii, anno Domini. CIO. IO.
XLV, quum Calendis Nouembris anno superiore Cap-
tus esset, quò crudelius, lenta videlicet flamma, fuit
vstulatus, eò certiolem inuictæ constantiæ laudem tulit:
Martyribus postea penè infinitis ex illius rogo exortis.



CHRISTIANISMI APVD POLO-
NOS RESTITVTI INSTAVRATORES
PRÆCIPVI.

Gg. iij.





IOANNES A LASCO POLO- NVS.

IOANNEM à Lasco, Polonũ, nobilissima Lascorũ familia prognatum, heroica specie insitam animi generositatem præ se ferentem, multò magis pietas cū insigni zelo coniuncta nobilitauit: quem, vt Christo liberè seruiret, patria vtrò relicta peregrinis variarum gentium eandem ob causam exulantibus adiunctum Germania vidit & Anglia: vnde quoque Marianis tēporibus expulsos, & per inhospitas maris insulas oberrātes illos iuuare, tum doctrina scriptis etiam testata, tum vitæ exemplo prius non destitit, quàm sedes illis aliquas nactus, & à patria paulatim respiscēte reuocatus ad suos tandem rediret. Ibi verò paulò post, promotò quantum potuit Christianismo, vitam hanc caducam cum altera illa sempiterna commutauit, morte quuis, si atate spēāctes, satis matura, tamen quod ad Ecclesias attinet valdè intēpestiua: sed in eo demùm ipsi valde opportuna, quòd Arrianismi, Tritheismi, & aliarum plurimarũ hæreson tēpestates iam imminētes effugit. Nec tamen defuerūt qui veritatem aduersus illa teterrima monstra fortiter assererent: veluti Melius, Carolinus, Hellopæus, Thre-tius, Lascius & alii, plenius, vt spero, à nobis aliquando commemorandi.



RENASCENTIS IN ITALIA PV
RIORIS CHRISTIANISMI INSTAV-
RATORES PRÆCIPVI.

Hh. j.



FANINVS, ITALVS, FAVENTINVS.

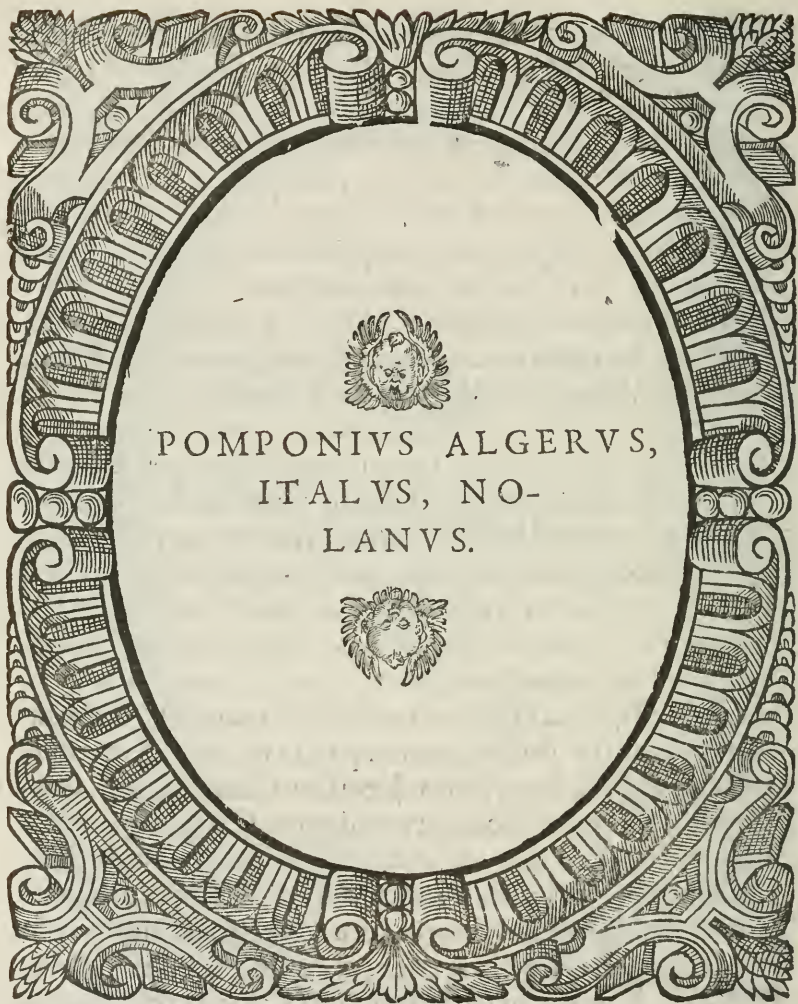
F. ITALVS.

268

FANINVS, ITALVS, FAVEN- TINVS.

ICVT olim Christus in domum vsque Neronis il-
lius truculentissimæ belluæ, Apostolo teste, pene-
trauit: ita nostra quoque memoria in Italiam, alterius
quæ illi successit nihilominus immanis bestię sedem, i-
mo Romam ipsam vsque illius penetrare, peruenit: in-
de tandem etiam eum oris sui flatu depulsum, in stagnũ
illud ignis & sulphurus præcipitem daturus. Præclaram
autem hac in re operam nauarunt non illi tantũ quos
supra commemorauimus, P. Martyr, Lacisus, Tremel-
lius, Zanchus, Martinenghus, aliique plurimi qui sponte
exulantes, Rhæticas, Helueticas, Sabaudicas, Germani-
cas, Anglicas denique Ecclesias auxerunt, sed aliquot e-
tiam insignes alii qui ad sanguinem vsque pro Christo
constanter decertarunt. Eorum vnus ac ferè primus
fuit Faninus quidam, Fauentia, vrbe ob artis figulinæ
opera in Romania (quam hodie vocãt) celebri, natus: qui
dum cæteri ciues terreis fingendis vasis occupantur, o-
peri diuino in animis hominum sculpendo intétus, eo-
que nomine captus, postquàm vxoris & amicorum pre-
cibus eò vsque cessisset, vt veritatem eiuraret, mox fa-
cti pœnitentia ductus, non in patria modò, sed etiam vl-
trò citròque factum suum detestatus, Euangelium qua-
cũque potuit occasione promulgauit. Captus igitur de-
nuò in Ferrariæ vicinia, indéque Ferrariam perductus,
quum totũ penè bienniũ ex carcere liberrimè maximò-
que cũ fructu veram religionem & verbis, & non paucis
etiã Italicè scriptis libris esset professus, Julio illo tertio
Pontifice, homine perditissimo, qui Paulo tertio succes-
sit, mandante, Ferrariæ tertia ante diluculum hora strá-
gulatus, eodemque die circa meridiem crematus, mar-
tyrii palmam, quàm ipse sibi videri poterat inuidisse, re-
cuperatam circiter annum 1552 tulit.

Hh. ij.

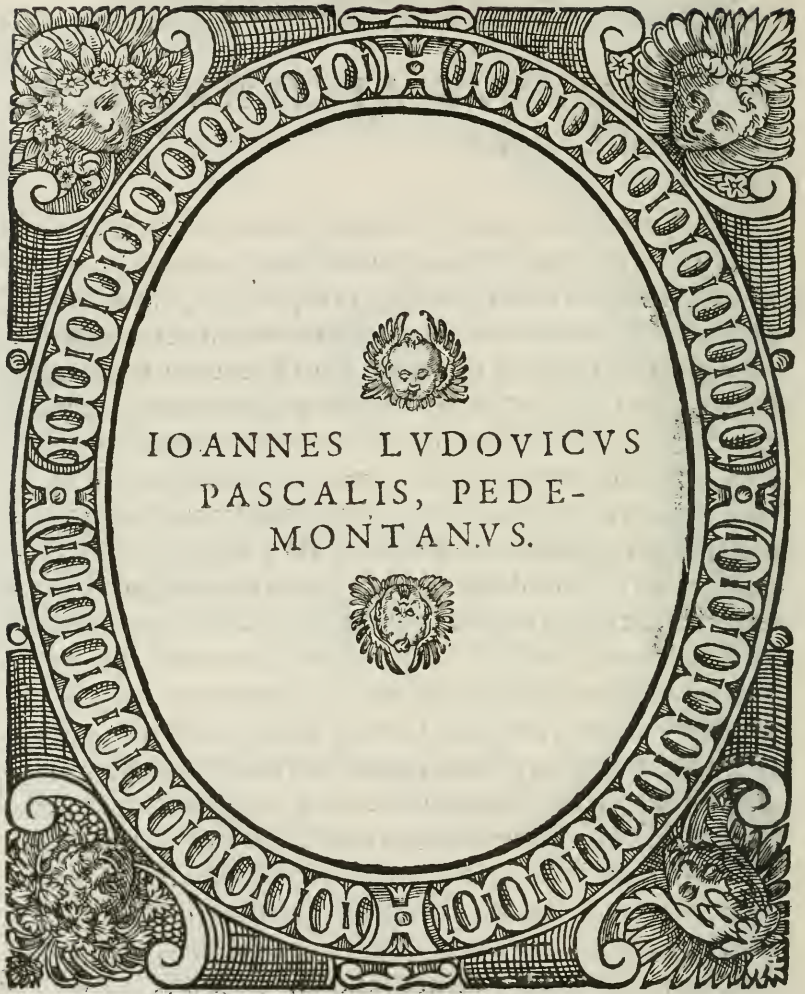


POMPONIVS ALGERVS,
ITALVS, NO-
LANVS.



POMPONIUS ALGERVS, ITALVS, NOLANVS.

Quæ ciuitas olim Paulinum illum inter veteres celeberrimum Episcopum habuit, eadem Pomponium Algerum ciuem, nostris temporibus, illo fortassis etiã excellẽtiorem tulit: qui quum annum ætatis duntaxat agens vicesimum quartum & in Patauina Academia studiorum causa versans, veram religionem priuatim inter nonnullos, diuinæ cuiusdam virtutis plenus, prædicare cœpisset, mox ad eius vrbis gubernatorem Venetum delatus, indeque Venetias primùm, ac deinceps Romanam ipsam, postulante Paulo III. pontifice, Christoque veluti per mediam Italiam suum triumphantem athletam circumvehente perductus, ita sese modestè simul ac fortiter gessit, vt nemo fortassis ex omnibus temporum nostrorum Martyribus, solidius aut neruosius de promptis tum verbo Dei, tum ex ipso, quod vocant, Decreto, testimoniis, pseud-Ecclesiam illam Romanam in aliquot capitibus conuicerit: vera religione post verba, sanguine quoque suo, quò crudelius fuit vstulatus, eò gloriosius in ipsorù non tam cocco quàm Christianorù martyrum sanguine rubentium Cardinalium conspectu, constantissimè anno Dominimillesimo quingentesimo quinquagesimo quinto sancita.

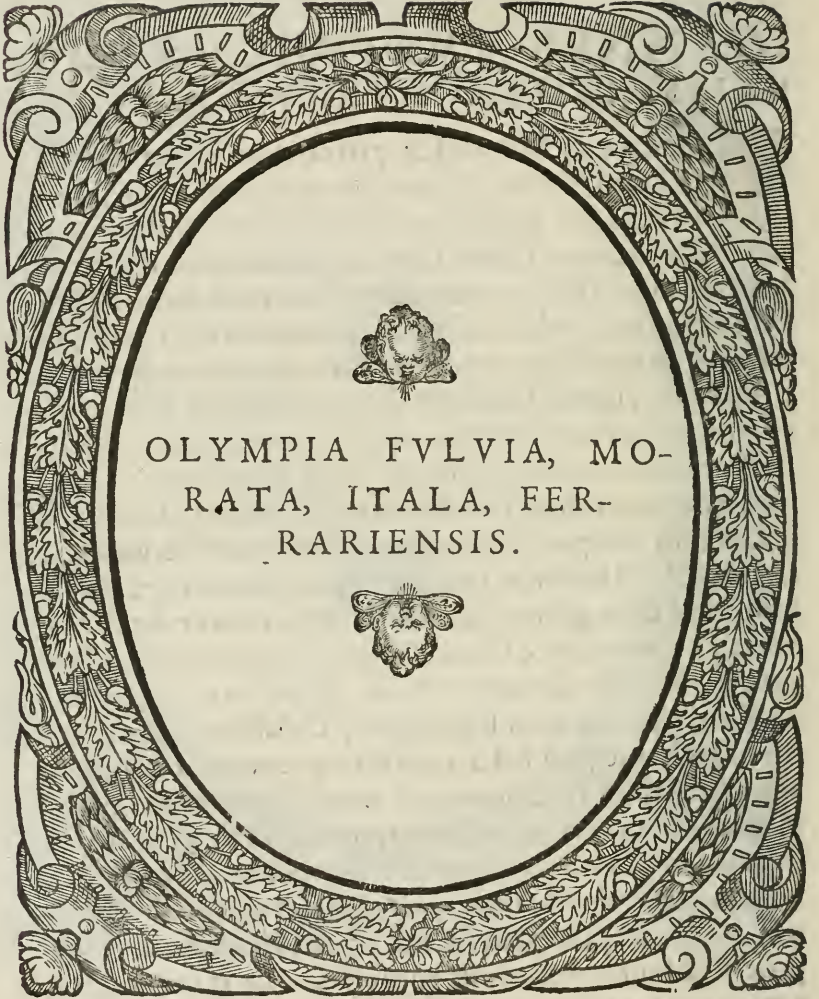


IOANNES LVDOVICVS
PASCALIS, PEDE-
MONTANVS.



IOANNES LVDOVICVS PAS- CALIS, PEDEMONTANVS.

PASCALIS hic noster primis annis Sabauda suo principi Niceę militans, ibique primùm de puriore Christianismo aliquid audiēs, de cęlesti militia cogitare cępit. Itaque quum Geneuā primùm, ac deinceps Lausanam venisset, ita vtròbique sese tractando diuini verbi gladio, & fidei obseruandis ducibus exercuit, vt tandem etiam dignus qui ordines duceret haberetur. Rogantibus igitur Italicam Geneuensē Ecclesiam Valdensibus duorum Calabriae oppidorum, Gardiæ videlicet & S. Sexti incolis, vt idoneum ad se quempiam pastorem mitterent, delectus omnium suffragiis Pascalis, quāuis eo ipso tempore virginem sibi despōdisset, vtroque tamen Christum rebus omnibus antepōnente, rectā simul & ad Euangelium & ad martyriū contendit. Mox enim excitō rumore Geneua quendam aduenisse, à Salvatore Spinella illarum vrbium Domino cum aliis accersitus, vtrò ad eum Fiscaulam, Calabriae vicum, veniens, indeque post octo menses in carcere consumptos, Cosentiam, tertioque post mense Neapolim ac Romam tandem ipsam perductus, vix credibile est qua constantia, quamuis omnī crudelitatis genere in carceribus vexatus, scriptis plurimis sanctissimisque literis, non solum modò gregem pauerit, sed etiam vxorem aliosque procul absentes amicos sit consolatus. In qua constantia perseverans, tandem anno Domini 1560, die Septēbris 10, quartòque postquam eò appulerat mense, è regione ipsius arcis quæ nūc S. Angeli vocatur, crematus, gloriosissima pro Christo morte, miseram hanc vitam cum illa beatissima commutauit.



OLYMPIA FVLVIA, MO-
RATA, ITALIA, FER-
RARIENSIS.



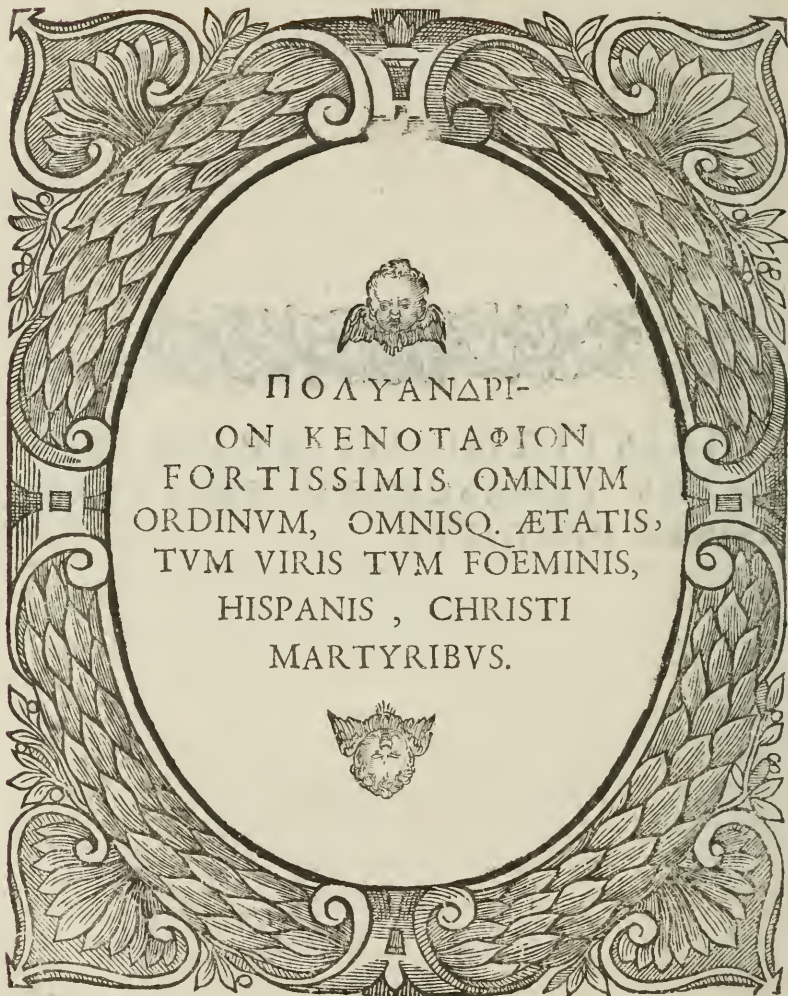
OLYMPIA FVLVIA, MORA-
TA, ITALA, FERRARIENSIS.

ABSIT à me verò, Olympia, vt te præteream, quam & excellens illa & supra fœminæ sexum eminens tum in græcis tum in latinis eruditio, siue soluta oratione quidpiam scriberes, siue versus pangeres: & mores integerrimi: pietatis denique tantum studium, vt peregrinum hominem Germanum, pium alioqui & planè te dignum coniugem, quem in eas regiones vbi CHRISTVS purius ac liberius colitur sequereris, ambientibus certatim Italis anteposueris, immortalitati consecrarût: cuius denique constantiam bellica nulla rabies, quû capto direptoque Schuinfurto, coniugis charissimi patria, rebus omnibus amissis, vnicâque subucula tecto corpusculo, per Germaniam oberrares, ne tantillum quidem inflexit, quominus CHRISTO penitus adhereres: à quo rursus præter omnem expectationem restitutum maritum nacta, Heydelbergam tandem veniens, diuturno morbo corpusculum opprimente, cum alacritate in verum illum Olympum, Olympia, ad quem toto vitæ cursu contenderas, annum agens duntaxat XXIX, subsequuturo mox Andrea Gronthero marito, demigrafti.



CHRISTIANISMI APVD HIS-
PANOS RENASCENTIS INSTAVRA-
TORES PRECIPVI.

ii.ij.



ΠΟΛΥΑΝΔΡΙ-
ΟΝ ΚΕΝΟΤΑΦΙΟΝ
FORTISSIMIS OMNIVM
ORDINVM, OMNISQ. ÆTATIS,
TVM VIRIS TVM FOËMINIS,
HISPANIS , CHRISTI
MARTYRIBVS.



ET illi quidem duo à nobis commemorati extra Hispaniam pro CHRISTI nomine cæsi sunt. Hi verò de quibus sum dicturus, velut in ipso inferorum adyto, népe Inquisitionis illius Hispanicæ penetrali, de Satana & morte gloriosissimè triumpharunt. Huius autem verè diuini operis quatuor præcipui administri fuerunt: Valdolidi quidem AVGVSTINVS CACALLA, quem in Germania Carolus quintus concionatorem habuerat, tãdem anno Domini 1559 mense Maio; ibidem crematus: Sybillæ verò, quam nunc Siuiliam vocant, IOANNES EGIDIVS, VARQVIAS, & CONSTANTINVS PONTIVS, omnes ex matæologis acerrimis constantes facti veritatis doctores, ac tandem etiam martyres, EGI-DIO quidem post mortem cremato, VARQVIA in ipso Inquisitorù certamine mortuo, CONSTANTINO denique, viro trium linguarum egregiè perito, & quo confessore, què vocant, diu fuerat vsus Carolus quintus, Siuiliæ damnato & cremato. Horum autem sanctissimù studium plurimùm adiuuerat IOANNES PIERIVS, & ipse Hispanus, qui quò Geneuá venisset, vbi Hispanicã etiã Ecclesiã coëgit, plurimos hispanica lingua sacros libros edédos, & Siuiliã vsque transportandos curauit: homo eximia tum doctrina, tũ in primis probitate insignis,

qui postea Blesis, celebri ad Ligerim ciuitate, ac demum apud Renatá Ferrariensem Ducissam ministerio functus, Lutetiæ tandé facultatibus suis omnibus ad hispanica excudenda Biblia legatis, ex calcudo decessit. His igitur illi libris adiuti, incredibile est quantopere paucis annis Euágelium promouerint, donec, sic statuente Domino suos probare, deprehenso, & in carceres cum iis qui supererant libris pertracto. IULIANO FERDINANDO, à quo Geneua fuerát asportati, viro corpore quidem tú exiguo, vt vulgo propterea PARVVS vocaretur, sed animo verè ingenti prædito, horribilis illa tépeestas Valdolidi quidem non paucis, Siuiliæ verò circiter octingentis captis excitaretur: quorum plerique partim in carceribus mortui sunt, fideculis omníque tormentorum genere excruciatí, partim *variis diebus* publicè magno, sicut illic solent, apparatu *damnati* & cremati, nonnullis imbecillioribus exceptis, & præter bonorum amissioné, quibus boni patres illi præcipuè inhiant, graui quoque ignominia notatis. Inter martyres auté, præter illos quos commemorauí, isti præcipuè constantia singulari Christum ad extremum vsque halitum professi celebrantur, quorum etiam nominibus, veluti pretiosissimis quibusdã gemmis, hunc libellum exornandum putauí.

Virí pro Christi nomine cremati in vrbe Valdolidi, Mense Maio, anno Domini 1559.

Franciscus Biuerus, Doctóris Cacallæ frater, antea sacrificus.

Antonius Perefius, itidem antea sacrificus Valentia.

Christophorus Delcampius, Zamorencis.

Christophorus Padilla, itidem Zamorencis.

235
Antonius Hefuëllus, Torensis.
Franciscus Errenius, Pegnarandensis.

*Fœmina ibidem eodem anno & die eandem ob
causam cremata.*

Leonora Biueræ pientissima mulieris, Cacallæ &
Francisci Biuerorum matris, cadauer.
Constantia & Leonora Biueræ, eorundem sorores.
Catharina Romana.
Isabella à Strada,
Ioanna Velasqua, Pedrozenfes.
Catharina Ortega, Valdolidensis.

*Siuilia verò itidem cremat ianno Domini 1559.
die Septembris 14.*

Ioannes Poncius ex antiquissima & nobilissima comitū
Bailensium familia.
Ioannes Confaluus, Siuiliensis concionator,
Ferdinandus Santiuanus, ludimagister.
Morzilius S. Isidori monachus.
Iulianus Ferdinandus, cognomente Paruus.
Christophorus Losadas, medicus.
Christophorus Auellamus, itidem S. Isidori monachus.

Fœmina nobiles eodem anno & die cremata.

Isabella Vaënia, cuius domus pijs omnibus patebat, id-
circo etiam, eodem Inquisitorum decreto, fun-
ditus euerfa.

Maria Viroëza.

Cornelia.

Maria Bohorchia.

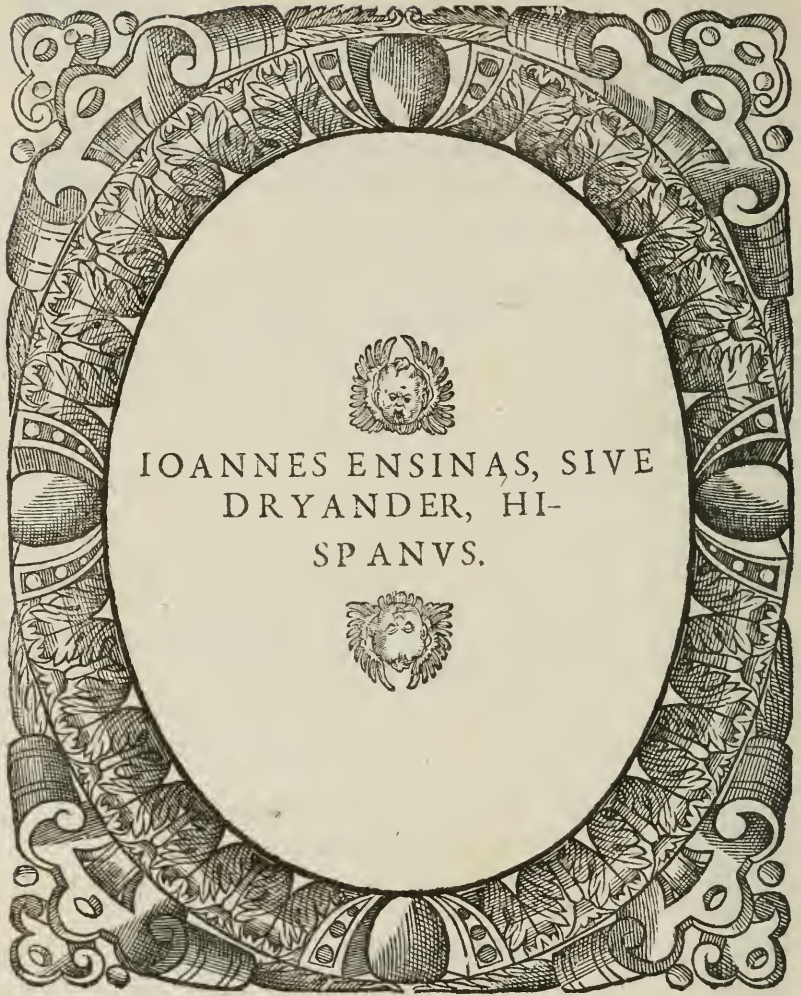
Francisca Chaeza, ex sanctæ Habbellæ monasterio.

Et de his quidem hætenus, tantisperdum ii quibus hic
meus libellus placuerit, meum hunc conatum adiuue-
rint.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]



Kk.j.



IOANNES ENSINAS, SIVE
DRYANDER, HI-
SPANVS.



IOANNES ENSINAS, SIVE
DRYANDER, HISPANVS.

IOANNES Dryander in ipsa vrbe Roma bestiam illam, singulari magnitudine animi aliquoties in priuatis cœtibus detegere & redarguere aggressus, quū Ioannem Diasium, quē CHRISTO lucrifecerat, & fratrem Franciscum Dryandrum, à quibus in Germaniam euocabatur, inuisere statuisset, ab aliis quibusdam Hispanis proditum, pontifex ipse Cardinalibus suis stipatus quum videre & audire voluisset, sustinere diutius sanctā ipsius libertatem non potuit. Itaque ad vim conuersus innocentissimum hominem cremandum anno Domini 1545. curauit, paulò ante videlicet quàm Alphonsus Diasius adiucto ipsi carnifice, ad fratrem Ioannem Diasium interficiendum Roma in Germaniam ablegaretur. At tu Domine vsquequo?

266
IOANNES DIASIVS.





IOANNES DIASIVS. HISPA- NVS, CRVENTINVS.

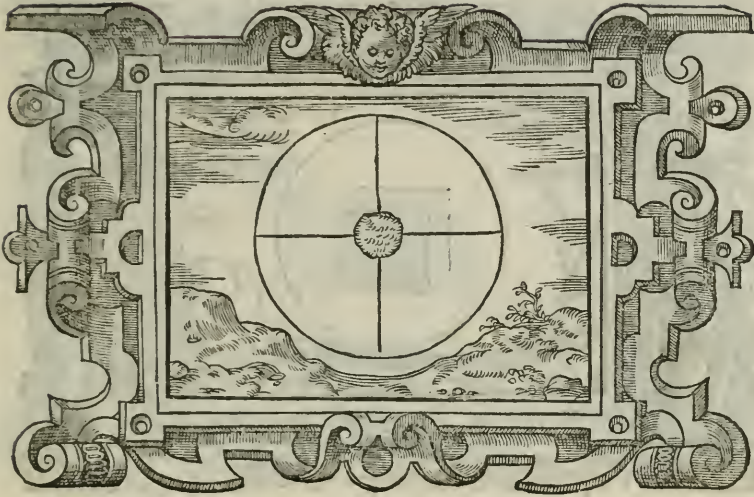
Hic ille est Ioannes Diasius Cruentia . regni Tole-
tani ciuitate natus, qui à Ioanne Dryandro co-
gnitione CHRISTI imbutus, & Geneuæ confirmatus,
quum Argentinæ substitisset, ita sese gessit vt eū quan-
uis exterum, & quidem Hispanum, nihilominus Argen-
tinenſis respublica Martino Bucero ad comitia Rati-
sponæ, religionis cōponendæ causa, anno Domini 1546
ineunte, indicta, legato adiungeret: vnde quum Neubur-
gum superioris palatinatus vrbem, ad Danubium, venif-
set, procurante Petro Maluenda pontificiarum partium
acerrimo simul & crudelissimo propugnatore, carnificis
ab Alfonso Diasio Ioannis fratre, Romanæ curiæ aduo-
cato, & ad hoc ipsum teterrimum facinus comparato,
Neuburgum perducti manu, impacta in seminudi & ex-
lectulo ad salutandum fratrem prodeuntis caput, secu-
ri prostratus, Abelis à Caino interfecti exemplum reno-
uauit: tam immani scelere, quauis Augustæ Vindelico-
rum captis homicidis, non modò non vindicato, sed e-
tiam Romæ digno cui gratia referretur habito, vt quo
spiritu ducantur Romani pontifices, amplius ambigi
non possit.

EMBLEMA I.



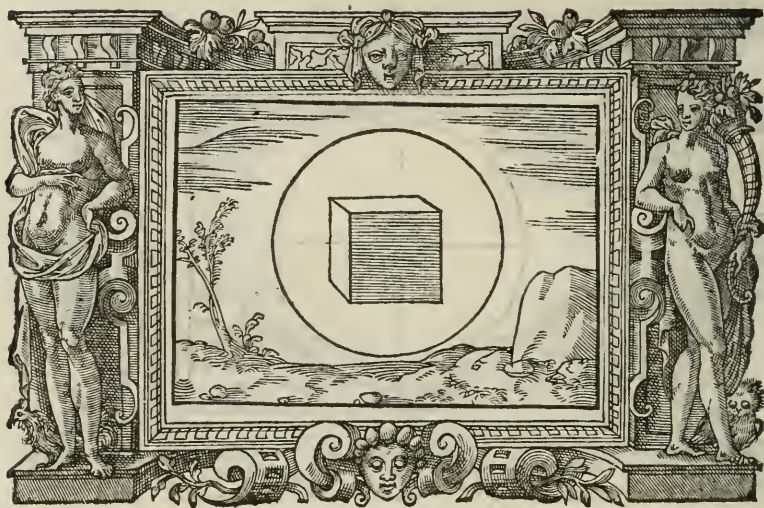
*Principium in tereti quæris quicunque figura ,
 Principium inuenies hîc ubi finis erit.
 Sic Christum uero quisquis reuereris amore,
 Quæ uitam hora tibi finiet, incipiet.*

EMBLEMA II.



*Cernis ut hæc medium cingat teres undique punctum
Linea, & hinc spatium distet & inde pari?
Scilicet illa refert quod nos tegit undique calum,
Tellurem hoc punctum quod tenet ima notat.
Cur igitur doleas, quorsum dic, quæso, labores,
Tu patria pepulit quem pietatis amor?
Calum si versus tendis, quocunque recedes,
Hinc spatium calum cernis & inde pari.*

264
EMBLEMA III.



*Stare cubum in tereti cernis quicunque figura,
Hinc vitæ verum discito cautus iter.
Mores illa docet teretes, hic figere iussa
Te iubet immotos in statione gradus.*

EMBLEMA III.



*Aurea mendaci vates non unicus ore
Vellera phrixæ commemoravit ovis.
Nos te, Christe, agnum canimus. Nam diuite gestas
Tu verè veras vellere solus opes.*

266
EMBLEMA V.



*Scilicet incudem insanit qui frangere duri
Conerurictu mallei.
Et non insanit Christo qui perdere sacra
Se posse speret agmina ?*

EMBLEMA VI.



*Phenicemo, si vera ferunt, mors ipsa refingit,
Huic sit ut vnus auti vitaque morsque robus.
Ite ô carnifices, Sanctorum sancta cremate
Corpora. quos vultus perdere flamma parit.*

EMBLEMA VII.



Nil spectasse dapes, nil deglutisse iuuabit,
 Hac nisi ventriculi cuncta calore coquas.
 Sic cæcus spectasse pios, diuinaque verba
 Audisse attenda nil licet aure iuuat,
 Hæc nisi percipiatque fides, imòque reposta
 Pectore, diuino freta calore coquat.

EMBLEMA VIII.



*Cernis ut in caelum fuerat quae machina torta,
Fit iaculatori mors properata suo?
In sanctos quicumque Dei ruis impie, seruos,
Conatus merces haec manet una tuos.*

EMBLEMA IX.



*Pinge globum tenui quem libratum undique filo
 Sustineat summi numinis alta manus,
 Talis es vrbs Christi de nomine dicta beato,
 Qua nil firmitus est, mobilis que nihil.*

EMBLEMA X.



*Qualis eques rapido nemorosa per auia cursu
 Corruit, effreni precipitatus equo,
 Corpore tu quemcunque Deus vel mente beaur,
 Talis es, ipsius te nisi frena regant.*

EMBLEMA XI.



Quidquid edis quodcumque bibis, moriatur oportet,
 Ut inde vita suppetat:
 Et nos à Christi quòd vitam morte petamus,
 Philofophe rides impie?

EMBLEMA XII.



*Ceu rutilus idem qui disilit ignibus ather,
Fœcundas grauido pectore fundit aquas,
Vita fide sic Christus erit tibi viua receptus,
Spretus at hic idem mors tibi Christus erit.*

EMBLEMA XIII.



*Soluuntur compacta licet bene dolia, firmis
 Constricta ni sint circulis.
 Sic legum pœnis quæ non firmata tenetur,
 Corruat oportet ciuitas.*

EMBLEMA XIII.



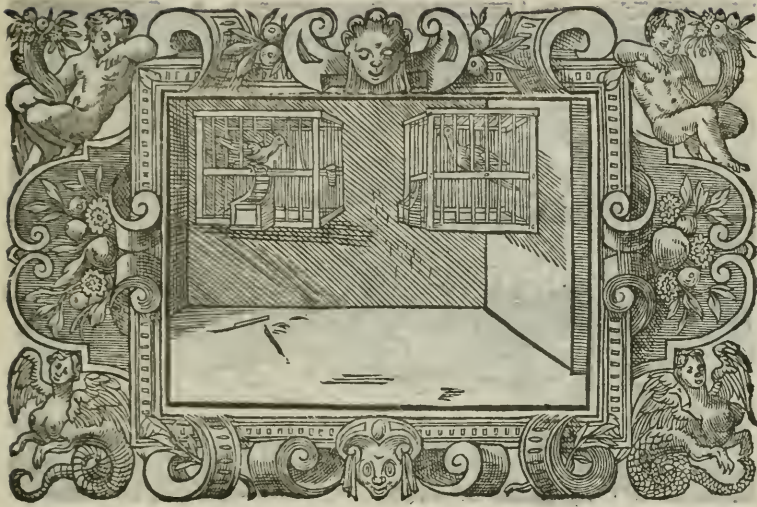
Sectantes velut umbra fugit, fugientibus instat,
Addita corporibus scilicet umbra comes,
Sic fugit immerita captantes premia laudis,
Demissis contra gloria iuncta comes.
Et tamen haud falso trutinata examine, quidnam
Laus haec omnis erit? scilicet umbra levis.

EMBLEMA XV.



*Iniuste partis opibus si fortè beatos
 Putas auaros, falleris.
 Epotis auide lymphis quis posse beari
 Hydropicos existimet?*

EMBLEMA XVI.



*Libera ceu volucris , cauea mox carcere clausa,
Libera con fracto carcere rursus abit:
Liber homo natus, mortis dein clausus in antro,
Rursus abit Christo liber ad astra duce.*

EMBLEMA XVII.



*Tota viden' ventis expandens vela secundis,
 Ut perit optato littore mersa ratis?
 Hæc tu mente notes cui fors aspirat amica,
 Hæc eadem ne te que vehit unda ruat.*

EMBLEMA XVIII.



Obiectis ventos foribus, clausisque fenestris,
 Estque etiam tota mos prohibere domo.
 Ast aures, oculique, hæ sunt vtrinque decebat.
 Quas Satanae clausas opposuisse fores.

EMBLEMA XIX.



*Adstricti glacie niti qui fluminis audet,
 Haud raro glacie dissiliente perit.
 Hoc sapere exemplo istius quos commoda vitae
 Innumeris fallunt lubrica cuncta modis.*

EMBLEMA XX.



Quod duro lima est ferro, messique flagellum,
 Auro quod ignis est rudi,
 Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quisquis
 Cælum Deo petis duce.

EMBLEMA XXI.



*Qualis quæ fulvo circumdata cernitur auro
 Gemma nitens, radio splendidiore micat:
 Talis formoso splendens in corpore virtus,
 Nescio quod prodit conspicienda decus.*

EMBLEMA XXII.



*Luna velut toto collustrans lumine terras,
 Frustra allatrantes despicit alta canes :
 Sic quisquis Christum allatrat Christive ministros,
 Index stultitia spernitor usque sua.*

EMBLEMA XXIII.



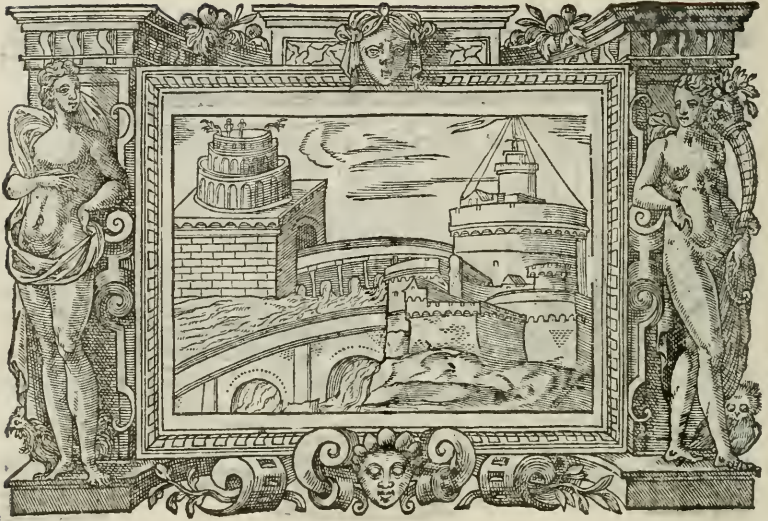
Quis sapere hunc credat sese qui posse vetandis
 Ventorum credat flatibus esse parem?
 Stultior at quanto est sese qui posse loquentis
 Obstruere insanus numinis ora putet?

EMBLEMA XXIII.



*Tranquilli immotique prius velut æquoris undas
 Unica ventorum vis agitata ciet,
 Sic mundum meretrix Romana. Hanc tollite, Reges,
 Pacatus subitò (credite) mundus erit.*

EMBLEMA XXV.



*Cesareos cineres qua moles clauserat olim ,
 Arx est Romano nunc sacra Pontifici .
 Quàm benè qui mortis nunc est mortalibus auctor ,
 Morti sacratas obtinet iste domos .*

EMBLEMA XXVI.



Cernis ut hic cælum fædo qui conspuit ore,
 Non cælum, immo suos conspuit ipse sinus?
 Et tu cælorum Domini contemptor, in illum
 Non quot verba iacis, tot tibi probra vomis?

EMBLEMA XXVII.



*Ludicra ridemus fabricantes tecta puellos,
 Sen stipulis fartum si meditantur opus:
 Quid melius plerique agitis, vanissima vite
 Quos huius miseros noxia cura premit?*

EMBLEMA XXVIII.



*Hi colubris colubri, cristas tollente Ceraſte,
Conferri pariter, ſinuofa volumina quorum
Dextra ſecat, gladium cali qua librat ab arce,
Quos ſignent rogitas? ſatis & re & nomine notos,
Quos Satan, armauit iuſti quem numinis ira
Terrarum exitio, funeſto exciuit ab orco.
Aſt hominum tandem ſortem miſeratus acerbam
Exerto verbi Chriſtus nunc diſſecat enſe.*

EMBLEMA XXIX.



Adde alas: aures, & caudam, & cornua ceruo
Tollito: depictum sic tibi tempus erit.
Tempore nanque nihil currit velocius vno,
Nec semel elapsum quo reuocetur habet.

EMBLEMA XXX.



*Æra graui cunctos veluti campana sonore,
Ipsa licet penitus sint sibi surda, cient:
Sic es recta docens alios, peruersa sequute,
Quique aliis sapiens, non sapit ipse tibi.*

EMBLEMA XXXI.



*Ceu vacuum facilis vas est implere laboris,
Quod mero est plenum velle replere furor:
Sic cuius diuina animum sapientia cœpit,
Et vitæ inuasit quem melioris amor.
Aut vacuum humanis, homo, mentem sensibus adfer:
Stultitiæ plenus vel remaneto tuæ.*

EMBLEMA XXXII.



*Viperei exedunt ceu matris viscera fœtus,
Sic quos ipsa suo fouit alumna sinu,
Roditur heu! nimium sanctorum Ecclesia multis,
At non euentu nec ratione pari.
Vipera nam salua infelix prole interit, illis
Hæc contra extinctis non peritura manet.*

EMBLEMA XXXIII.



*Incauto quicumque rosas collegerit vngue,
 Vix vnquam illaso legerit vngue rosas:
 Hoc sapite exemplo locupletes, plurima nanque
 Hisce latent vestris spicula mixta rosis.*

295
EMBLEMA XXXIII.



*Stercora quod porcis, asinis quod carduus, hoc est
Barbaries nostris asinis porcisque Magistris.*

EMBLEMA XXXV.



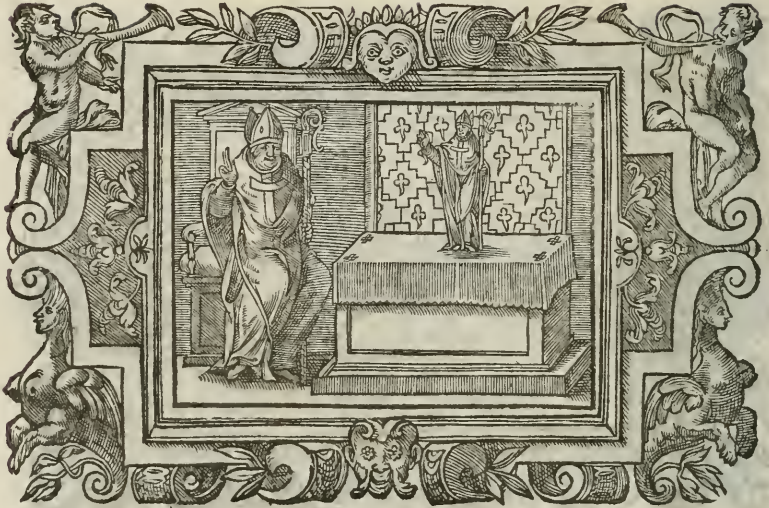
*En Satan accensis hinc inde ut torribus vrgens.,
 Sic tandem absumi spumantem hunc stultus ahenum
 Posse putat, lapsus complet quem cælitus humor.
 Sic liceat nobis sanctorum effingere sortem,
 Quos Satanas variis hinc inde laboribus instans
 Exercet, frustra seseque suosque fatigans.
 Ecquīs enim tutus nisi quos fidusque potensque
 Tutatur cæli Christus qui confidet arce?
 Perge Satan. Nam quo torres ardentius omnes
 Accendes, tanto mage despumaris ahenum,
 Purior ut tandem fundo esca appareat imo.*

EMBLEMA XXXVI.



*Niliacus qualis serpens fugientibus instat,
Instantes fugiens quanlibet ante ferox:
Sic vetus ille draco, sæuus mortalibus hostis,
Te reprimente fugit, te fugiente premit.*

EMBLEMA XXXVII.



*Nil mirum est statuas vos commendare libenter,
 Ipsi quum sitis, Pontifices, statuæ.*

EMBLEMA XXXVIII.



*Belidas fingunt pertusa in dolia vates
Nox effundendas fundere semper aquas.
Nomine mutato, narratur fabula de te,
Ebrie, quæ meias qui sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat turba ebria, quòd sint
Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.*

EMBLEMA XXXIX.



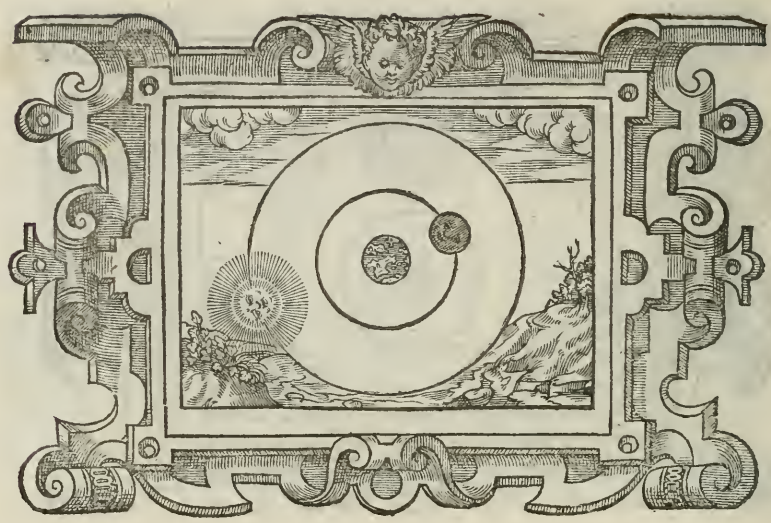
Quenam sic lacero vestita incedis amictu?
 Religio, summi vera Patris soboles.
 Cur vestis tam vilis? opes contemno caducas.
 Quis liber hic? Patris lex veneranda mei.
 Cur nudum pectus? decet hoc candoris amictam.
 Cur innixa cruci? Crux mihi sola quies.
 Cur alata? homines doceo super astra volare.
 Cur radians? mentis discutio tenebras.
 Quid docet hoc frenum? mentis cohibere furores.
 Cur tibi mors premitur? mors quia mortis ego.

EMBLEMA XL.



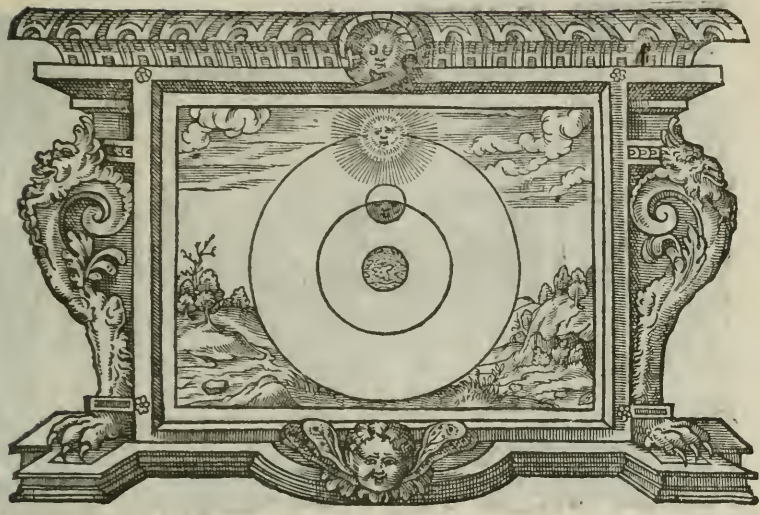
*Fraternis luna ut radiis aduersa refulgens,
Pleño coruscat lumine.
Sic Christi oppositos spectans Ecclesia vultus,
Splendore lucet integro.*

EMBLEMA XLI.



*Lunam interveniens ceu terra corpus opacum
 Aera inficit caligine.
 Sic interveniens hominum sapientia, purum
 Ecclesiae infuscat inbar.*

EMBLEMA XLII.



Luna velut fratri propius coniuncta, perisse
Stultis videtur funditus,
Quæ tamen admoti spectat quâ lumina Solis,
Longè resulget clarior.
Sic periisse pii vulgo qui morte videntur,
Absit periisse dixerim,
Ipsò qui potiùs Christo propiore potiti,
Quod quæsierunt obtinent.

301
EMBLEMA XLIII.



*Insanum hunc quicumque vides seseque suosque
Rate perforata mergere,
Ah, quàm vera vides! nam quod pictū aspicias, horum
Viva est imago temporum.*

EMBLEMA XLIIII.



Vidi ego carnificis metuentem verbera scui,
 Qui medias sese Ligeris proiecit in undas,
 Et quamuis sudore madens, expersque natandi
 Fluminis euasit pede calcans ima profundi,
 Quem mox non vna pœnas pro cæde luentem
 Vidimus impositum torreri viscera flammis.
 Hæc age dispicito rectæ qui tramite vitæ
 Deserto, magis atque magis periturus oberras:
 Nam quò tardior est, grauior fit numinis ira.



NOMINA VIRORVM ET
FOEMINARVM ILLVSTRIVM, QVO-
RVM MEMORIA IN HOC LIBELLO
CELEBRATVR.

A

ADAMVS Vallacus, Sco-
tus, Ff ij.

Adolphus Clarebachius, Ger-
manus, L iij.

Alexander Alesius, Scotus, Ff
iij.

Alexander Canus, Gallus, Aa
ij.

Ambrosius Blaumerus, Germa-
nus, N iij.

Andreas Gerardus, Hyperius,
Belga, I j.

Annas Burgius, Gallus, Bb ij.

Augustinus Marloratus, Lotha-
ringus, Bb iij.

B.

Beatus Rhenanus, Germanus,
R j.

Bertholdus Hallerus, Helueticus,
M iij.

C.

Caspar Cruciger, Germanus, E
iij.

Caspar Hedio, Germanus, G iij.

Clemens Marotus, Gallus, Y iij.

Conradus Gesnerus, Helueticus,
R j.

Conradus Pellicanus, Germanus,
P j.

E.

Erasmus Roterodamus, Belga,
C iij.

F.

Faninus, Italus, Hh ij.

Franciscus primus, Gallorū Rex,
Gallus T ij.

Franciscus Kolbius, Germanus,
M iij.

Frāciscus Vatablus, Gallus, V j.

G

Georgius Anhaltinus, Afcaniae
Princeps, Germanus, D iij.

Georgius Carpenterius, Germa-
nus, L ij.

Gulielmus Budæus, Gallus, T
iij.

Gulielmus Farellus, Gallus, S j.

H

Henricus Bullingerus, Hel-
Qq. ij

INDEX.

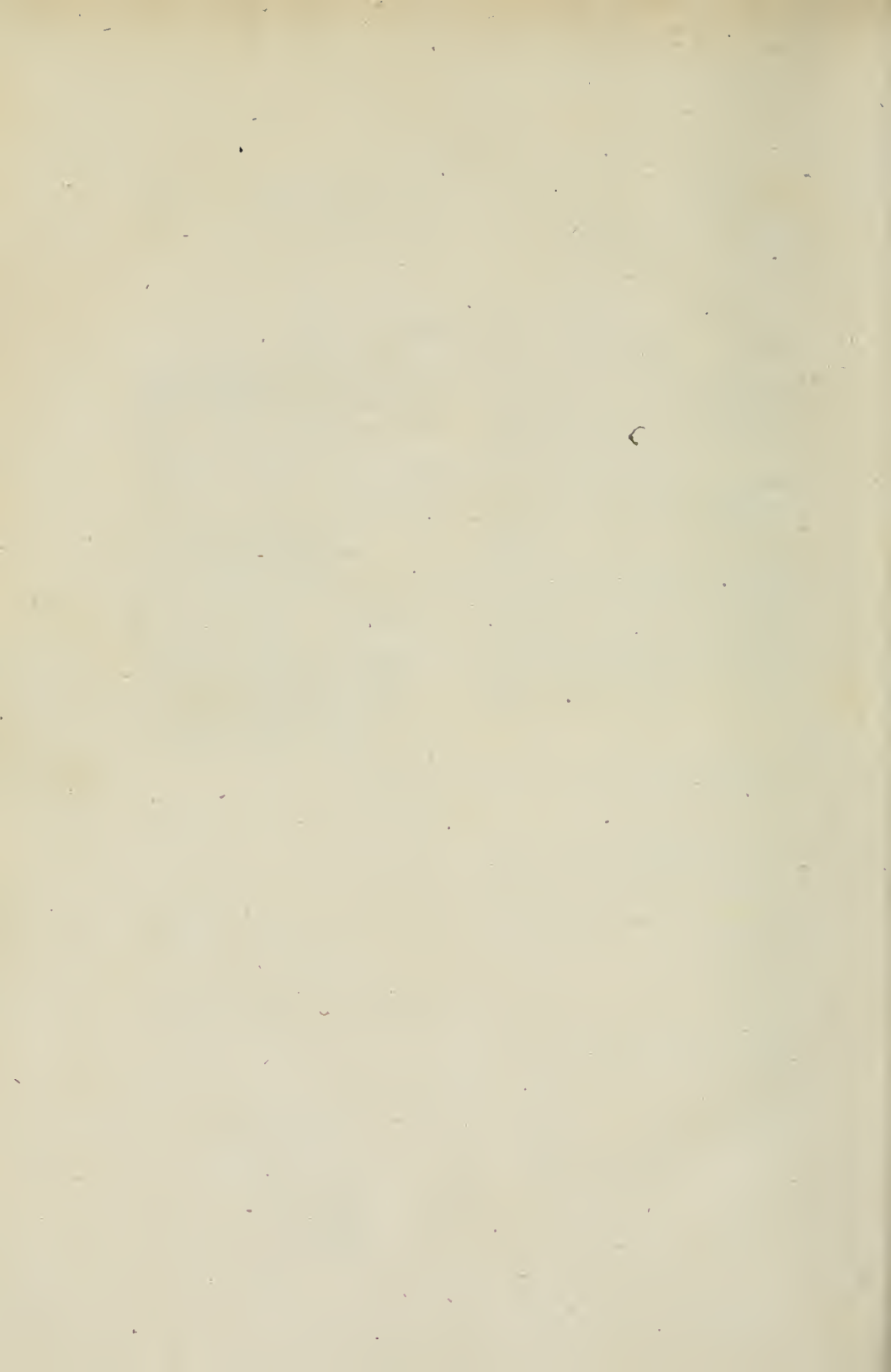
- uetius, N iiij.
 Henricus Zuphaniensis, Germanus, K iiij.
 Hermanus Archiepiscopus Coloniensis, Germanus, H iiij.
 Hieronymus Pragensis, Bohemus, A iiij.
 Hieronymus Saonarola, Italus, B iiij.
 Hugo Latimerus, Anglus, Dd iiij.
- I.
- Iacobus Faber, Gallus, X j.
 Iacobus Meierus, Heluetius, N ij.
 Iacobus Pauanas, Gallus, Z iiij.
 Iacobus Sturmius, Germanus, F ij.
 Iacobus Tuffanus, Gallus, V ij.
 Ioachimus Camerarius, Germanus, F j.
 Ioachimus Vadianus, Heluetius, Q ij.
 Ioannes Cadurcus, Gallus, Aa j.
 Ioannes Calvinus, Gallus, R iiij.
 Ioannes Clericus, Gallus, Z iiij.
 Ioannes Cnoxus, Scotus, Ee iiij.
 Ioannes Diasius, Hispanus, Klz iiij.
 Ioannes Ensinas, Hispanus, Klz j.
 Ioannes Forsterus, Germanus, E iiij.
 Ioannes Frobenius, Germanus, S iiij.
- Ioannes Hoppers, Anglus, Ee j.
 Ioannes Hussus, Bohemus, A iiij.
 Ioannes Lascus, Polonus, Gg iiij.
 Ioannes Masso, Gallus, Aa iiij.
 Ioannes Mercerus, Gallus, Y j.
 Ioannes OEcolumpadius, Germanus, M j.
 Ioannes Pascalis, Italus, Hh iiij.
 Ioannes Pomeranus, Germanus, E j.
 Ioannes Reuchlinus, Germanus, C ij.
 Ioannes Sleidanus, Belga, I iiij.
 Ioannes Wiclefus, Anglus, A ij.
 Iosias Simlerus, Heluetius, P iiij.
 Iulius Cæsar Scaliger, Italus, X j.
 Iustus Ionas, Germanus, E ij.
- L.
- Leo Indæ, Heluetius, O ij.
 Leonardus Cæsar, Germanus, L j.
 Ludouicus Berquinus, Belga, Z iiij.
- M.
- Margareta Valesia, Nauarrorum Regina, Galla, T iiij.
 Martinus Bucerus, Germanus, G j.
 Martinus Luterus, Germanus, C iiij.
 Martyres Galli in America, Aa iiij.

INDEX.

- Aa* iij.
Martyres Angli insignes, Cc
iiij.
Martyres primi Belgæ, Gg j.
Martyres primi Hispani, Ii iij.
Martyres insignes Valdenses,
Cc j.
Matthias Pfarrerus, Germanus,
X ij.
Matthias Zellius, Germanus,
F iij.
Melior Volmarus, Germanus,
X ij.
Michael Hospitalius, Gallus,
V iij.
N.
Nicolaus Ridleyus, Anglus, Dd
iiij.
O.
Olympia Morata, Itala, Ii j.
P.
Patricius Hamelto, Scotus Ff. j.
Paulus Fagius, Germanus, G iij.
Petrus Buserus, Germanus, F iij.
Petrus Cholinus, Heluetius, X
ij.
Petrus Flistedius, Germanus, L
ij.
Petrus Martyr, Italus, P ij.
Petrus Viretus, Sabaudus, S ij.
Philippus Melanchthon, Germa-
nus, D ij.
Pomponius Algerus, Italus, Hh
iiij.
R.
Robertus Ferronus, Anglus, Ee j.
Robertus Stephanus, Gallus, Y ij.
S.
Sebastianus Munsterus, Germa-
nus, X iij.
Simon Gryneus, Germanus, O iij.
T.
Thomas Blaureus, Germanus,
Q iij.
Thomas Crammerus, Anglus,
Dd ij.
V.
Vlrichus Huttenus, Germanus,
I iij.
Vlrichus Zuinglius, Heluetius,
M. j.
Volfgangus Capito, Germanus,
H j.
Volfgangus Musculus, Lotha-
ringus, V ij.
Volfgangus Schucus, Germanus,
K iij.

Errata typographica sic emendato.

- A ij, in extremo lege, C I O . I O . X X V I I
A. iij, lin. 3. lege, anferis (hoc enim, &c.
B. iij, lin. 8. lege, quanta n hauc
C. iij, in Græco epigrammate lege
Απεγαίος & λοιπὰ ἀπὸ ἀποσ.
D. iij, lin. 18. leg. ei debemus. Singu-
lare
E. iij, lin. 6. lege, diuinitus adiunctum,
G. iij, lin. 26. lege, 1550
I. iij, lin. 18. lege, per scripta,
L. ij, lin. 8. lege, ciuraret
N. iij, lin. 8. lege, post felicissimè
P. ij, altera pagina, li. 27. lege, superstes
Q. ij, lin. 11. dele, sibi
S. iij, lin. 7. lege, reuocatos debemus
X. ij, lin. vltima, lege, quam Iſham
Aa. iij, lin. 15. lege, viginti tribus
Bb. ij, lin. 22. dele quidem
Cc. ij, lin. 5. lege, Sic igitur
Eo. iij, altera pag. lin. 24. lege, obcinuit
quod & lin. 25. lege, (id est si, & Ec-
clesiastica, & lin. 26. lege, sublata) &
lin. 27. lege, esser,
Ee. iij, lin. 6. lege, stabilierit
Ii. iij, lin. 1. lege, Illi quidem, & altera
pagina, lin. 4. lege, calculo ; & lin. 8.
lege, tam . Ii. iij, lin. 19. lege, cogno-
mento
Ll. ij, versu 1. lege, Phœnicem, Ll. iij,
versu 5. lege, Hæc
Oo ij, altera pagina, versu 2. lege
Quodque
Oo iij, l. 2. lege spumans hoc stultus
Pp iij, altera pagina, versu 1, lege,
terra



trier





